

**T.C.**  
**DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ**  
**SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULUNDA**  
**OKUYAN CİDDİ BOŞ ZAMAN KATILIMCILARININ**  
**KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ**

**UTKU IŞIK**

**Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı**  
**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**KÜTAHYA**

**2014**

**T.C.**  
**DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ**  
**SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULUNDA**  
**OKUYAN CİDDİ BOŞ ZAMAN KATILIMCILARININ**  
**KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ**

**UTKU IŞIK**

**Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı**  
**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Danışmanı**  
**Prof. Dr. Seydi KARAKUŞ**

**KÜTAHYA**

**2014**

**KABUL VE ONAY****KABUL**

Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne:

Utku IŞIK'ın hazırladığı 'Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulunda Okuyan Ciddi Boş Zaman Katılımcılarının Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi' başlıklı Yüksek Lisans Tez çalışması jürimiz tarafından Beden Eğitimi ve Spor Programında Yüksek Lisans tez çalışması olarak kabul edilmiştir.

... / ... / 2014

<u>JÜRİ ÜYELERİ</u>	<u>ANABİLİM DALI</u>	<u>İmzalar</u>	<u>İMZALAR</u>
Doç.Dr. Mehmet ACET	(D.P.Ü. Besyo Öğretim Üyesi)	Jüri Başkanı	.....
Prof.Dr. Seydi KARAKUŞ (Danışman)	(D.P.Ü Besyo Öğretim Üyesi)	Üye	.....
Prof. Dr. Hasan Nedim ÇETİN	(S.Ü Besyo Öğretim Üyesi)	Üye:	.....

**ONAY**

Bu tez Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu kararı ile kabul edilmiştir.

Doç.Dr. Figen TAŞER

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

## TEŞEKKÜR

Bu tezin hazırlanmasında ve bütün akademik yaşamımda bilgi ve tecrübesi ile bana yol gösteren, akademik yaşam içerisindeki gereklilikleri beni cesaretlendirerek aktaran değerli danışmanım Sayın Prof. Dr. Seydi KARAKUŞ'a çok teşekkür ederim.

Bana sağlamış olduğu çalışma ortamından dolayı Sayın Doç. Dr. Mehmet ACET'e teşekkürü bir borç bilirim.

Tez çalışmam esnasında bana vermiş oldukları bilimsel yönlendirmelerin yanı sıra manevi olarak vermiş oldukları desteklerden dolayı Sayın Yrd. Doç. Dr. Mehmet DEMİREL ve Sayın Yrd. Doç. Dr. Duygu Harmandar DEMİREL'e teşekkürü bir borç bilirim.

Tezimin her aşamasında bilgi ve birikimi ile bana her zaman sabırla yardımcı olan Arő. Grv. Dr. Müge AKYILDIZ'a, lisans hayatımın ilk yıllarımdan bu yana her zaman bana destek olduğunu bildiğim, bu tezin hazırlanmasında da yardımını hiç bir zaman esirgemeyen Sayın Doç. Dr. Serdar TOK'a teşekkür ederim.

Son olarak maddi ve manevi olarak beni her zaman destekleyen annem Saniye IŞIK, babam Hasan IŞIK'a ve ablam Burcu UZUN'a sonsuz teşekkür ederim.



## ÖZET

Işık, U. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Okuyan Ciddi Boş Zaman Katılımcılarının Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi. Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Kütahya. 2014. Bu çalışmanın amacı; Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında öğrenim gören ciddi boş zaman katılımcılarının sınıflandırmasını yapmak ve bu sınıflandırmalardaki öğrencilerin kişilik özelliklerini ortaya koymaktır. Çalışmaya Türkiye'nin 7 ayrı Bölgesinde bulunan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında öğrenim gören 966 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak Akyıldız tarafından geliştirilen 9 alt boyut ve 42 maddeden oluşan “Ciddi ve Kayıtsız Boş Zaman Ölçeği” ve Tatar tarafından geliştirilen 85 maddelik “5 Faktör Kişilik Envanteri-Kısa Form” kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesi aşamasında SPSS for Windows 21 Paket program kullanılmıştır. Yüzde, frekans ve çapraz tablolama gibi tanımlayıcı istatistikî yöntemlere ek olarak anlamlı farklılıkların belirlenmesi için bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi, Mann Whitney-U testi, Kruskal Wallis testleri uygulanmış, sınıflandırma yapabilmek için hiyerarşik ve hiyerarşik olmayan kümeleme analizleri kullanılmıştır. Sonuç olarak katılımcıların ciddi boş zaman katılımları; cinsiyet, öğrenim gördükleri üniversitelere göre farklılık gösterirken yaşa ve öğrenim gördükleri bölümlere göre farklılıklar tespit edilmemiştir. Bununla beraber katılımcıların öğrenim gördükleri bölümler hariç cinsiyet, yaş ve üniversitelerine göre kişilik özellikleri bakımından anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin ciddi boş zaman sınıflandırmaları literatür ile farklılıklar gösterirken, sınıflandırmalar arasında da kişilik özellikleri bakımından farklılıklar tespit edilmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Ciddi Boş Zaman, Kişilik, Ciddi Boş Zamanın Sınıflandırılması

## ABSTRACT

Işık, U. Investigation of Personality Traits to Serious Leisure Participant's in School of Physical Education and Sports. Dumlupınar University Health Sciences Institute, Department of Physical Education and Sports, Master Thesis, Kutahya. 2014. The aim of the study is to survey classification of serious leisure participants going to School of Physical Education and Sports and to reveal student's personality traits in this classification. Nine hundred- sixty six university students from Schools of Physical Education and Sports in the seven Different Region of Turkey participated in the study on a voluntary basis. As data collection tool, "Serious and Casual Leisure Measure" developed by Akyıldız, consisting of 9 sub dimensions and 42 items and "Five Factor Personality Inventory" developed by Tatar, consisting of 85 items were used respectively. SPSS 21.0 for Windows Package Program was used to analyze the data. In addition to descriptive statistical methods such as frequency, percentage and cross tabulation, independent samples t test, One Way ANOVA tests, Mann Whitney-U, Kruskal Wallis test were used to determine significant difference among variables. Clustering analysis (hierarchical and non- hierarchical) were also used so as to classify. As a result, it was not found significant difference in serious leisure participation level of the participant in terms of age and school department, but gender, university. In addition, it was found significant difference in terms of participant's personality traits and gender, age, universities, except for school department. Serious Leisure classification for Physical Education and Sports Students shows difference from the literature classifications and it was revealed difference among classifications in terms of personality traits as well.

**Key Words:** Serious Leisure, Personality, Classification of Serious Leisure

# İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	II
TEŞEKKÜR	III
ÖZET	IV
ABSTRACT	V
<b>İÇİNDEKİLER</b>	<b>VI</b>
GRAFİKLER, ŞEKİLLER VE TABLOLAR DİZİNİ	IX
SİMGELER VE KISALTMALAR	X
<b>1. BÖLÜM: GİRİŞ</b>	<b>1</b>
1.1. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI	2
1.3. PROBLEM CÜMLESİ	2
1.3.1. Alt Problemler	3
1.4. HİPOTEZLER	4
1.5. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI	5
1.6. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	5
<b>2. BÖLÜM: GENEL BİLGİLER</b>	<b>6</b>
2.1. BOŞ ZAMAN KAVRAMI	6
2.1.1. Boş Zamanın Tarihsel Gelişimi	9
2.1.2. Boş Zamanın Temel Fonksiyonları	12
2.2. CİDDİ BOŞ ZAMAN	14
2.2.1. Ciddi Boş Zamanın Özellikleri	14
2.2.2. Ciddi Boş Zamanının Sınıflandırılması	17
2.2.2.1. Amatörler	17
2.2.2.2. Hobiciler	18
2.2.2.3. Gönüllüler	21
2.2.3. Ciddi Boş Zaman Aktivitelerinin Faydaları	23
2.2.3.1. Kişisel Faydalar	24
2.2.3.2. Sosyal Faydalar	24
2.3. KAYITSIZ BOŞ ZAMAN	25
2.3.1. Kayıtsız Boş Zaman Aktivitelerinin Sınıflandırılması	26
2.3.2. Kayıtsız Boş Zaman Aktivitelerinin Faydaları	28
2.4. REKREASYON KAVRAMI	29
2.4.1. Rekreasyonun Özellikleri	29
2.4.2. Rekreasyonun Sınıflandırılması	31
2.4.3. Rekreasyonun Etkinlik Alanları	33
2.5. KİŞİLİK VE KİŞİLİK KURAMLARI	33
2.5.1. Beş Faktör Kişilik Modeli	39
2.5.1.1. Dil Özellikleri ve Beş Faktör Yapısı	40
2.5.1.2. Beş Temel Kişilik Faktörün Özellikleri	41
2.5.1.2.1. Dışadönüklük - İçedönüklük	42
2.5.1.2.2. Yumuşsak Başlılık/Uzlaşılabilirlik- Hırçınlık/ Antagonizm	42
2.5.1.2.3. Özdenetim/Sorumluluk-Yönsüzlük/Dağınıklık	43
2.5.1.2.4. Duygusal Tutarlılık-Duygusal Tutarlılık	45
2.5.1.2.5. Gelişime Açıklık-Gelişmemişlik	45
2.6. KONU İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR	46

<b>3. BÖLÜM: GEREÇ VE YÖNTEM</b>	<b>49</b>
3.1. EVREN VE ÖRNEKLEM	49
3.2. ARAŞTIRMA TEKNİĞİ VE PROTOKOL	50
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	51
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	51
3.3.2. Ciddi ve Kayıtsız Boş Zaman Ölçeği (CKBZ)	51
3.3.3. 5 Faktör Kişilik Envanteri Kısa Form (5FKE-KF)	52
3.4. VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ANALİZİ	53
<b>4. BÖLÜM: BULGULAR</b>	<b>55</b>
4.1. KATILIMCILARIN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ	55
4.1.1. Katılımcıların Yaşlarının Dağılımı	55
4.1.2. Katılımcıların Cinsiyetlerinin Dağılımı	55
4.1.3. Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Üniversiteler ve Bölgeleri	56
4.1.4. Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Bölümler	56
4.1.5. Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Sınıfların	57
4.1.6. Katılımcıların Yaşamlarının Çoğunu Geçirdikleri Yerleşim Yeri	58
4.1.7. Katılımcıların Refah Düzeylerinin Dağılımı	59
4.1.8. Katılımcıların Haftalık Boş Zaman Süreleri	59
4.1.9. Katılımcılara Göre Üniversitelerin Sağladığı Rekreatif İmkân Yeterliliği	60
4.1.10. Yaşa Göre Sahip Olunan Boş Zaman Süresi	60
4.1.11. Sınıflara Göre Haftalık Boş Zaman Süreleri	61
4.1.12. Üniversitelerinin Sağladığı İmkânların Yeterliliği	62
4.1.13. Katılımcıların Ciddi Boş Zamana Katılım Düzeyleri	62
4.2. CİDDİ VE KAYITSIZ BOŞ ZAMAN ÖLÇEĞİ PUANLARI	64
4.3. 5 FAKTÖR KİŞİLİK ENVANTERİ KISA FORMU ÖLÇEK PUANLARI	64
4.4. HİPOTEZ 1: CİNSİYETE GÖRE CİDDİ BOŞ ZAMAN DÜZEYLERİ	65
4.5. HİPOTEZ 2: YAŞA GÖRE CİDDİ BOŞ ZAMAN DÜZEYLERİ	66
4.6. HİPOTEZ 3: ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ BÖLÜMLERE GÖRE CİDDİ BOŞ ZAMAN DÜZEYLERİ	67
4.7. HİPOTEZ 4: ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ ÜNİVERSİTELERE GÖRE CİDDİ BOŞ ZAMAN DÜZEYLERİ	69
4.8. HİPOTEZ 5: CİNSİYETE GÖRE KİŞİLİK DÜZEYLERİ	69
4.9. HİPOTEZ 6: YAŞA GÖRE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ	72
4.10. HİPOTEZ 7: ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ BÖLÜMLERE GÖRE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ	73
4.11. HİPOTEZ 8: ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ ÜNİVERSİTELERE GÖRE KİŞİLİK DÜZEYLERİ	74
4.12. HİPOTEZ 9: CİDDİ BOŞ ZAMAN SINIFLANDIRILMASI	76
4.13. HİPOTEZ 10: CİDDİ BOŞ ZAMAN SINIFLANDIRILMALARI BAKIMINDAN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ	80
<b>5. BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER</b>	<b>82</b>
5.1. TARTIŞMA	82
5.1.1. HİPOTEZ 1: Cinsiyete Göre Ciddi Boş Zaman Düzeyleri	82
5.1.2. HİPOTEZ 2: Yaşa Bağlı Olarak Ciddi Boş Zaman Düzeyleri	83
5.1.3. HİPOTEZ 3: Bölümlere Göre Ciddi Boş Zaman Düzeyleri	83
5.1.4. HİPOTEZ 4: Üniversitelere Göre Ciddi Boş Zaman Düzeyleri	83
5.1.5. HİPOTEZ 5: Cinsiyete Göre Kişilik Düzeyleri	84
5.1.6. HİPOTEZ 6: Yaşa Göre Kişilik Düzeyleri	84
5.1.7. HİPOTEZ 7: Öğrenim Gördükleri Bölümlere Göre Kişilik Düzeyleri	85
5.1.8. HİPOTEZ 8: Öğrenim Gördükleri Üniversitelere Göre Kişilik Düzeyleri	85

5.1.9. HİPOTEZ 9: Ciddi Boş Zaman Sınıflandırılması	86
5.1.10. HİPOTEZ 10: Ciddi Boş Zaman Sınıflandırmaları Bakımından Kişilik Özellikleri	86
5.2. SONUÇ	88
5.3. ÖNERİLER	90
<b>KAYNAKLAR</b>	<b>91</b>
<b>EKLER</b>	<b>103</b>
EK 1: KİŞİSEL BİLGİ FORMU	104
EK 2: CİDDİ VE KAYITSIZ BOŞ ZAMAN ÖLÇEĞİ	104
EK 3: 5 FAKTÖR KİŞİLİK ENVANTERİ KISA FORMU	106
EK 4: İZİN VE RESMİ YAZILAR	108
EK 5: VERİ FORMU	109
EK 6: VERİLER	110
EK 7: İSTATİSTİKSEL TEST SONUÇLARI	130

## GRAFİKLER DİZİNİ

Grafik 1: Katılımcıların Yaşlarının Dağılımı	55
Grafik 2: Katılımcıların Cinsiyetlerinin Dağılımı	55
Grafik 3: Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Üniversiteler ve Bölgeleri	56
Grafik 4: Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Bölümlerin Dağılımı	57
Grafik 5: Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Sınıfların Dağılımı	57
Grafik 6: Katılımcıların Yaşamlarının Çoğunu Geçirdikleri Yer	58
Grafik 7 Katılımcıların Refah Düzeylerinin Dağılımı	59
Grafik 8: Katılımcıların Sahip Oldukları Haftalık Boş Zaman Süreleri	59
Grafik 9: Katılımcılara Göre Üniversitelerin Sağladığı Rekreatif İmkan Yeterliliği	60
Grafik 10: Yaşa Göre Sahip Olunan Boş Zaman Süreleri	61
Grafik 11: Sınıflara Göre Haftalık Boş Zaman Süreleri	61
Grafik 12: Üniversitenin Sağladığı İmkanların Yeterliliği	62
Grafik 13: Tanıma Göre Ciddi Boş Zaman Katılımcıları	63
Grafik 14: CKBZ'ye İlişkin Alt Ölçek Puanları	64
Grafik 15: 5FKE-KF'ya İlişkin Alt Ölçek Puanları	65
Grafik 16: Cinsiyetlerine Göre Mann Whitney-U Testi	66
Grafik 17: Yaşa Göre Kruskal-Wallis Testi	67
Grafik 18: Öğrenim Gördükleri Bölümlere Göre Kruskal Wallis Testi	68
Grafik 19: Öğrenim Gördükleri Üniversitelere Göre Kruskal Wallis Testi	70
Grafik 20: Cinsiyete Göre Kişilik	71
Grafik 21: Yaşa Göre Kişilik Özellikleri	72
Grafik 22: Bölümlere Göre Kişilik Düzeyleri	74
Grafik 23: Üniversitelere Göre Kişilik Düzeyleri	75
Grafik 24: Kümeleme Analizi Sonuçları	79
Grafik 25: Kümelere Göre Kişilik Düzeyleri	81

## ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1: Boş Zamanın Temel Fonksiyonları	12
Şekil 2.2: Ciddi Boş Zamanın Sınıflandırılması	18
Şekil 2.3: Rekreasyonun Sınıflandırılması	31
Şekil 4.1: Hiyerarşik Kümeleme Analizi ile Elde Edilen Dendogram	78

## TABLolar DİZİNİ

Tablo 2.1: Ciddi Boş Zaman Sınıflandırılmasındanki Farklılıklar	23
Tablo 2.2: Beş Faktör Kişilik Modellerinin Özellikleri	44

**SİMGELER VE KISALTMALAR**

CKBZ : Ciddi ve Kayıtsız Boş Zaman Ölçeği

5FKE-KF: 5 Faktör Kişilik Envanteri Kısa Form

DPÜ : Dumlupınar Üniversitesi

GÜ : Gazi Üniversitesi

BÜ : Bartın Üniversitesi

AÜ : Akdeniz Üniversitesi

DÜ : Dicle Üniversitesi

ATAÜ : Atatürk Üniversitesi

SÜ : Sakarya Üniversitesi

# 1. BÖLÜM: GİRİŞ

## 1.1. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Günümüzün en önemli sosyal sorunu olan boş zamanı aktif bir şekilde değerlendirme, gelişmiş ülkelerin yıllardır üzerinde düşündüğü temel bir problemdir. Bir çok kişinin temel sorunu kendi kişiliklerine yönelik bir boş zaman aktivitesine ulaşamamaları, ulaşımlar dahi bu etkinliğe tam anlamıyla bağlanamamalarıdır. Kişilerin çevreleri ile olan iletişimleri, sosyal statüleri, sahip oldukları toplam boş zaman süresi onların boş zaman katılımcısı olmadaki kararlarını etkilemektedir. Boş zaman diliminde seçilen faaliyet türünün düzenli olarak uzun süre yapılması hobi amaçlı bu faaliyetin zamanla profesyonel bir işe dönüşmesini sağlamaktadır. Bu noktada bireylerin yapmış oldukları aktiviteye hangi yoğunlukta bağlı oldukları ve aktiviteye karşı göstermiş oldukları sadakat duygusu önem kazanmaktadır.

Boş zaman kavramı eylemlerin zorunlu olmadığı ve istenildiği gibi özgürce kullanılan bir zaman dilimi olarak tanımlanmaktadır.

Boş zaman aktivitelerinin faydaları düşünüldüğünde her bireyin en az bir boş zaman aktivitesinin olması ve bu aktiviteye bağlı kalması onun hem ruhsal yönden iyi olmasını sağlamakta hemde onu toplum içinde daha etkin bir birey haline dönüştürmektedir. Boş zaman aktiviteleri insan davranışlarının en az kısıtlandığı, kişinin kendi özgür iradesiyle seçim yaptığı ve kişinin kendisini bulduğu alanlardır. Dolayısıyla bireylerin kendi kişilik özelliklerine uygun boş zaman aktivitelerini tercih etmeleri kaçınılmaz bir sonuçtur.

Boş zaman aktivitelerine yönelik genel bir sınıflandırma yapan Robert Stebbins boş zaman aktivitelerini “ciddi (serious) boş zaman” ve “kayıtsız (casual) boş zaman” olarak ikiye ayırmıştır. Bu sınıflandırmanın, aktif/pasif, açık/kapalı, zihinsel/fiziksel gibi daha önceden yapılan tüm sınıflamaları içine alabilecek kadar kapsamlı olduğu ifade edilmektedir (40). 30 yıl süren etnografik çalışmalar sonucunda ortaya konan bu sınıflandırmanın diğer sınıflandırmalardan daha kapsamlı olduğu belirtilmekle birlikte; Türkiye’deki boş zaman araştırmalarında henüz kavramsal bir çerçeve olarak ele alınmamıştır. (4)

Boş zaman aktivitelerinin kişiliklere göre nasıl değişiklik gösterdiğine



yönelik çeşitli çalışmalar yapılmış olsada, bu aktivitelere sistematik olarak katılan kişilerin yani bu aktiviteleri ciddi boş zaman aktivitesi olarak yapan kişilerin kişilik özelliklerini araştıran çok az çalışma vardır. Sportif aktivite açısından ciddi boş zaman katılımcısı olması beklenen Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin kişilik özellikleri ile boş zaman sınıflandırmaları arasındaki ilişki ise daha önce yapılan çalışmalarda net bir şekilde ortaya konulmamıştır.

Spor aktivitelerini sistematik olarak spor yapan bireylerin birer ciddi boş zaman aktivitesi olarak görmesi, tüm sportif boş zaman katılımcılarını onlardan farklı bir yapıda incelememizi gerektirmektedir. Boş zaman aktivitelerini sınıflandıran ve ciddi boş zaman tanımını literatüre kazandıran Robert Stebbins ciddi boş zaman aktivitelerini de birbirinden ayırmıştır. Bu bağlamda; spor ile ilgili olan aktivitelerde ciddi boş zaman katılımcısı olan bireylerin kendi içlerinde de farklılıklar gösterebileceği beklenen bir durumdur.

Boş zaman etkinliklerine katılım amaçlarının, beklentilerinin, doyum düzeylerinin ve aktivite seçimlerinin bireysel faktörlere göre değiştiği düşünüldüğünde sportif boş zaman aktivitelerini seçen Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin bu aktiviteleri ne derece ciddi ne derece kayıtsız olarak düşündüğü, ciddi olarak düşünenlerin kaç grupta toplandığı ve bu grupların kişilik özelliklerinin ne olduğu hem genel literatürde hem de ülkemizde tam anlamıyla araştırılmamıştır.

## **1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI**

Bu çalışmanın amacı; Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında öğrenim gören ciddi boş zaman katılımcılarının sınıflandırmasını yapmak ve bu sınıflandırmalardaki öğrencilerin kişilik özelliklerini ortaya koymaktır.

## **1.3. PROBLEM CÜMLESİ**

Ciddi boş zaman “özel bilgi, beceri ve deneyim gerektiren, oldukça önemli, ilginç ve tatmin edici olan amatör, hobi ya da gönüllü faaliyetler ile ilgili kariyer elde etmek amacıyla, seçilen etkinliğe sistematik bir şekilde katılım göstererek takip etmek için harcanan zaman dilimidir” (107).

Ciddi boş zaman katılımcılarının yenilenme, psikolojik rahatlık ve devamlı

iyi olma gibi olumlu yanları düşünülduğünde kişilerin bağımlı oldukları bir boş zaman aktivitesine sahip olmaları bu faydaların sürekliliğini sağlayacaktır.

Ciddi boş zaman katılımcılarının temel özellikleri düşünülduğünde Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin sportif faaliyetlerle ilgili olarak ciddi boş zaman katılımcısı olmaları beklenen bir sonuçtur. Spor yapan bireyin hayatındaki tek ciddi boş zaman aktivitesi spor olmayabilir, olsa bile bu tür aktiviteleri profesyonel düşünce kalıpları çerçevesinde düşünmeyebilir.

Özellikle son yıllarda Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının sayısındaki artış, okul bünyesinde açılan farklı bölümlerle çok sayıda öğrenci Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında öğrenim görme fırsatı yakalamıştır. Buna paralel olarak okullardaki sportif genel ilgi ve başarı seviyesi farklılıklar göstermeye başlamıştır. Bu bağlamda da öğrencilerin sportif aktivitelere katılımları profesyonelce, amatörcü yada sadece birer boş zaman aktivitesi olarak çeşitlenmiştir.

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin boş zaman aktivitelerine ciddi mi yoksa kayıtsız mı katılıp katılmadıklarını bilmek, ciddi katılan katılımcılarının ise sınıflandırmasını yapmak bize beden eğitimi ve spor yüksekokul öğrencilerinin boş zaman aktivitelerine karşı tutumlarını anlamamızı sağlayacaktır. Bu sınıflandırmadaki katılımcıların kişilik özelliklerini de bilmek, aktivite seçme noktasında bizlere yol gösterecektir.

Bu kapsamda bu çalışmanın problem cümlesi beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin ciddi boş zaman sınıflandırmaları kaç çeşittir ve bu sınıflandırmalara özgü kişilik özellikleri nelerdir?

### **1.5.1. 1.3.1. Alt Problemler**

1- Cinsiyete bağlı olarak, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin ciddi boş zaman alt boyutları arasında bir fark var mıdır ?

2- Yaşa Bağlı Olarak, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin ciddi boş zaman alt boyutları arasında bir fark var mıdır ?

3- Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin okudukları bölümlere göre ciddi boş zaman alt boyutları arasında bir fark var mıdır ?

4- Öğrenim gördükleri üniversiteye göre, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin ciddi boş zaman alt boyutları arasında bir fark var mıdır?

5- Cinsiyete bağlı olarak, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin kişilik özellikleri arasında bir fark var mıdır ?

6- Yaşa bağlı olarak, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin kişilik özellikleri arasında bir fark var mıdır ?

7- Öğrenim gördükleri bölümlere göre, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin kişilik özellikleri arasında bir fark var mıdır?

8- Öğrenim gördükleri üniversiteye göre, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin kişilik özellikleri arasında bir fark var mıdır ?

9- Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin ciddi boş zaman sınıflandırmaları ile literatürdeki ciddi boş zaman sınıflandırmaları arasında bir fark var mıdır?

10- Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin ciddi boş zaman sınıflandırmaları bakımından kişilik özelliklerinde bir fark var mıdır?

#### **1.4. HİPOTEZLER**

1- Cinsiyete bağlı olarak, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin ciddi boş zaman katılımları arasında bir fark yoktur.

2- Yaşa Bağlı Olarak, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin ciddi boş zaman katılımları arasında bir fark yoktur.

3- Öğrenim gördükleri bölümlere göre, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin ciddi boş zaman katılımları arasında bir fark yoktur.

4- Öğrenim gördükleri üniversiteye göre, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin ciddi boş katılımları arasında bir fark yoktur.

5- Cinsiyete bağlı olarak, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin kişilik özellikleri arasında bir fark yoktur.

6- Yaşa Bağlı Olarak, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin kişilik özellikleri arasında bir fark yoktur.

7- Öğrenim gördükleri bölümlere göre Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin kişilik özellikleri arasında bir fark yoktur.

8- Öğrenim gördükleri üniversiteye göre Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin kişilik özellikleri arasında bir fark yoktur.

9- Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin ciddi boş zaman sınıflandırılmaları ile, literatürdeki ciddi boş zaman sınıflandırmaları arasında bir fark yoktur.

10- Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin ciddi boş zaman sınıflandırmaları bakımından kişilik özelliklerinde bir farklılık yoktur.

### **1.5. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI**

1- Bu çalışmada uygulanan yöntemin amaca uygun olduğu varsayılmıştır.

2- Seçilen örneklem grubunun araştırmanın evrenini temsil eder nitelikte olduğu varsayılmıştır.

3- Bu çalışmada kullanılan veri toplama araçlarının geçerli ve güvenilir olduğu, çalışmanın amacına uygun olduğu varsayılmıştır.

4- Bu çalışmada yer alan öğrencilerin veri toplama araçlarına verdikleri cevapların çalışmanın ciddiyeti dâhilinde, samimi ve gerçeklere uygun olarak verildiği varsayılmıştır.

### **1.6. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI**

1- Çalışmada yer alan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencileri; 7 farklı bölgede bulunan 7 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları'nda öğrenim gören öğrencilerdir.

2- Çalışma 2013–2014 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören öğrencilerle sınırlı tutulmuştur.

3- Çalışma katılımcıların ölçek maddelerine verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

## 2. BÖLÜM: GENEL BİLGİLER

### 2.1. BOŞ ZAMAN KAVRAMI

Hızla gelişen dünyanın modern toplumları boş zamanın kullanımını noktasında birbirleri ile yarışmaya başlamışlar ve bu yarış içerisinde boş zaman kavramının ana hatlarını ortaya koyarak bunu anlayabilenler, daha avantajlı olmaya başlamışlardır.

20. yüzyıl başlarında özellikle II. Dünya savaşı'ndan sonra başta sanayileşmiş batı toplumlarında olmak üzere yeni bir toplumsal değer ve anlayışın geliştiği görülmüştür. Bu anlayışa göre; sanayi toplumu içerisinde sadece verimli ve çok çalışan insan bütünüyle refaha ve huzura kavuşmamaktadır. Disiplinli, kalıplaşmış ve monoton bir çalışma düzeni, yabancılaşma, işe uyumsuzluk, manevi tatminsizlik gibi kişisel ve toplumsal bir çok sorunun kaynağını oluşturmuştur. Bu sorunların çözümlerine yönelik tepki sadece dinlenme ve yeniden işe dönme anlayışından uzak, eğlenme ve diğer moral etkinliklerin de içinde yer alacağı, işten arta kalan boş zamanın arttırılması ve değerlendirilmesi şekline bir anlayışın doğmasıyla kendini göstermiştir (54).

Sanayileşmenin teknoloji yoluyla zaman kavramına getirdiği yeni açılımlar içinde “çalışma (mesai) dışı zaman” anlayışı bulunmaktadır. Çalışma dışı zaman, insanların diledikleri gibi değerlendirebilecekleri “informal alan” olarak ortaya çıkmıştır. Bu alan literatürde “boş zaman”, “serbest zaman” yada “özgür zaman” olarak ifade edilmektedir (29).

Sanayileşmenin teknoloji yoluyla zaman kavramına getirdiği yeni açılımlar içinde “çalışma (mesai) dışı zaman” anlayışı bulunmaktadır. Çalışma dışı zaman, insanların diledikleri gibi değerlendirebilecekleri “informal alan” olarak ortaya çıkmıştır. Bu alan literatürde “boş zaman”, “serbest zamanyada “özgür zaman” olarak ifade edilmektedir. Ancak ülkemizde “boş zaman” ve “serbest zaman” ifadeleri konusunda birini, diğerine tercih edenler bulunmaktadır. Buna göre zamanın boş olmayacağından hareketle kavramın “serbest zaman” ifadesi bir tercih nedeni olarak sunulmaktadır. Ancak böyle bir tercih yapanlar bu kez “serbest” sözcüğünün gerçek anlamıyla oluşan farklılaşmadan haberdar görünmemektedir. Çünkü gerçekte Farsça bir sözcük olan “serbest”, “başı bağlı olmak” anlamına gelmektedir. Bu

anlamıyla serbest zaman, mesai dışı ayrılmış bir zamandan çok, programlanmış, düzenlenmiş bir zamanı ifade etmektedir. Serbest sözcüğünün özgün karşıtı (zıddı) ise “serbaz” sözcüğüdür. O halde bu sözcüğün Türkçe’de eş anlamlısı ise “boş” ve “başıboş” sözcükleri olsa gerekir. Bu durumda, “serbest zaman” yerine “boş zaman” kavramının mesai dışı zaman ve alanların ifadesinde kullanılması sözlüğe ve etimolojiye uygun olan bir tercihtir (28).

Zaman, insan için yaratılışından bu yana büyük önem taşımıştır. İnsanın gelişmesinde ve hangi alanda olursa olsun mesleki başarısında zaman anlayışının payı büyüktür (42).

Serbest zaman, kişinin hem kendisi hem de başkaları için bütün zorunluluklardan veya bağlantılardan kurtulduğu ve kendi isteğiyle seçeceği bir faaliyetle uğraşacağı zamandır. Kişinin kesin olarak bağımsız ve özgür olduğu zamandır. İş yaşamının dışındaki bir zamandır (53).

Boş zaman, devamlı yenilenen teknoloji sayesinde kazanılmış, hatta yeniden kazanılmış bir imkândır. Bu imkânın çeşitli şekillerde değerlendirilmesi, bireysel ve toplumsal faydalar sağlar. Boş zaman ile çalışma süresi kesin olarak ayırt edilebileceği gibi, her ikisini de birbirinden kesin çizgilerle ayırabilmek bazı hallerde zordur (32).

Boş zaman; bireyin kendi adına özgürce kullanmak hakkına sahip olduğu, iş ve yaşamla ilgili zorunlu sorumluluk ve görevler yerine getirildikten sonra arta kalan zamandır. Kişinin tam bağımlılık ve zorunluluklardan görece olarak kurtulduğu bir zaman dilimidir (41).

Boş zaman kelimesi en temel anlamıyla bireyin, iş, çalışma, uyku ve ev işlerinden sonra özgürce kullanabileceği zaman dilimidir (Broadhurst, 2001). Bu zaman dilimini nasıl kullanacağı kişinin kendi özgür iradesi ve sağduyusuna bağlıdır (12).

Boş zaman kavramı önümüze birbirinden oldukça farklı cevaplar koymaktadır. Genelde boş zaman, çalışmanın zıttı olarak düşünülür. Ama, birinin çalışması başka birinin boş zamanı olabilmekte ve birçok aktivite hem boş zamanın

hem çalışmanın özelliklerini taşımaktadır. Zorunluluklardan kurtulmanın, çoğu zaman boş zamanın en çekici yanı olduğu düşünülür. Ama, iş dışı çoğu aktivite - örneğin; ev işleri, sosyal, gönüllü ve toplum aktiviteleri- hatırı sayılır zorunluluk kapsamaktadır (120).

Boş zamanın önemi günümüz toplumunda giderek artmaktadır. Teknolojinin gelişmesi ile sanayide ve her türlü çalışma alanında kişilere düşen işgücünün azalması kişilerin kendilerine ait, sorumluluklarından uzak olduğu anlar olan boş zamanlarında artış gözlenmesine neden olmuştur. Bunun yanında kişilerin boş zamanlarını değerlendirmelerine yönelik çok seçenekli hizmetler sunan canlı bir sektör de oluşmuştur (26).

İnsanlar, genel olarak hayatlarını devam ettirebilmek, daha iyi koşullarda yaşamak, statü sahibi olmak, toplum içinde üretken konumda bulunmak için çalışmaya gereksinim duymaktadırlar. İnsanların yaşantıları adına daha iyiye yol almaları içinse, toplam zamanlarından önce kendi özel zamanlarını, diğer bir deyişle, “boş zamanlarını” olumlu yönde kullanmaları gerekmektedir (82).

Cordes ve İbrahim (20) boş zamanın anlamının farklı kültürlere göre değişebildiğini belirtmişlerdir; buradan yola çıkarak boş zaman kavramının her bir birey için kabul edilebilir bir tanımının zorluğu ortaya çıkmaktadır. Boş zaman kavramı kültürden kültüre değişiklik gösterdiği gibi aynı kültür içindeki farklı bireyler içinde farklılıklar gösterebilir.

Endüstri ve teknolojinin gelişmiş ülkelerde doğması rekreasyon faaliyetlerini algılama olarak boş yada serbest zaman şeklindeki yorumlamalar, zamanın son derece kıymetli olduğu hiçbir salisenin dahi boş olarak algılanmayacağı görüşünün savunulduğu islamiyette sağlık kavramından yola çıkarak yaşamda zamanın spor yoluyla değerlendirilmesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Boş zamanı değerlendirme noktasında da kişiler arasında farklılıklar ortaya çıkması boş zamanının tanımında ki farklılıklar doğrultusunda beklenen bir süreçtir. Bir kişinin boş zamanının değerlendirdiği aktivite farklı, bir kişinin mesleki gerekliliği olabilir. Bu yüzden boş zaman aktivitelerini sınıflandırmanın zorluğu ortaya çıkmaktadır. Herkes için genel bir boş zaman aktivitesi yoktur. Örneğin; bir

öğretmen için film izlemek boş zamanını değerlendirdiği bir aktivite iken; bir yönetmen için mesleğini geliştiren eğitici bir aktivite olabilir. Boş zaman aktivitelerini sorgulayan anket hazırlama sürecinin sınırlılıkları ve bu anketlerin genellenebilirliğinde ki sıkıntılar bu değişkenlerden kaynaklanıyor olabilir. Bu bağlamda kişilerin boş zaman aktivitelerini kendilerinin tanımlaması ve tanımladıkları bu boş zaman aktivitesinin gerçekten boş zaman aktivitesimi yoksa ciddi bir uğraş mı olup olmadığı farklı parametreler ile test edilmelidir. Kişiler sergilemiş oldukları boş zaman aktivitesinin aslında kendisi için boş zaman aktivitesi olmadığını farkına varamayadabilirler. Boş zamanını değerlendirmek için gitar kursuna başlayan bir öğrenci belli bir süreç sonunda o aktiviteye öyle bir bağlılık duygusu duyar ki parmakları nasır tutana kadar doğru akoru basmaya çalışır ve bunun için büyük bir zaman harcar. Oysa ki boş zaman tanımının özünde “özgürlük” vardır ve kişi bu boş zaman etkinliğini geliştirebilmek için kendi yaşamını sınırlamak durumunda kalabilir.

### **2.1.1. Boş Zamanın Tarihsel Gelişimi**

Boş zamanın farkına varan ve bu zamanı kullanmaktan keyif alan Antik Yunan'daki bir kaç Yunanlı insanlık tarihini yüzyıllar boyunca etkileyen, savaşlar çıkartan, yeni milletlerin doğmasına ve bir çok ulusun yok olmasına neden olan bir sistemi ortaya çıkardılar; Kölelik. Antik Yunandan başlayarak Orta Çağın sonlarına kadar boş zamanı değerlendirme aktiviteleri soylular sınıfını içine alan aktiviteler olmuştur. Antik olimpiyatlardaki sporcular soylu sınıfına ait olan bireylerden oluşmuş, olimpiyatlatra katılma şartı olarak soylu olma şartı aranmıştır. Endüstri devriminde de bu durum değişmemiştir; işçiler, haftalık 72 saatlik çalışma sürelerinin gerekliliği ve doğallığına inanarak teşvik edilmişlerdir. Bu dönemde de, boş zamanın sağladığı imkânlardan sadece zengin ve aristokrat sınıfı yararlanabilmiştir (9).

İlk toplumlarda boş zamanın ortaya çıkışı dinsel günlerde yapılan dualar, avlanma, tohum ekme ve hasat toplama gibi gerekliliklerin başarıya ulaşması için yapılan ayinlerin bir parçasıdır. Dualar, danslar, adaklar ve ziyafetler, iş dünyasının bir parçası olmuştur (65). Görüldüğü üzere ilkel toplumlarda boş zaman teması yapılan bir işin sonucu olarak rahatlama ve işin başarısını kutlama şeklinde karşımıza çıkmaktadır.



Toplumlar geliştikçe boş zaman kavramında da değişiklikler belirginleşmeye başlamıştır. Antik Yunan'da kölelik kavramı artık net bir şekilde belirginleşmeye başlamış ve bunun sonucu olarakta soylu ve aristokrat asilzadeler sanatla, eğitimle ve en önemlisi de sporla ciddi bir şekilde ilgilenmeye başlamışlardır. Antik Yunan'da refah ve güç içinde yaşayan vatandaşların meslek grupları asker, sporcu, tüccar, sanatçı ve filozof idi ve bu meslek grupları yeteneklerini düğün, dinsel törenler gibi halkın büyük katılımının olduğu törenlerde yarışmalar düzenleyerek sergiliyorlardı. Eğitim sistemi bu meslek gruplarının sergiledikleri beceriler üzerine şekillenmekteydi. Ploto çocukların eğitiminde spor ile eğlenmelerinin onların hem fiziksel hemde sosyal gelişimlerine büyük bir katkı sağladığını ve bu eğitimin zorunlu olması gerektiğini vurgulamıştır. Genel olarak Antik Yunan toplumlarının boş zamanı ve boş zamanda yapılan aktiviteleri hayatın genelini etkileyen eğitsel ve kültürel bir öge olarak gördükleri söylenebilir.

Antik Roma'da da Antik Yunan toplumlarına benzer olarak boş zaman algısı eğlenceye dayanmakta, çocukların eğitiminde spor ve sanatsal aktiviteler temel oluşturmakta idi. Fakat Antik Roma'da tarım alanlarının verimliliği toplum içindeki sınıf farkını çok daha keskin bir şekilde ortaya çıkarmıştır. Bu toplum statüleri senatörler, 25 dönümden fazla arazisi olan idare heyeti ve tüccarlar, küçük esnaf olarak nitelendirilebilecek sıradan fakat özgür insanlar ve son olarak en alt sınıftaki koloni grupları olmak üzere 4 bölüme ayrılmıştı. Sınıf farkının net olarak ortaya çıkması ile antik roma'da boş zamanlarını spor ve sanatla değerlendiren üst tabaka; sporu ve tiyatral faaliyetleri kölelere yaptırmaya başlamakta kendileri ise izleyici konumuna geçmişlerdir. Daha sonraları ise izleyicilik aktivitelerini ticarete dönüştürmüşler ve orta tabakadaki insanlardan bu değişik ve ilginç aktiviteleri izlemeleri karşılığında cuzzi miktarda para talep etmeye başlamışlardır. Senatörler ve imparatorlar halkın gösterilerde hayvanlar ve insanların yer aldığı, profesyonel gladyatörlerin savaştığı ve bazen ölümlerin olduğu gösterilere büyük ilgisini fark etmiş ve gösterileri siyasi amaçlar için kullanmaya başlamışlardır (75). Kısaca başta sadece boş zaman aktivitesi olarak soylular tarafından değerlendirilen aktiviteler zamanla soylulara para kazandıran, senatörlerin ise geniş kitlelere ulaşmasını sağlayan bir araç olmaya başlamıştır.

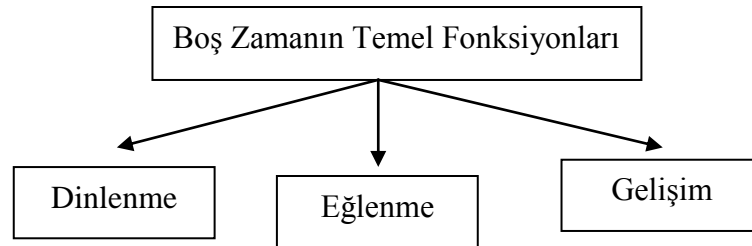
Hristiyanlığın tüm Dünya'ya hızla yayılması ile başlayan süreç boş zamanın tanımını bir kez daha değiştirmiştir. Katolik kilisesi hayatın amacının sonraki hayata hazırlanmak olduğunu belirtmiş, insanlar için sıkıcı, tekdüze, keder ve hüznü dolu bir hayat başlamıştır (119). Eğitim ve kültür aktiviteleri unutulmuş, mimarlık, heykeltıraşlık gibi Yunan ve Roma mirası sürece yenik düşmüştür (92). Rönesans'a kadar olan ortaçağ Dünya'sı boş zamanlarını daha çok şehir şehir dolaşan panayırlar sayesinde değerlendiriyorlardı. Bunlardan arda kalan zamanları daha çok hastalıklarla ve savaşlarla uğraşmışlar, hayatta kalmak için büyük mücadeleler vermek zorunda kalmışlardır. Bu yüzden ortaçağ'da boş zaman etkinlikleri gerilemiş ve sığ bir çerçevede şekillenmiştir. Rönesans ile ise Avrupa'dan başlayarak tüm Dünya'ya yayılan sanat, edebiyat, müzik, tiyatro, opera akımları tüm toplumları kısa sürede etkisi altına almıştır. İnsanlar artık Rönesans ürünlerini tüketmek için kendilerine zaman ayırmışlar, orta tabakadaki insanlarda bu akımların farkına vararak bunlardan etkilenmişlerdir. Asiller ise bu etkinliklerin sürekli takipçileri haline gelmiş müzik, tiyatro, opera gibi etkinliklere düzenli olarak katılmışlar ayrıca kendileride resim, heykel gibi aktivitelerle ilgilenmişlerdir.

Sanayi Devriminden Günümüze kadar geçen sürede boş zaman tanımının son hali de şekillenmeye başlamıştır. I. Sanayi Devriminin ardından şehirler büyümüş, nüfus, kasaba ve köylerden koparak şehirlere göç etmiştir. Kentsel nüfusun artması ile birlikte kalabalıklaşma, yoksulluk, suç, iş saatlerinin artması ve çocukların çalıştırılması gibi tümüyle boş zaman karşıtı bir yapı gelişmiştir (119). Buna karşın ise II. Sanayi Devrimi ile bu durum tam tersine doğru şekillenmiştir. Gelişen teknoloji, sanayileşme ve mekanikleşen çalışma ortamı özellikle 1930' lu yıllardan sonra insan yaşamındaki iş ve yaşam şartlarını hafifletmiş ve daha fazla boş zaman kazanımını sağlamıştır. Bunun yanında hükümetler işçilerin çalışma saatlerini günde en fazla 8 saat olarak belirlemiş ve bunu kanun ile güvence altına almışlardır. Bu yönü ile boş zaman kavramı günümüzde çağdaş sanayi toplumunun yapısal bir özelliğini oluşturmaktadır (51). Bilim ve teknolojideki gelişmeler boş zaman kullanımını etkilemiş, otomobil, uçak gibi ulaşım araçları uzak mesafelerdeki parklara, sahillere, kamp yerlerine ve tatil bölgelerine gitmeyi kolaylaştırmıştır. Bunun yanında tarımda makineleşmenin gelişmesi, ev içi aletlerin makineleşmesi ve

çalışma saatlerinin kısalması gibi birçok gelişme, insanların daha fazla boş zamana sahip olmasına imkân sağlamıştır (116).

Aristokratların kendi işlerini kölelere yaptırdıkları ilkel dönemlerden bir çok ağır işin ileri teknoloji kullanılarak makinelere yaptırıldığı günümüz Dünya'sına kadar boş zaman tanımları farklılık göstermiş, değişen Dünya ile boş zaman aktiviteleri geniş bir toplumsal tabakaya hitap etmeye başlamıştır. Boş zaman ve aktiviteleri başlarda sadece aristokrat kısmın tekelinde iken bugün orta kısmı da aşan alt tabakaya kadar ulaşan ve kitleleri etkileyen bir süreç olmuştur. Haftalık çalışma saatlerinin 30-35 saatlere düşürülmesini tartışılan Yeni Dünya'da boş zaman kavramını en iyi şekilde değerlendirmek için yeni arayışlar içine girilmiştir. Gelecekte de bu arayışın daha da büyüerek kitleleri etkilemeye devam edeceği açıktır.

### 2.1.2. Boş Zamanın Temel Fonksiyonları



Şekil 2.1. Boş Zamanın Temel Fonksiyonları

**Kaynak:** Karaküçük, S., (54), Rekreasyon (Boş Zamanları Değerlendirme). (Beşinci Baskı), Gazi Kitabevi, Ankara.

Karaküçük'ün (54) aktardığı kadarıyla boş zamanın bilinen ve 3D olarak adlandırılan üç temel fonksiyonu bulunmaktadır; dinlenme veya kendini bırakma fonksiyonu (delessement), eğlenme fonksiyonu (divertissement) ve kendini geliştirme-gelişim fonksiyonu (developpement).

Dinlenme fonksiyonu, boş zamanı en fazla karakterize eden ve farklı algılamalarla, çalışma hayatı tarihi boyunca değerlendirilen bir temel fonksiyondur. Dinlenme, yeniden elde etme veya iş sonrası stres ve yorgunluk atma ile bedensel aşınmaları ve sinir gerilimlerini ortadan kaldıran bir fonksiyon üstlenmiştir. Çalışma saatlerinin 12-15 saat olduğu sanayi devriminin ilk dönemlerinde, işçiler boş

zamanlarında dinlenme fonksiyonunu sadece fiziksel gücü yeniden elde etmek anlamında kullanmışlardır. Çalışan için boş zaman, sadece bir sonraki çalışma gününe fiziksel olarak hazırlanmayı ifade etmiştir (54).

Günümüz sanayi toplumlarında, çalışma ve çalışma dışı süreleri düzene konulmuş çağdaş insan için ise dinlenme, bedensel ve ruhsal yönden yenilenmek için aktif veya pasif birçok boş zaman değerlendirme etkinliğinin gerçekleştirilmesini ifade etmektedir (54). Güçlüklerle karşılaşılan bir günün sonunda; bireyin televizyon seyretmesi, sinema, tiyatro, konser veya maça gitmesi, herhangi bir sportif etkinliğe katılması, evcil hayvanlarla ilgilenmesi veya bahçe işleri ile uğraşması ve bu gibi birçok aktivite, gün içinde biriken yorgunluktan uzaklaşmak adına yardımcı olmaktadır (116).

Eğlenme fonksiyonu, boş zaman olgusunun temel taşlarından bir diğeridir. Eğlenmek, zamanı hoş bir şekilde geçirmek ve bunu bazen can sıkıntısından kurtulmak için değil, ayrıca; tasayı, merakı gidermek için yapmak anlamını da taşımaktadır (34). Günümüzde insanlar ne kadar boş zaman etkinliğine katılırsa o kadar başarılı sayılmakta ve statüsü artmaktadır. Eğlenceye verilen önem günlük yaşamda da görülmektedir (116). Smith , ABD'deki gençlik eğlence programlarına ilişkin araştırmasında, toplu eğlenme etkinliklerinin, katılanların sağlıklı ve mutlu gelişmelerine katkıda bulunacak zevkli ve ilginç olanaklar sunduğu gibi; toplu yaşamı zenginleştirip, gençleri yaşama hazırladığı üzerinde durmaktadır (64).

Gelişim fonksiyonu, insan düşüncesini, günlük eylemlerin otomatizminden kurtaran, daha geniş sosyal katılıma zemin hazırlayan, insanın kişiliğini geliştirmesine ve göstermesine eğilimli, aynı zamanda çıkarıcı olmayan faaliyetleri içerir (54). Gelişim fonksiyonu boş zamanda; bilgi almak ya da vermek ve bir kültürü geliştirmek ihtiyacının ağır bastığı uğraşlar ile aniden ortaya çıkan ya da örgütlenmiş gönüllü sosyal faaliyetlere katılma ihtiyacının ağır bastığı etkinlikler olarak da kendisini göstermektedir.

## 2.2. CİDDİ BOŞ ZAMAN

Stebbins (109) yapmış olduğu etnografik çalışmalar sonucunda ciddi boş zamanı şu şekilde tanımlamıştır; “Özel bilgi, beceri ve deneyim gerektiren, oldukça önemli, ilginç ve tatmin edici olan amatör, hobi ya da gönüllü faaliyetler ile ilgili kariyer elde etmek amacıyla, seçilen etkinliğe sistematik bir şekilde katılım göstererek takip etmek için harcanan zaman dilimidir” (4, 40, 38, 107, 95).

Bununla birlikte Stebbins ciddi boş zaman tanımının boş zamanın tanımı içine sığmadığını ve boş zamanlarında daha geniş içeriksel çerçeveli aktivitelerle uğraşan kişilerin, boş zaman aktivitelerinde daha tatmin edici bir haz alanların ciddi boş zaman katılımcısı olduklarını vurgulamıştır. Ayrıca farklı bir tanımda da ciddi boş zaman; kariyer elde etmek amacıyla oldukça önemli, ilginç ve tatmin edici olan, kendine özgü bilgi, beceri ve deneyim gerektiren amatör, hobi ya da gönüllü faaliyetlerdir” (4, 40, 38, 60, 107, 10) şeklinde tanımlanmıştır.

Özetle ciddi boş zaman; boş zamanın aktivitelerinin artık sadece boş zaman aktivitesi olarak nitelendirilmesinin yetersiz kalacağı günümüz dünyasına yeni bir boyut kazandırmış. Boş zaman aktivitelerini detaylandırmamızı sağlamıştır.

### 2.2.1. Ciddi Boş Zamanın Özellikleri

30 yılı aşkın süredir Stebbins (106, 101, 107, 105) ciddi boş zamanın doğasını disiplinler arası karşılaştırmalarla inceledi. Bu derin araştırmalar sonucunda Stebbins’ın kayıtsız bir boş zaman katılımcısına oranla ciddi boş zaman katılımcılarının altı belirli karakteristik özelliklerinin olduğu saptandı. Buna göre ciddi boş zaman katılımcıları;

- Boş zamanda gerçekleştirilen faaliyet konusunda sebat ediyor (azmetmek),
- Kişisel ve kayda değer bir çaba harcıyor,
- Boş zaman kariyeri elde etmek istiyor,
- Somut ve sürekli faydalar sağlıyor,
- Özgün normlar, inançlar veya değerler sisteminden oluşan sosyal bir dünya yaratmaya çalışıyor ve bu sosyal topluluğun üyesi haline geliyor,

- Seçilen aktivite ile aralarında güçlü bir bağ oluşuyor (4, 40, 38, 107).

Bu özellikleri incelediğimizde; ciddi boş zaman katılımcısının seçmiş olduğu aktiviteye onun yaşamını değiştirebilecek düzeyde bağlandığını, yeri geldiğinde planlarını ve yaşam kurgusunu bu aktivite merkezli olarak kurgulayabileceğini söyleyebiliriz. Kişiler tutmuş oldukları takımın maçına yağmur çamur demeden hava şartları ne olursa olsun gitmek zorunda hissediyor, hayran olduğu sanatçının konserini kaçırmamak için ne kadar yorgun olursada katılıyorsa onlara olan bağlılıklarının gücünü anlamada bize bir yol gösterebilir. İşte ciddi boş zaman katılımcısının ilk karakteristik özelliği olan sebat etme bu örnekler çerçevesinde şekillenmektedir.

Bir diğer özellik olan kişisel ve kayda değer bir çaba gösterme ile katılımcılar seçmiş oldukları aktivitelerde gelişim sağlamak için belirli girişimlerde bulunmaktadır. Boş zamanlarında salon futbolu yapan bir katılımcı, salon futbolunun kurallarını öğrenmek için internette zaman geçiriyor veya dar alanda yapılan paslaşma videolarını izleyerek aynısını yapmaya çalışarak becerilerini geliştirmeye çabalıyorsa, ciddi boş zaman katılımcılarının bir özelliğine sahip olmaya başlıyor demektir.

Boş zaman aktivitesi olarak gitar çalmaya başlayan bir genç; bu alanda kendini geliştirerek daha önce çalamadığı bir şarkıyı çalmaya başladığında, yapmış olduğu aktivite ile ilgili bir başarı elde etmiş olur. Zamanla arkadaşları ile birlikte kurmuş oldukları küçük bir müzik grubuyla ufak çapta konserler vererek bu alanda kendisine az da olsa bir kariyer yaratmaya başlayabilir. Aktivitenin doğasından gelen zorluklara katlanarak adım adım belirli başarılar elde etmek, katılımcıların bu aktiviteye katılımlarının sürekliliğini sağlayacaktır.

Birey eğer yapmış olduğu aktivite sonucunda kendini gerçekleştirme, güçlenme/kuvvetlenme, kendini ifade etme, yenilenme/canlanma, başarma duygusu, benlik algısı, sosyal etkileşim ve ait olma, katılım sonucunda fiziksel ürün elde etme (resim, bilimsel bir çalışma, mobilya gibi), zevk ve eğlence gibi faydalara sahip oluyorsa ciddi boş zaman katılımcısının özelliklerinden birine daha sahiptir (4). İçinde bulunduğu aktivite sayesinde mutlu olduğunu hissediyorsa, bu aktiviteye

sürekli yapma eğiliminde bulunacak ve bu sayede de kazanmış olduğu faydaların devamlılığını sağlayacaktır.

Ciddi boş zaman katılımcısının bir diğer özelliği ise sosyal bir dünya yaratmaya çalışmak ve sosyal dünyanın bir parçası olmaya çalışmaktır. Kendi başına bisiklet süren bir bisikletçi etrafında beraber hareket eden bir bisiklet topluluğu gördüğünde o topluluğun bir parçası olmaya çalışmaktadır. Bu topluluk içerisinde söz sahibi olmaya çalışarak kendini ön plana çıkarmaya çalışabilir. Topluluğun bisiklet sürme aktiviteleri dışındaki aktivitelerine katılarak kendine yeni bir sosyal ortam sağlamaya çalışmak isteyecektir. Boş zaman aktivitelerinin ciddi boş zaman olmaya başladığı en önemli nokta; bir sosyal ortamın parçası olmaya başladığımız an olarak değerlendirebiliriz. Aktivitenin devamlılığını en kolay sağlayacak olan parça sosyal ortamın yaratılmaya başlanmasıdır.

Ciddi boş zamanın son ayırt edici özelliği ise aktivite ile kişi arasında güçlü bir bağ oluşturulmasıdır. Artık katılımcının seçmiş olduğu aktivite onun bir parçası olmuş, girmiş olduğu değişik ortamlarda o aktivite ile kazanmış olduğu faydalardan ve aktivitenin detaylarından çevresine bahsetmeye başlamıştır. Amatör ciddi katılımcılar üzerine yapılan araştırmalarda, amatörlerin seçtikleri ciddi boş zaman etkinliğinden heyecanla ve ilgiyle bahsettikleri ortaya çıkmıştır. Fakat kayıtsız boş zaman etkinlikleri katılımcılara ayırt edici bir kimlik sağlamak için oldukça sıradan, olağan, kısa süren ve geçici özelliğe sahiptir (4, 106, 107).

Görüldüğü gibi tüm ciddi boş zaman katılımcılarının ayırt edici özellikleri birbirini içerisine girmiş durumdadır. Katılımcı seçmiş olduğu aktiviteye katılım sürekliliğini sosyal ortam sayesinde sağlamış, bu süreklilik ona kişisel ve sosyal fayda olarak geri dönmüştür. Bu faydayı daha da arttırmak için ise; kişisel bir çaba göstererek aktivite hakkında daha geniş bir bilgiye sahip olma eğilimine girmiştir. Seçtiği aktivite artık onun hayatının bir parçası olmuş, randevularını ve yaşantısını bu aktiviteyi yapmadığı zamana göre ayarlama başlamıştır. Bu ayırt edici özellikler; katılımcıları kayıtsız boş zaman katılımcılarından ayırmada kullanılan en önemli belirtilerdir.

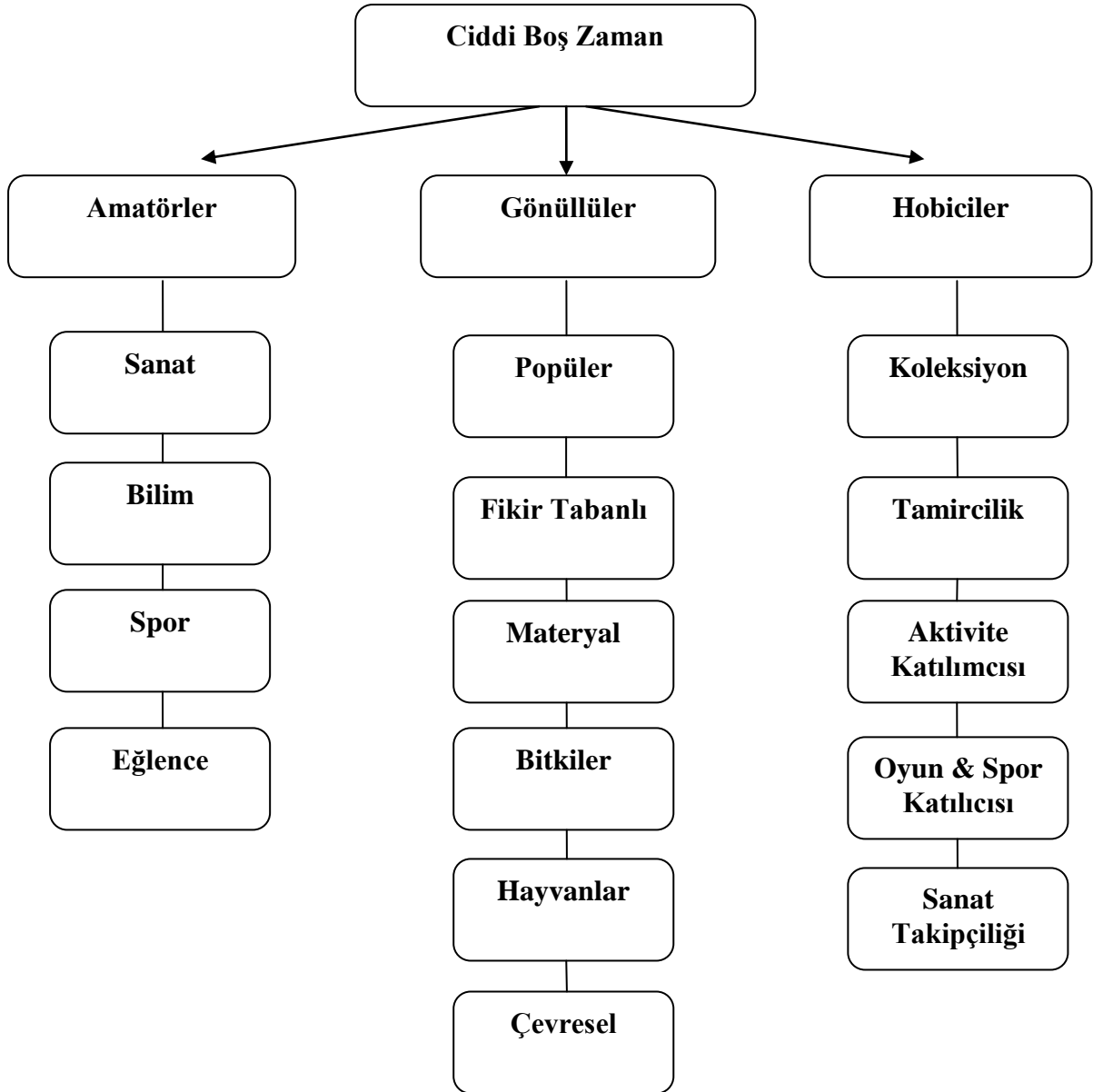
### 2.2.2. Ciddi Boş Zamanın Sınıflandırılması

Ciddi boş zaman katılımcıları göstermiş oldukları faaliyetler açısından sınıflandırılmaktadırlar. Hartel (47) bu sınıflandırmayı aşağıdaki tablodaki gibi yapmıştır;

**2.2.2.1. Amatörler:** Profesyonelleşme bir uğraşından diğerine farklılık gösterirken, bu uğraşların bazıları yeni bir form içinde yavaşça, kaçınılmaz ve farkedilmez bir değişim göstermişlerdir. Bu değişimi en iyi şekilde modern amatörlük olarak tanımlayabiliriz. Modern amatörlüğün gelişimi sırasında katılımcıların bazılarının seçmiş oldukları aktiviteler hayatlarının önemli bir parçası olabiliyor, sonuç olarak; katılımcılar uğraşlarına sıradan bir uğraş gibi yaklaşmak yerine bir meslek gibi bağlanıyorlar. Bunun yanı sıra sanat, bilim, spor ve eğlence gibi alanların temel mesleki çalışmaları ile modern amatörlüğü birbirine paralel bir gelişim göstermeye başlamıştır. (101). Yani bu alanları profesyonel meslek olarak seçmiş kişilerin bu alana sağladıkları değişimler, bu alanla amatörce ilgilenen kişilerin de etkilemiştir. Amatörleri diğer ciddi boş zaman katılımcılarından ayıran en önemli özellik, amatörlerin profesyonel-amatör-halk (P-A-P: Professional-Amateur-Public) sisteminin bir parçası olmasıdır. Amatörler ile profesyoneller ve halk arasında bağımsız bir fonksiyonel ilişki mevcuttur. Amatörler öyle yada böyle profesyonel mesleştahlarıyla birleşirler ve birbirlerine bağlıdırlar. Amatörler, profesyonellerle ya da halkla ya da her ikisiyle de birçok yönden ilişkilidir. Amatörler de profesyoneller gibi halka hizmet etmektedirler. Aynı zamanda amatörler, profesyonelleri yapabileceklerinin en iyisini halka sunmaları konusunda teşvik ederler ve abartılmış teknik ve hareketlerini dizginleyerek mükemmeliyeti kaybetmemeleri konusunda direnmelerini sağlarlar.

Profesyonelliğin başlangıç noktası amatörlük olduğundan bu ikili birbiriyle kaçınılmaz olarak ilişki içerisindedirler. Amatörler ile profesyoneller arasında hem maddi hem de organizasyonel açıdan bir ilişki bulunmaktadır. Amatörlerin profesyonellerle antrenman yapması, ya da amatörlerin ilerleyerek profesyoneller arasına katılması bu ilişkiyi ortaya koyan örneklerdendir. (4, 106).





Şekil 2.2: Ciddi boş zamanın sınıflandırılması

**Kaynak:** *The Serious Leisure Perspective Website*, [www.seriousleisure.net](http://www.seriousleisure.net).

Yani amatörler ile profesyoneller arasında iki yönlü bir ilişki mevcuttur. Amatörlerin profesyonellikten önceki adım olması onları diğer ciddi boş zaman katılımcılarından ayırmaktadır.

**2.2.2.2. Hobiciler:** Seçtikleri etkinlik açısından herhangi bir zorunluk hissetmemelerine rağmen, etkinlik için ciddi ve kendilerini adanmış bir şekilde çaba harcamaktadırlar. Diğer bir deyişle, hobiciler etkinliğe yeni başlayanlar ya da geçici bir oyalanma şeklinde amaçsızca katılanlardan değildir. Hobi, sağladığı faydalardan dolayı kişinin eğlenceli ve ilgi çekici bulduğu, meslek ya da bir uğraşın ötesinde uzmanlaştığı bir ilgi alanıdır (4, 101).

Şekil 2.2'deki aktivitelerden de anlaşıldığı gibi katılımcı bu aktivitelere katıldıkça uzmanlaşmaya ,bazılarında ortaya ürünler koymaya, bazılarında da derin bilgi sahibi olmaya başlarlar. Katılımcının uzmanlaştığı alanlar olması, onun bu alanda parasal bir kazanç sağlaması anlamına gelmez. Dolaylı olarak maddi kazanımlar elde edebilir fakat asıl amaç; aktiviteyi gerçekleştirerek mutlu olabilmektir.

Hobiciler profesyonelliğin bir önceki adımı olan amatörlerden beklentiler açısından farklılık göstermektedirler. Bunun yanında hobiciler profesyonel değildirlir ve hobiciler için etkinlikle ilgili parasal getiriler, etkinliğin sağladığı diğer faydalarla kıyaslandığında ikinci plandadır. Hobiler amatör etkinlikler gibidir; ikisinde de parasal karşılık bekleme düşük önceliğe sahiptir. Dolayısıyla, amatör ve hobi etkinleri ek gelir sağlama ya da ikinci bir iş olarak düşünülmemelidir.

Hobiciler Stebbins (101)' e göre 4 kategori altında sınıflandırılırken, Hartel (47) bu sınıflandırmaya sanat takipçiliğini de dahil etmiştir. Bu sınıflandırmalardan ilki koleksiyonculardır. Belli bir fabrikanın ürettiği eski silahlar, pul, nadir bulunan kitaplar ve eserler , iğne koleksiyonu biriktiren kolksiyoncular bu malzemelere yönelik ticari, sosyal, fiziksel ve tarihi bilgilere sahiptirler. Katılımcılar koleksiyonunu yapmış oldukları ürünleri satmayı düşünmezler bu ürünleri sosyal çevreleri içinde statü kazanmak için kullanır ve devamlı olarak koleksiyonlarından bahsederler. Kayıtsız (gayri-ciddi) koleksiyoncular ise kibrit kutusu, bira şişesi ya da flama gibi malzemeler biriktirirler. Bu tür koleksiyoncuların biriktirdikleri malzemeler ticari, sosyal ya da fiziksel koşullar açısından bilgi gerektirmeyen, estetik ya da teknik olarak değer görmeyen, üretim ve kullanımlarıyla ilgili anlayış geliştirmeyi gerektirmeyen özelliklere sahiptir. Bu nedenle, bu tür koleksiyonculuk "meşgale" olarak isimlendirilmekte ve kayıtsız boş zamanın bir parçası olarak sınıflandırılmaktadır (4, 101).

Model uçak yapanlar, kuaförler (profesyonel olmayanlar), mobilya ya da oyuncak yapımcıları, otomobil tamircileri, tekne yapanlar, terziler, şiir yazarlar, örgücü ya da dokumacılar, oyma sanatçıları, ev yenileyen ya da değiştirenler (tekrarlayan bir aktivite olarak), evini herhangi bir ustaya vermeden boyayanlar ve el

sanatlarıyla uğraşan (profesyonel bir beceri gerektirmeyenler) hobiciler ikinci kategori altında sınıflandırılmaktadırlar (101).

Bununla birlikte; bu kategoriye hayvan besleme ve sergilemeyeide dahil edebiliriz. Örneğin belirli türdeki güvercinleri besleyerek onların becerilerini arttırmaya çalışmak, güvercinlerin sergilemiş oldukları hareketleri çevresine gösterme girişimine girmek bu tür bir hobiciliğe örnek olarak verilebilir.

Hobicilerin üçüncü kategorisi aktivite katılımcılarıdır. Aktivite katılımcıları seçmiş oldukları aktiviteye düzenli olarak katılmaktadırlar. Seçilen aktiviteler genellikle; balık tutma, kuş yakalama, dağcılık, avcılık, dans, amatör planör uçuşu, vücut geliştirme, yelkencilik, dalga sörfü, video oyunları gibi aktivitelere katılmaktadırlar. Bu aktivitelerin yanı sıra halk oyunları aktiviteleri de eğer profesyonel bir çaba içermiyorsa bu kategori içerine dahil edilebilir.

Kano yarışları, dart, okçuluk, kaya tırmanışı gibi rekabet içeren fakat futbol, basketbol, tenis kadar ciddi bir profesyonellik içermeyen sportif faaliyetler bu kategorinin aktivitelerini oluşturmaktadır. Rekreatif etkinlik olarak otellerde oynatılan sportif faaliyetler, amatörler içinde incelenen sportif faaliyetlerden ayrılmaktadırlar. Bu kategoride ki hobiciler spor ya da oyun katılımcıları olarak isimlendirilmektedirler.

Spor, sanat, bilim ve eğlence alanlarından bulunan pek çok hobi geçmişten günümüze geliş sürecinde hem temel ihtiyaçları içerisinde ve nihayetinde de mesleki alanlar içerisinde pek çok değişikliğe uğramıştır. Mesleki hayat içerisinde bu değişiklikler vuku bulduğu için hobi yapmaya karşı istekleri olmayan ve onlara zaman ayırmak istemeyen insanlar zaman içerisinde amatör olarak hobi yapan bireylere dönüşmüşlerdir. Bu durum gerçekleşmeden önce, aktivitelerin başladığı ilk zamanlarda aktivitelere katılmış olanlar boş zaman aktivitelerine zaman ayırabilecek düzeyde maddi gücünü elinde bulunduran kişilerdi. Tüm bu katılımcılar genellikle amatör centilmenler olarak adlandırılmışlardır. Bir başka ifadeyle, ortaya çıkan profesyonellik ortaya çıkmış olan amatörlükle paralel olarak yürütülmekteydi. Pap (professional-amateur-public) sistemi vasıtasıyla, amatörler hobilerindeki tam zamanlı çalışmalarda ne üretebileceklerini öğrendiler.

Pap sistemi yoluyla üretilen aktiviteler, yapıldığı alana bağlıdırlar. Bunun anlamı da; daha büyük oranda üretkenlik, artan karmaşık bilgi, enstirümantasyon, yeni mükemmel performans standartları, büyüme ve bir araya getirilmiş antreman ihtiyaçları gibi pek çok şeyi kapsamaktadır.

Hobicilerin son kategorisi sanat takipçileri ise; kendi şehrinde olan tiyatro faaliyetlerini takip eder, belirli bir ressamın sergilerini kaçırmamaya çalışır, bir yönetmenin tüm filmlerini izler ve yönetmenin filmlerdeki ortak bakış açısını ortaya çıkarmaya çalışırlar. Katılımcılar farklı sanat dallarıyla ilgilenebilirlerken sadece belirli bir sanat dalında da uzmanlaşma eğiliminde olabilirler. Belki farklı şehirlerde ki özel bir sergiyi görmek için de bir çaba içerisinde olabilirler.

**2.2.2.3. Gönüllüler:** Gönüllü faaliyetler Ciddi Boş Zaman teorisinde önemli yer tutmaktadır. Gönüllülük ilk olarak iki tutum ile motive edilmektedir: “fedakarlık ve menfaatçilik” (111). Bu, bireylerin gönüllülük aracılığıyla başkalarına yardım etme ve fedakarlık göstermeleri ve çeşitli sebeplerden gönüllü katılımdan çıkar sağlamaları anlamına gelmektedir. Ciddi gönüllüler (kariyer gönüllüleri) için bu tür aktiviteler, belli bir yerde, belli bir zamanda belirlenmiş bir işi yapma gibi zorunluluklar doğurmaktadır. Fakat bu zorunluluklar ciddi boş zamandan elde edilen faydalarla karşılaştırıldığında gönüllü için önemli olmamaktadır (33, 103).

Amatör ve hobicilerden farklı olarak gönüllülükte altruizm yani sosyal fedakarlık ve başkalarını düşünme söz konusudur. Diğer bir fark ise gönüllülerin yer aldığı organizasyonlarda yerine getirmeleri gereken görevlerdir. Bu görevler ve başkalarına yardım etme, gönüllüleri topluma faydalı bireyler olarak diğerlerinden farklı kılmaktadır. Gönüllülerden farklı olarak, amatör ve hobicilerin ticari, bilimsel, sportif, artistik ve eğlence aktiviteleri kültürel olarak katkı sağlama odaklıdır. Başkalarına yardım etme ya da başkaları için özveride bulunma gibi eylemler amatör ve hobiciler için ikincil bir amaç taşımaktadır, çünkü öncelikle kişisel faydalar sağlamayı amaçlamaktadırlar (4, 101).

Gönüllük isminden de anlaşıldığı gibi kendi dışındaki insanlara, canlılara yardım etmek veya onları korumak için bireysel olarak yada grup olarak ticari kazanç amacı sağlamayan faaliyetlerdir. Gönüllük diğer sınıflandırmalarda olduğu

gibi herhangi bir baskı olmadan, fiziksel veya psikolojik bir gereksinime ihtiyaç duyulmadan yapılan faaliyetlerdir.

Gönüllük çeşitlerinin hepsi birbiri ile yakından ilişkilidir; son günlerde olan bir doğal afet sonucunda oradaki çocuklara psikolojik destek vermek için deprem bölgesine giden bir psikolog, onları eğlendirmek için orada bulunan bir sirk grubu, popüler olaylar karşısında gönüllüklerini göstermişlerdir. Şirketlere hiç bir maddi destek istemeden danışmanlık yapan emekli bir profesör, ıslah evlerinde ki suçlularla geleceklelerini planlama noktasında onlara yardımcı olan bir sosyal hizmetler danışmanı, kimsesiz çocukların hakkını savunan bir avukat; çalışarak kazanmış oldukları bilgi ve fikirlerini gönüllük çerçevesinde insanlara yardım etmek için kullanmışlardır. Materyal gönüllüğü ise; durumu olamayan bir öğrenciye burs veren bir öğretim görevlisi, soğuktan korunması için onlara kaban, bot alan gönüllülerdir. Bunların yanında organ, kan, doku bağışı yapan kişilerde bu gönüllük çerçevesinde incelenebilir. Sokak köpeklerini ceplerinden para alarak besleyen, onlara kış aylarında barınmaları için küçük kulübeler yapan bireyler, tüm hayvanların haklarını korumak için dernekler kuran kişiler bu çalışmalarını gönüllük esasıyla yapmaktadırlar. Bir başka gönüllük çeşidi de çevreye olan duyarlılıktır, çevrenin kirlenmemesi için çöp toplama kampanyaları yapan topluluklar, deniz altındaki pislikleri toplamak için dalış yapan dalgıçlar çevresel gönüllülerdir. Bir diğer örnek olarak maniviyatını rahatlatmak için nafil namazı kılan, cami ve türbe ziyaretleri yapan, belirli bir tarikata üye olarak onların sohbetlerine ve etkinliklerine katılan, Kur'an okuyan, sürekli olarak tesbih çeken bireylerde gönüllüler arasında sayılabilir.

Sonuç olarak tüm bu sınıflandırmaları aşağıdaki tabloda ki gibi sınıflandırabiliriz;

Farklılaşan Amaçlar	Amatörler	Hobiciler	Gönüllüler
Motivasyon	1. Kişisel çıkar 2. Toplumsal çıkar 3. Altürizm 4. Maddi çıkar	1. Kişisel çıkar 2. Toplumsal çıkar 3. Maddi çıkar	1. Altürizm 2. Kişisel çıkar
Kurumsal Rol	1. Profesyonelliğe yakın	1. Kurumsal bir rolü yok	1. Devredilen işler
Katkı	1. Tatmin 2. Kültürel 3. Yardım 4. Ticari	1. Tatmin 2. Kültürel 3. Ticari	1. Yardım 2. Tatmin

Tablo: 2.1. Ciddi boş zaman sınıflandırılmasındaki farklılıklar

**Kaynak:** Akyıldız (4); Stebbins (101)

Yukarıdaki tablodan da anlaşıldığı gibi amatörler ve hobicilerin aktivitelere katılım için onları motive eden faktörler ile onlara sağladıkları katkılar sıralama açısından benzerlik gösterirken, gönüllüler için öncelikler daha farklıdır. Amatörler için kişisel çıkarlar (kendini gerçekleştirme, mutlu olma) öncelikli iken gönüllüler için bu durum altürizm olarak karşımıza çıkmaktadır. Benzer şekilde; kişinin seçmiş olduğu aktivitenin ona sağlamış olduğu katkı bakımından ise tatmin duygusu hem amatörlerde hemde hobicilerde birinci sırada gelirken gönüllüler için ikinci önceliklidir.

### 2.2.3. Ciddi Boş Zaman Aktivitelerinin Faydaları

Yapılan bir çok çalışma da ciddi boş zaman aktivitelerinin kişinin kendini gerçekleştirme, güçlenme/kuvvetlenme, kendini ifade etme, yenilenme/canlanma, başarma duygusu, benlik algısı, sosyal etkileşim ve ait olma, kişisel gelişim, sosyal beceri, toplum içindeki sosyal etkileşim süreçlerine önemli bir katkı sağladığını kanıtlamıştır. (85-88, 2, 61, 91). Bir çok engelli bireyin ailesinin çocuklarını spora teşvik ederek; onların kendilerine güvenlerini ve özellikle kişiler arası iletişimlerini geliştirmeye çalışıldıkları bilinmektedir (1). Stebbins (100) özellikle engelli bireylerin

ciddi boş zaman aktivitesi arayışı konusunda diğer insanlara göre daha çok yardıma ihtiyaçlarını olduğunu vurgulamış ve onların erken yaşlarda bu tür aktivitelerin parçası olmaları ile kendilerine olan güvenlerinin daha da arttığını söylemiştir. Geçen 10 yıl boyunca ciddi boş zaman çalışmaları belirli gruplar çerçevesinde yapılmıştır; bu guruplar eski golfçüler, engelliler, atletler, etkinlik katılımcıları, dansçılar, itfayeciler, gönüllüler, macera turistleri, futbol taraftarları olmak üzere şekillenmiştir. Tüm bu dokuz grupta ortak düşünce ciddi boş zaman katılımının kişisel (duygusal) ve sosyal bir fayda sağladığı olmuştur (59)

Stebbins (111) bu faydaları aşağıdaki gibi gruplandırmıştır;

### **2.2.3.1 Kişisel Faydalar**

- Kişisel güçlenme (el üstünde tutulan, sıkı sıkıya bağlanılan deneyimler)
- Kendini gerçekleştirme (bilgi, beceri ve yeteneklerin gelişmesi)- Kendini ifade etme (gelişen bilgi, beceri ve yetenekler ile ifade etme)
- Benlik algısı (diğerleri tarafından ciddi boş zaman katılımcısı olarak bilinme)
- Memnuniyet, haz, zevk (yüzeysel eğlence ve derin memnuniyetin kombinasyonu) - Yenilenme/Canlanma (rekreasyon) (rejenerasyon)
- Finansal getiri (ciddi bir boş zaman aktivitesine katılım sonucunda)

### **2.2.3.2 Sosyal Faydalar**

- Sosyal etkileşim (diğer ciddi boş zaman katılımcıları ile aktivitenin sağladığı sosyal dünyanın içerisinde bulunma)
- Grup başarısı (ciddi bir boş zaman projesine yönelik başarı uğruna grubun çabası; yardım eden, ihtiyaç duyulan, altruistik olma duygusu)
- Grubun gelişmesine ve sürdürülebilirliğine katkı sağlamak (yardım etme)

- İhtiyaç duyulan, ve altruistik kişi olma gruba katkı sağlamaktadır. (4)

### 2.3.KAYITSIZ BOŞ ZAMAN

Ciddi boş zaman kavramı gibi, kayıtsız boş zaman kavramı da Stebbins (109) tarafından ortaya atılan bir kavramdır. Genel olarak ifade etmek gerekirse; ciddi boş zaman aktiviteleri dışında kalan tüm aktiviteler kayıtsız boş zaman aktiviteleri olarak nitelendirilmektedir. Stebbins (109) kayıtsız boş zaman aktivitelerini kısa süreli, özünde özendiricilik olan, çok az keyifli bir aktivite gerektiren, hiç bir özel eğitime ihtiyaç duyulmayan, temelinde hedonizm (hazcılık) olan, önemli derecede saf eğlence olan, temel eğlenceye dayanan aktiviteler olarak tanımlamıştır. Buna ek olarak ev içerisinde yapmış olduğumuz; oyun oynamak, dinlenmek, şekerleme yapmak, televizyon izlemek, kitap okumak, müzik dinlemek, şans oyunları oynamak, arkadaşlarla sohbet etmek, yemek yemek, birşeyler içmek aktiviteleride kayıtsız boş zaman aktiviteleri olarak nitelendirilebilir (90). Boş zaman aktiviteleri daha basit, oyalayıcı ve sorumluluklardan uzaklaştıran aktiviteler oldukça yaşam kalitesine daha çok katkı sağladığı düşünülmektedir (71). Hutchinson ve Kleiber (49)' a göre kayıtsız boş zaman aktivitelerinin işlevleri stresli yaşam koşulları içinde keyifli, sıradan gündelik dinlence aktiviteleridir. Csikszentmihalyi (23)' e göre de kayıtsız boş zaman aktiviteleri günlük aktiviteler içinde kişiyi motive eden küçük içten gelen doğal aktivitelerdir. Shinew ve Parry (96)'e göre gençler arasında görülen bazı zararlı aktivitelerde hedonist bir değer taşıdığı ve rahatlama sağladığı için kayıtsız boş zaman aktivitesi olarak sayılabilir. Kayıtsız boş zaman aktiviteleri ciddi boş zamanda olduğu gibi herhangi bir kariyer gerektirmeyen ve daha az önemli olan aktivitelerdir. Kişinin doğasından gelen yaptığında haz aldığı aktiviteler toplamıdır. Her ne kadar doğal aktivitelerde olsalar bu aktiviteler kişilerin sosyal ve kişisel yaşantılarını önemli bir şekilde etkilemektedir.

Kayıtsız ve ciddi boş zaman aktiviteleri birbirlerinden faaliyet alanları açısından farklılıklar göstermektedirler. Kayıtsız boş zaman aktiviteleri daha basit ve daha az karmaşık aktivitelerdir. Ciddi boş zaman aktivite katılımları düzenli olarak yapılan ve kişinin bir parçası iken, kayıtsız boş zaman faaliyetleri anlık ve katılımcının bu faaliyete özel bir zaman dilimi ayırmak için çaba harcamadığı etkinliklerdir. Kayıtsız boş zaman aktiviteleri daha az planlanarak yapılan



aktivitelerken ciddi boş zaman aktiviteleri günler öncesinden planlanmakta veya rutine bağlanmış uzun süreli aktivitelerdir.

Kayıtsız boş zaman aktiviteleri kuşkusuz tüm insanlar tarafından gerçekleştirilen aktivitelerdir. Stebbins'in (107) yapmış olduğu araştırmalara göre ciddi boş zamana göre kayıtsız boş zaman aktivitelerine katılım kuşkusuz daha fazladır. Amatör, hobici ve gönüllü ciddi boş zaman katılımcılarının aynı zamanda kayıtsız boş zaman aktivitelerine de katılmaktan keyif aldıklarını ve bu nedenle de kayıtsız boş zamana değer verdiklerini yaptığı görüşmelerde ortaya koymuştur. Kayıtsız boş zaman aktivitelerinin boş zamanın kendi içerisinde önemini vurgulayarak, boş zaman türleri arasında önemli bir yeri olduğunu ifade etmiştir (4).

### **2.3.1 Kayıtsız Boş Zaman Aktivitelerinin Sınıflandırılması**

Kayıtsız boş zaman aktivitelerinde kendi içerisinde bir sınıflandırması vardır. Daha doğrusu kayıtsız boş zaman aktiviteleri belli basit aktiviteler etrafında toplanmıştır. Bu aktiviteler Stebbins'in çalışmalarını dayanak göstererek sınıflandırma yapan Hartel (47)'e göre şu şekildedir; oyun aktiviteleri, rahatlama aktiviteleri, aktif eğlence, pasif eğlence, sosyal iletişim, duygusal dürtüler, kayıtsız gönüllülük ve eğlenceli aerobik aktiviteleri.

Aktiviteler kavramsal olarak birbirlerinden ayrı gibi gözükselerde; bazı katılımcılar belirli aktiviteleri yaparlarken, iki yada üçünü aynı anda gerçekleştirebilirler. Araştırmacılar bu aktiviteler ek olarak yeni aktiviteler ortaya koyabilirler (109). Tüm bu sekiz kayıtsız boş zaman etkinliklerinin paylaştığı ortak özellik hepsinin hedonik olmasıdır. Diğer bir deyişle, kayıtsız boş zaman etkinliklerinin tamamı haz, zevk ve eğlenme ile ilgilidir. Kısa süreli hedonik faydalar sağlıyor olsa da, kayıtsız boş zaman etkinliklerinin uzun süreli sağladığı faydalar da söz konusudur. Kuşkusuz ciddi ve kayıtsız boş zaman etkinliklerinin her ikisi de hedonik faydalar sağlamaktadır; fakat kayıtsız boş zamanda hedonizm daha fazla ön plana çıkmaktadır (4).

*Oyun, rahatlama ve eğlence aktiviteleri;*

Kelly (58) oyunun 3 temel özelliğini şu şekilde tanımlamıştır;

- Oyun genel olarak çocuklara ait aktiviteler veya yetişkinler içinde çocuksu davranışlar olarak nitelendirilir.

- Oyun anlamlı ve içsel bir motivasyon sağlar,

- Oyun ciddi olmayan sonuçlar içerir ve genellikle gerçek dünyanın gölgesinde, kendi dünyamızın geçici yaratıcılığıdır.

Açık bir şekilde görülmektedir ki bazı yetişkinler için oyun oynamak kayıtsız boş zaman aktivitesi olarak düşünülmektedir. Çok az kişi oyun oynama aktivitelerini ciddi boş zaman aktivitesi gibi görmektedirler.. Bu kişiler ilgisizce bu aktivitelerle ilgilenirler ve aynı anda bir çok aktivite ile ilgilenebilirler.

Rahatlama bir çok aktiviteyi içinde barındırmaktadır ve tüm kişilerin gün içerisinde yapmış oldukları boş zaman aktiviteleridir. Oturma, dolaşma, şekerleme yapma gibi aktiviteler bu sınıflandırmaya girer. Bunun yanında arabaya atlayıp şehir etrafında dolaşmaya, parklarda yürüyüş yapmakta yada bu aktiviteler arasında sıralayabiliriz. Eğlence aktiviteleri aktif eğlence ve pasif eğlence olarak ikiye ayrılmaktadır. Aktif eğlence aktiviteleri kişilerin eğlenme sırasında becerileri ve deneyimlerini kullandıkları aktivitelerdir. Yap-boz yapma, arkadaşlarla kelime bulma oyunları oynama, bulmaca çözme gibi aktiviteler aktif eğlence aktiviteleriyken; kitap okumak, televizyon izlemek, müzik dinleme aktiviteleri pasif eğlence aktiviteleridir.

#### *Sosyal iletişim ve Duyusal dürtüler*

Simmel' e göre sosyal iletişimimizin kaliteli olması içsel değerlerimizin özünü oluşturuyor (107). Sosyal iletişim katılımcısı olmak, sevinç rahatlama vb. duyguların garantıcisidir, karşılıklı etkileşim içerisine girmek her iki tarafı da mutlu eden bir aktivitedir. Kişisel ilgi alanlarını ve amaçları paylaşmak tüm katılımcılar için samimiyet, çekicilik ve samimiyet sağlar. Sosyal etkileşim her an her yerde birden bire amaçsız bir şekilde gelişebilir, otobüste, uçakta veya dışçilerin bekleme odalarında biz istemesekte kendiliğinden doğan sohbetleridir.

Duyusal dürtüler ise insanların doğasından gelen aktivitelerdir, fakat bu aktiviteleri yaparken heyecan duyar, zevk alır, yaşam tatminine ulaşırlar. Yemek yemek, birşeyler içmek, karşı cinsle ilişkiye girmek, dokunmak, soğuk ve sıcak hissedebilmek, koklayabilmek, duyabilmek gibi aktiviteler bu tür aktivitelerdir.

Bunların yanında uyuşturucu madde kullanımı ile sağlanan baş dönmesi, görülen halisülasyonlar ve ruh halindeki değişmelerde bu tür aktivitelere örnek teşkil edebilir.

Kayıtsız gönüllükte ise çevremizdeki insanların bizden yardım istemeleri doğrultusunda yapılan gönüllü faaliyetlerdir. Bu tür faaliyetler kısa süreyle ve istenilen olay tamamlanana kadar sürer. Nikah şekeri dağıtma, arkadaşınızın dükkanında servis yapma vb. aktivitelerdir. Eğlenceli aerobic aktiviteler ise kişiye zevk veren solunum ve kalp atım hızında az da olsa bir yükselmeye neden olan faaliyetlerdir. Parkta bisiklete binme aktivitesi buna örnek teşkil edebilir.

### **2.3.2. Kayıtsız Boş Zaman Aktivitelerinin Faydaları (Önemi)**

Kayıtsız boş zaman aktiviteleri de tıpkı ciddi boş zaman aktiviteleri gibi katılımcıya ciddi faydalar sağlar. Yapılan bir çok çalışma kayıtsız boş zaman katılımının kişiye önemli katkılar sağladığını göstermiştir (49, 24, 50, 71, 101, 109, 95). World Leisure Commission on Education' a göre ciddi boş zamanın yaratıcılık ve keşfetme becerisini geliştirir, yenilenme sağlar, kişiler arası iletişimin gelişmesi ve sürdürülmesine katkı sunar bununla birlikte iyi oluş sürecini destekler (49). Kayıtsız boş zaman aktiviteleri aynı zamanda kişiyi stresli bir ortamdaki kendini korumayı öğretmektedir, kişinin benlik algılarını ve yaşam değerlerini güçlendirerek hayatımızın istenmeyen bir şekilde değişmesi durumunda ona uyum sağlamamıza katkıda bulunur. Duygularımızın hassaslaşmasını engelleyerek, duygusal olarak bir koruma sağlar.

Yaratıcılık ve keşfetme becerileri kişilerin çevrelerinde olup bitenlerle alakalı şeylerin farkına birden bire varma sürecidir. Yeni bir bitki ya da kuşun varlığının fark edilmesi, bir enstrümandan farklı bir sesin çıkarılması gibi keşif ya da buluşlar planlanmamıştır ya da bir problemin çözümüne yönelik olarak başlatılmamıştır. dolayısıyla rastlantısal ve tesadüfidir (4, 107).

Ciddi boş zaman aktivitelerinde olduğu gibi kayıtsız boş zamanda da kişiler bulunmuş oldukları aktiviteler sayesinde yenilenme fırsatı bulmaktadırlar. Katılımcılar aktivite sayesinde diğer insanlarla kurmuş oldukları iletişimi geliştirmek ve bunun sürekliliğini sağlamak istemektedirler. Katılımcılar günlük yaşamın stresinden yapmış oldukları aktivite sayesinde kurtulurlar. Bu aktiviteyi strese karşı

gerektiğinde kullanabilecekleri bir silah gibi görürler ve bu sayede stresli bir işe girmekten korkmazlar.

Kısacası; kayıtsız boş zaman aktiviteleri herkes tarafından ulaşılabilir aktivitelerdir. Ciddi boş zaman aktiviteleri ile karşılaştığımızda sayıca fazla ve etkilerini görmekte kolaydır. Fakat; Kayıtsız boş zaman, tek bir bakış açısının tek bir kaynağını oluştururken; ciddi boş zaman boş zaman fırsatları açısından eşsiz fırsatlara sahip olduğumuz dünyamızı keşfeder. Kayıtsız boş zaman aktiviteleri de ciddi boş zaman aktiviteleri gibi katılımcıya yenilenme, sosyal iletişim ve ruhsal rahatlama sağlar, fakat ciddi boş zaman aktiviteleri altı belirli karakteristik özellikleri ile kayıtsız boş zamandan farklılaşır. Ciddi boş zaman aktivitelerinin faydaları daha yoğun ve sürekli (110).

## **2.4.REKREASYON KAVRAMI**

Rekreasyon, yenileme, yeniden yaratılma veya yeniden yapılanma anlamına gelen Latince “recreatio” kelimesinden gelmektedir. Türkçe karşılığı yaygın bir şekilde boş zamanları değerlendirme olarak kullanılmaktadır. Bu ise, bireylerin ya da toplumsal kümelerin boş zamanlarında gönüllü olarak yaptıkları dinlendirici ve eğlendirici etkinlikler anlamını taşımaktadır (80).

Rekreasyonun, yeniden yaratma anlamındaki klasik yaklaşımına göre Krause (66) rekreasyonu, kişiyi zorunlu iş ve faaliyetlerden sonra yenileyici, dinlendiren gönüllü olarak yapılan etkinlikler olarak tanımlamaktadır.

### **2.4.1. Rekreasyonun Özellikleri**

Genel olarak rekreasyon, bireyleri zorunlu iş ve etkinliklerden sonra yenileyen, dinlendiren ve gönüllü olarak yapılan faaliyetler olarak tanımlanmıştır ve rekreasyon, bir kimsenin boş zamanında gönüllü olarak seçtiği zevk verici aktivitelere katılma eylemi olarak görülmelidir (124).

Çok çeşitlilik arz eden, kişilerin ilgi, dürtü, amaç ve katılım şekillerine göre değişik anlayışlar sergileyebilen rekreasyonun özellikleri konusunda, ortak bir noktaya ulaşma zorlukları bulunmaktadır (54).

Bekdemir (13) rekreasyon etkinliklerinin özellikleri birey üzerinde

bıraktıkları etki ile paralellik gösterdiğini belirtmiştir.

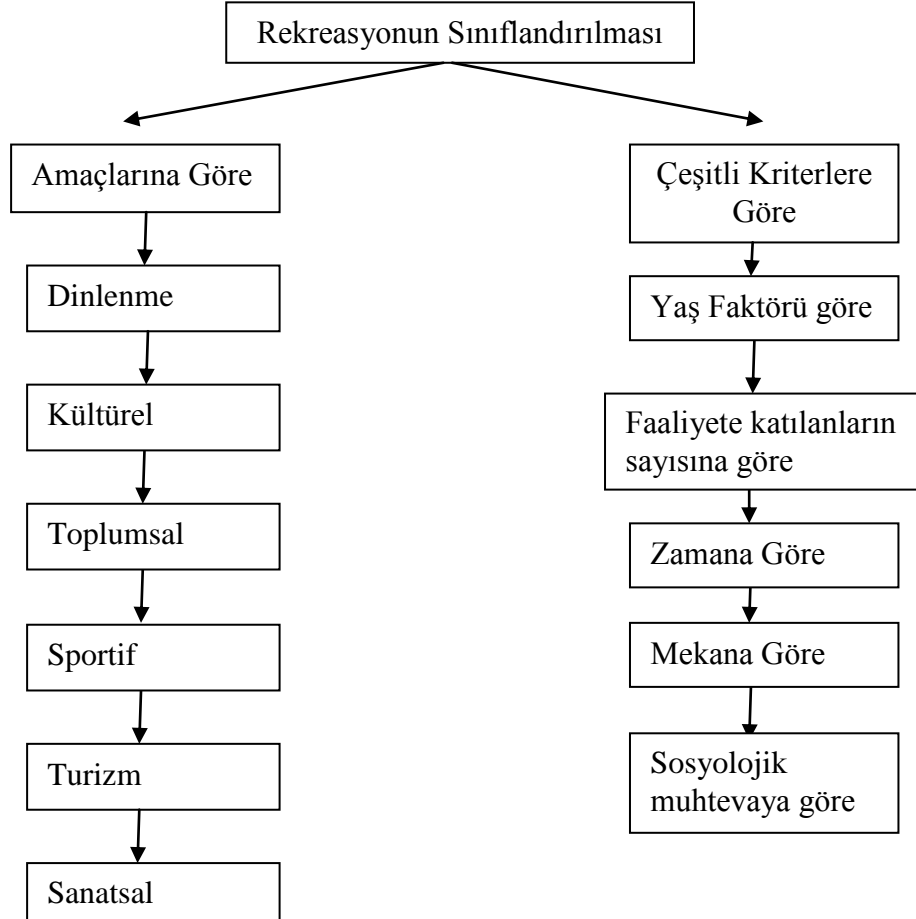
Ancak, rekreasyonun birçok araştırmacı ve bilim adamı tarafında kabul edilen birçok temel özelliklerinden bahsetmek mümkündür. Bunlar rekreasyonu, diğer faaliyetlerden ve kavramlardan ayıran temel özelliklerdir (118).

Saçcan, (93) ve Karaküçük'e (54) göre rekreasyonun temel özelliklerini şu şekilde açıklamak mümkündür.

- Rekreasyon, boş zamanda yapılır.
- Rekreasyon faaliyetlerinin seçimi gönüllü olmalıdır.
- Rekreasyon faaliyetleri özgürlük hissi vermelidir.
- Rekreasyon, çok çeşitli faaliyetler, alternatifler içerir.
- Rekreasyon, haz ve neşe sağlayan bir faaliyettir.
- Faaliyetlere devam ve katılım zorunluluğu bulunmamalıdır.
- Rekreasyon faaliyetleri, her yaştaki, her kültürdeki, her cinsiyetteki insanların katılımına imkân verir.
- Rekreasyon faaliyetlerinde inisiyatif, kişinin kendisine bırakılmalıdır.
- Rekreasyonun her kişiye göre bir amacı vardır.
- Rekreasyonel faaliyetler, her türlü açık veya kapalı alanlar ile her mevsim ve iklim şartlarında uygulanabilmektedir.
- Rekreasyon, bir faaliyeti gerektirir. Faaliyetler, fiziksel, zihinsel, ruhsal, toplumsal ya da bunlar içinden bazılarının kombinasyonu şeklinde olabilmektedir.
- Rekreasyon, evrensel olarak uygulanmaktadır. Rekreasyonel faaliyetler, bütün insanlar için ortak bir lisan oluşturmaktadır.
- Rekreasyon, kişinin kendisini ifade edebilme ve yaratıcı olabilmesine imkân sağlayıcı faaliyetleri içermelidir.
- Rekreasyon, toplumun geleneklerine, törelerine, ahlâki ve manevi değerlerine uygun olmalı ve sosyal değerlere ters düşmemelidir.
- Rekreasyon eylemi, planlı veya plansız, beceri sahibi kişilerle veya beceri sahibi olmayan kişilerle ya da organize veya organize olmamış mekânlarda yapılabilir.

- Rekreatif faaliyetlerin katılımcıya kişisel ve toplumsal özellikleri kazandırması beklenir.
- Rekreatif, bir faaliyet yapılırken, ikinci veya daha fazla faaliyetlere de ilgi duyma veya gerçekleştirme imkânı verir.

#### 2.4.2. Rekreatifin Sınıflandırılması



Şekil: 2.3. Rekreatifin Sınıflandırılması

**Kaynak:** Karaküçük (54)

Rekreatif etkinlikleri çok çeşitlilik arz ettiğinden, rekreatif ve rekreatif etkinliklerinin sınıflandırılması çeşitli kriterler içermektedir (Üstün, 2011).

Bu sınıflandırmada esas alınan prensip genel olarak bireylerin rekreatif faaliyetlere katılmalarında ki amaç, istek ve arzu duyguları olmaktadır (54, 57).

Bu nedenle rekreatif çeşitli gruplarda ele alınarak incelenmiştir (57).

Karaküçük (54) yapmış olduğu sınıflandırmada rekreatif öncelikle

amaçlarına göre sınıflandırmış bu amaçları ise dinlenme, kültürel, toplumsal, sportif, turizm ve sanatsal amaçlar olarak sıralamıştır. İkinci olarak ise yaş, faaliyete katılan sayıları, zaman, mekan ve sosyolojik muhtevaya göre olmak üzere çeşitli kriterlere göre sınıflandırmıştır.

Akassen ise ticari, sosyal, uluslararası, estetik, fiziksel ve orman rekreasyonu olmak üzere rekreasyon faaliyetlerini belirli eylem ve durgunluk hallerine göre sınıflandırmıştır (54).

Bununla birlikte; Karaküçük (54) rekreasyonu sınıflandırırken kişilerin amaçlarını göz önünde tutarken; Hacıoğlu ve ark. (46) rekreasyonun sınıflandırılmasında mekan, amaç ve fonksiyon gibi kriterlerin etkin rol oynadığını savunmuştur.

Pehlivanoglu (89) ise rekreasyonun planlanması boyutunda bir sınıflandırma yapmış ve bu sınıflandırmayı,

- Yapısal sınıflandırma
- Yerel sınıflandırma
- İçeriksel sınıflandırma
- Zamansal sınıflandırma olarak nitelendirmiştir.

Rekreasyonun sınıflandırılması, kültürden kültüre veya ülkeden ülkeye göre de değişiklik göstermiştir. Örneğin İngiltere’de rekreasyon; yerel yönetim ve rekreasyon merkezlerinde, kapalı ve açık alanda yapılmak üzere sınıflandırılmıştır. Açık havada spor, oyun alanları, golf sahaları ve stadyumlarda yapılmaktadır. Kapalı alanları ise; yüzme havuzları, spor salonları ve cimmastik salonları oluşturmaktadır (126).

Rekreasyon kentsel alanda ve kırsal alanda yapılan rekreasyon olarak da sınıflandırılabilir. Kent içi, rekreasyon uygulamaları geniş bir ticari potansiyeli de doğurmaktadır. Kentlerin büyüklük, gelişmişlik düzeyleriyle ve modern kent alanlarıyla da ilgili olarak bu sektör kendisini daha fazla gösterebilmektedir. Özellikle, gelişmiş, modern kentlerde çok amaçlı, fonksiyonel ve belirli merkezlerde toplanan rekreasyon ve eğlence bölgelerine rastlanılmaktadır.

Kırsal rekreasyon etkinlikleri ise, hem kısa, hem de uzun süreli boş zamanlarda

insanların, genellikle kent dışına çıkararak gerçekleştirdikleri faaliyetlerden oluşmaktadır. Bunlar; günlük gezinti, hafta sonu spor ve tatilde dinlenme şeklinde veya kaplıcalara, plajlara, kış sporları merkezlerine giderek kısa dinlenmeler, daha uzun süren seyahatleri içeren turizm ve hafta sonu gezileri gibi etkinlikler şeklinde gruplandırılmaktadır (14).

### **2.4.3. Rekreasyonun Etkinlik Alanları**

Rekreasyon programlarının her kesimden insanın ihtiyaç ve ilgi alanlarını kapsayarak, kişilerin rahatlıkla uygulayabileceği ve hünelerini gösterebileceği alanları içermeleri gerekmektedir.

Bu anlayışla rekreasyon etkinlik alanları şu şekilde tanımlanabilir (54).

- Spor faaliyetleri,
- Müzik faaliyetleri,
- Sanat ve hünere gerektiren faaliyetler,
- Oyunlar,
- Dans,
- Mekân dışı faaliyetler ve
- İlmî ve kültürel faaliyetler

### **2.5. KİŞİLİK VE KİŞİLİK KURAMLARI**

Kapsamı ve anlamı bir çok bilimin etrafında toplanan kişilik kavramı, bir insanın bütün ilgilerini, tutumlarını, yeteneklerini, konuşma tarzını, çevresine uyum biçiminin özelliklerini içerir. En geniş kavramlardan biri olan kişilik, bir insanın bütün ilgilerinin, tutumlarının, yeteneklerinin, konuşma tarzının, dış görünüşünün ve çevresine uyum biçiminin özelliklerini içeren bir terimdir. Kişilik kavramı psikoloji biliminde en kapsamlı olarak incelenen bir daldır. Çünkü kişilik kavramının tanımı tarihten günümüze dek bir çok tanım ve tanımlar etrafında şekillenen çok sayıda kuramla açıklanmaya çalışılmıştır. Kişiliğin en eski tanımlarına bakıldığında kişilik teriminin kökeninin “persona” sözcüğüne dayandığını görmekteyiz. Persona kelimesinin asıl anlamı, Latin dilinde, tiyatro okuyucularının kullandığı “maske”dir Ünlü Romalı düşünür Çiçero’nun (M.Ö. 106- M.Ö. 43) persona sözcüğünü dört ayrı biçimde ele aldığı görülmektedir:



- 1- Kişinin belirli bir biçimde görünmesi, ancak öyle olamaması.
- 2- Kişinin yaşamında oynadığı rol.
- 3- Kişinin yaşamında oynadığı rol için gerekli tüm özellikler.
- 4- Görünüş ve asalet. (63).

Kişilik, insan yapısının, duygusal durumunun, davranış biçimlerinin, ilgilerinin, yeteneklerinin ve diğer psikolojik özelliklerinin en karakteristik ve orijinal bütünüdür (31). Kişilik, bireyde yapıların, davranış biçimlerinin, ilgi ve eğilimlerin, ruhsal davranışların ve yeteneklerin en karakteristik bir bütünlemesidir (79). Bireyi diğerlerinden farklı kılan temel özelliğin karakteristik davranış biçimlerinin olduğu vurgulanmaktadır. İnsanda evrimsel gelişme ile ilgili olan olgunlaşma ve öğrenme ile ilgili olan bireyleşme-toplumsallaşma süreçleri birbirini etkileyerek kişilik gelişir (84). Kişilik, zihinsel, duygusal, bedensel ve fizyolojik görünümünün dinamik bir örgütlenmesidir. Bireyin kişiliği biyolojik ve psikolojik faktörlerin etkisiyle oluşur ve bireyin kendine özgü diğerlerinden farklı yanlarını belirler (45). Kişilik, psikolojinin geçmişten günümüze en ilgi çeken konularından birisi olmuştur. Kişiliğin çeşitlilik göstermesi bilim adamları için bir merak konusudur. İnsanların bazıları korkak, çekingen, karamsar iken, bazıları atılgan, sıcak kanlı, neşeli olabilmektedir. Soğukkanlı, içe dönük, canlı, neşeli, özgür, bağımlı, karamsar gibi çok çeşitli kişilik nitelikleri vardır (67).

Kişilik bireylerin doğuştan getirdiği özellikler ile sonradan, sosyalleşme süreci ile edindiği özelliklerinin toplamıdır. Doğuştan getirdiği özellikler, bireylerin karakterleridir. Karakter insanların doğuştan getirdiği ve zamanla değişmeyen özelliklerden oluşmaktadır. Karakter çoğu kez insanın kişiliğinde bulunan doğuştan var olan ve çevrenin tesiri ile kuvvetli olarak ortaya çıkan eğilimlerin tümüdür (125).

Kişiliğin çok kapsamlı bir kavram oluşunun sebebi, bireyin biyolojik ve psikolojik, kalıtsal ve edinilmiş bütün özelliklerini, güdülerini, duygularını, isteklerini, alışkanlıklarını ve davranış kalıplarını içinde bulundurmasından ötürüdür. Bu özellikleri şu şekilde genelleyebiliriz: doğuştan getirdiği kalıtsal özellikler, yetiştiği sosyal çevreden kazandığı özellikler, bireyin içinde bulunduğu kültüre özgü

ortak görgü ve değerler, bireyin yalnız kendine özgü olan bireysel görgü ve değerleridir (77).

Kişiliğin oluşumunu etkileyen bir çok faktör vardır. Bunları genel hatları ile incelediğimizde karşımıza; bedensel (fizyolojik-biyolojik), kültürel, aile, sosyalleşme, durumsallık ve diğer faktörler karşımıza çıkacaktır.

Kişilik ile ilgili yapılan bir çok çalışmada; bireyin demografik özellikleri ile kişiliği arasında bir ilişki olduğu saptanmıştır. Yaş ve cinsiyet ile ilgili davranışları kişinin yaşamış olduğu toplumdan etkilense de, yaş ve cinsiyet ile kişilik arasında genelleme yapabileceğimiz bir çok davranış vardır. Örneğin Dünya'nın her yerinde orta yaşlı insanların daha ağır başlı ve yaptıkları hareketlerin daha anlaşılır olması beklenirken yine benzer şekilde küçük çocukların yaptığı davranışlardan dolayı sorumlu tutulmazlar.

Bir diğer faktör ise kültürel alt yapıdır ve kişiliğin oluşumunda aileden sonra en önemli katkı sağlayan toplumsal süreçtir. Kişilerin bazı davranışları toplumlar değiştikçe, gelenekler değiştikçe değişecektir. Bireyin idealleri, ilgileri kültürel çerçevesinde şekillenebilir.

Aile ortamı kişiliği gelişiminde en önemli faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Çok nadir olarak insanoğlu aile içinde kazanmış olduğu deneyimlerin aksine bir kişilik sergiler. Anne-babanın demokratik bir yapıya sahip olması, çocuğun daha rahat yetişmesine, objektiflik kazanmasına, rasyonel davranmasına ve zamanla daha aktif olup daha kolay sosyal ilişki kurmasına olanak sağladığı saptanmıştır. Benzer şekilde daha baskıcı bir aile içinde yetişen çocukların davranışlarında buna paralel olarak değişiklik gösterecektir.

Belli bir sosyal yapı içinde her bireyin eğitim ve benzeri gelişme faktörleri açısından farklı olanaklara sahip olması, kişilik farklılıklarını doğurmada da etkindir. Bireylerin, sosyal gruplara bağlılık dereceleri kişiliklerinin gelişmesinde faktördür. (125).

Kişiliği yukarıda sayılan faktörler dışında da etkileyen bir çok olgu vardır. Değişen toplum, toplumun toplu olarak karşı çıktığı veya kabullendiği olaylar,

medya, bir gazetede yazan küçük bir yazı dahi bireyin kişiliğini ve davranışlarını etkileyebilir.

Kişiliğin hem tanımı hem de etkileyen faktörleri açısından değişiklik göstermesi onu belirli kalıplar içerisine dahil etmenin yanlış olacağını bize gösterecektir. Bu bağlamda geçmişten günümüze kişiliği açıklamak için bilim adamları bir çok kuram ortaya atmışlardır. Bunlardan tüm Dünya’da genel kabul görmüşlerin yanında halen tartışılan kuramlarda vardır.

Bu kuramlardan en bilineni 20. Yüzyılın en büyük entellektüellerinden birisi olan Sigmund Freud ve öğrencilerinin ortaya atarak savunduğu psikoanalitik kuramdır. Psikanalitik yaklaşım kişiliği/davranışı yönlendiren bilinçdışı güdülerini inceler (8). Freud’ a göre ruhsal yapımız bilinç, bilinç öncesi ve bilinçdışı olmak üzere üç düzeyden oluşmaktadır. Topografik model olarak da adlandırılan bu açıklamaya göre kişilik, sözü edilen bu üç farkındalık düzeyinde işlev göstermektedir. Freud, kendi zamanının fizik bilimi çalışmalarından yola çıkarak “psikodinamik” kavramını oluşturmuştur. Termodinamik, fizikte ısı ve mekanik enerjinin ne olduğu ve birbirine nasıl dönüştürüldüğü konusunun çalışıldığı bilim dalı anlamına gelmektedir. Psikodinamik ise psişik enerjinin ne olduğu ve davranışa nasıl yansıdığına çalışılmasıdır. Psikodinamik kuramcılar bu psişik enerjinin ne olduğu konusunda anlaşamamaktadırlar. Bazıları örneğin Freud; bu enerjinin kökenini cinsellik ve saldırganlık içgüdülerinde ararken, Karen Horney kişinin bağımsızlıkla olan savaşı olarak tanımlamaktadır (36).

Freud, kişiliği benlik (ego), alt benlik (id) ve üst benlik (süper ego) olarak üçe ayırmıştır. Freud’a göre, alt benlik bizim bencil kısmımızdır ve yalnızca kişisel isteklerimizi tatmin etmeye çalışmaktadır. Benlik ise insanın engel tanımayan içgüdüleri olan ilkel benlik ile toplumsallaşmaya yönelik üst benlik arasında denge kurmaya çalışmaktadır. Gerçeklik ilkesine göre hareket etmektedir. Üst benlik ise bilinç ilkeleri ve vicdandan meydana gelmektedir. Ahlaki değerleri kapsamakta, içgüdüleri hoş görülebilir kanallara yöneltmektedir. Üst benliği insanın içinde yaşadığı toplumdan ve kültürden edindiği değer yargıları belirlemektedir (81).

Diğer bir kişilik kuramı ise özellik (trejt) kuramıdır. Kişilik yapısı üzerine yapılan ilk çalışmalarda, bireyin temel özelliklerini belirten ve devamlılık gösteren bazı karakteristikleri üzerinde durulmuştur. Bunlar arasında en popüler olanlar utangaçlık, saldırganlık, uysallık, tembellik, isteklilik, güvenirlilik ve sakinlik olarak belirlenmiştir.

Özellik teorisini ortaya atan ve savunan araştırmacılar, kişilikte bulunan davranış eğilimleri olarak tanımladığımız kişilik özellikleri yerine ‘‘trejt’’ kavramını kullanmışlardır. Kişiliğe ve davranışa bir bütünlük ve devamlılık kazandıran trejtlar hakkındaki ilk kapsamlı araştırmalardan birisini de Allport gerçekleştirmiştir. İnsanları karşılaştırıp onlar arasındaki ortak ve genel nitelikleri saptayarak araştırmalarına başlayan Allport, daha sonra, her insanda var olup da, diğer insanlarda bulunmayan yalnızca kişiliğe özgü olan trejtlarını saptamıştır (3).

Burger (18) tarafından da belirtildiği üzere bu yaklaşım, insanlar arasında karşılaştırma yapmayı kolaylaştırır ve insanların belli bir trejt sürekliliğinde diğer insanlara göre bulunduğu konumu gösterir. Trejt yaklaşımını genelde bireyin kişiliğinin çocukluktan beri gelişimini değil, yetişkin kimselerin kişiliklerinin birbirinden hangi yönde farklı olduğu üzerinde çalışırlar.

Burger (18)’a göre; Eysenck kişiliğin bu yaklaşımını gelişmesinde katkı sağlayan başka bir psikologdur. Eysenck bir bireyin kişiliğinde yer alabilecek temel boyutları dışadönüklük, nevroitiklik ve psikotiklik olmak üzere 3 temel kategoride toplamıştır. Eysenck’e göre dışadönük olarak betimlediği kişiler atılgan, aktif, konuşkan, cana yakın yani genel olarak sosyal diyebileceğimiz kişilerdir. İçedönük kişiler ise dışadönük boyutun tam tersi olarak çekingen, sessiz, çekapank, bulunduğu ortamda yakın arkadaşları dışında başkaları olunca sıkılan yani sosyal olmayan kişilerdir. Eysenck’in ikinci bir boyut olarak belirttiği nevroitiklik boyutuna dahil olan kişiler duygusal, kötümser, kaygılı, huzursuz ve kararsız olurlar. Bu kişiler ufak sorunlarla karşılaştıklarında dahi normalden daha fazla duygusal bir tepki gösterirler. Eysenck’in belirttiği sonuncu boyut olan psikotiklik boyutunda olan kişiler ise saldırgan, bencil, mesafeli, soğuk, anlayışsız, başkalarıyla ilgilenmeyen, genel olarak başkalarının haklarına ve iyiliğine duyarsız olarak betimlenir (5).

Bir diğerk yaklaşım ise sosyal öğrenme yaklaşımıdır. Bu yaklaşım; davranışın, çevresel ya da durumsal önemini vurgulamaktadır (3). Sosyal öğrenme kuramcıları için davranış, kişisel ve çevresel değişkenler arasındaki sürekli bir etkileşimin sonucudur. Sosyal öğrenme kavramı ilk defa 1947 yılında Julian Rotter tarafından kullanılmıştır. Rotter'in kuramı dört ana kavram üzerine oturmaktadır,

- a- Davranış potansiyeli,
- b- Beklenti,
- c- Pekiştireç değeri,
- d- Psikolojik durum.

Rotter'e göre insan, hayatına etki eden yaşam deneyimlerini etkileyebilme yeteneğine sahip bilinçli bir varlıktır. Ancak, dış uyarıcılar ve pekiştiriciler davranışları etkilemektedir. İnsanlar, pekiştireçi iç denetim ve dış denetim odaklı olmak üzere ikiye ayırmıştır (25).

Sosyal davranış kuramının ilkeleri şunlardır; insanlar sosyal davranışı da tıpkı başka bir davranışın öğrenilmesi gibi aynı şekilde ve aynı ilkelere göre öğrenmektedirler. Dahası, değişik durumlarda değişik davranışlarda bulunmayı da öğrenmektedirler. Öğrenme, yaşantıları boyunca kaygı, herhangi bir durum dolayısıyla ortaya çıkarken bir başkası dolayısıyla ortaya çıkmayabilir. İnsanlar bir durumda dürüst olmayı öğrenirken; bir başka durumda bu davranışı öğrenmeyebilirler. O halde, davranışın özel ve ayırıcı niteliklerinin saptanabilmesi için izlenebilecek tek yol, kişinin belli durumlarda neler yaptığının araştırılmasıdır. (36).

“İnsancıl (Fenomenolojik) kişilik kuramlarının temelini ise Adler'in kişinin en iyiye ulaşmak için sürekli çabaladığı yönündeki görüşü oluşturmaktadır” (76). Fenomenolojik yaklaşıma göre insan özünde iyidir ve olumlu yönde gelişmeye açıktır. Bu yaklaşıma göre bireysel farkların temel sebebi bireyin kendine güveni ve bireysel sorumluluk duygusudur. Bu sebeple fenomenolojik yaklaşım bireyleri hayat içindeki tutumlarından ve sonucunda ortaya çıkacak olan durumlardan sorumlu tutar (76).

Fenomolojik yaklaşım, davranışın şimdiki ve geçmişteki yaşantılarından etkilenmesinin yanı sıra kişinin bu yaşantılara atfettiği anlamlardan da etkilendiğini

öne sürer. Bu sebeple ilgi noktası gerçeğin kendisi kişinin geçerlik algısıdır, dolayısıyla kişinin davranışını anlamak için onun içsel alt çerçevesini çıkarmak gerekir. Sonuç olarak fenomenel saha, kişinin yaşantılarının tümünün özetidir.

Yukarıda sayılan kuramlar dışında, insan davranışlarının, sahip olduğu özelliklerle, içinde bulunduğu çevreyi birlikte ele alarak, açıklanabileceği görüşünü savunan etkileşimsel yaklaşım; insan doğasına ilişkin iyimser bakış açıları ve kişinin özgür iradesine inanarak, kim olduğundan ve nasıl davrandığından kişiyi sorumlu tutan varoluşçu yaklaşımdır. Bunlar dışında da bilim adamları tarafından tartışılan çok sayıda kuram vardır, fakat en bilinen kuramlar bu çerçevede şekillenmiştir.

### **2.5.1. Beş Faktör Kişilik Modeli**

Son yıllarda kişilik üzerine yapılan çalışmalarda araştırmacıların aslında uzun bir geçmişi olan fakat yeni bir bakış açısı olan beş faktör kişilik modeli ile ilgilendikleri görülmektedir. Model başlangıçta, Galton tarafından 1884 yılında önerilmiş ve 1936'da Allport ve Odbert tarafından araştırılmıştır. 1957'de Raymond Cattell, Allport ve Odbert'in çalışmalarından yola çıkarak "16 Personality Factor" kişilik analizini oluşturmuştur. Norman gibi araştırmacılar deneysel çalışmalarla konu üzerine odaklanmışlardır (81).

Beş faktör kişilik modeli, kişiliğin beş temel boyuttan/ faktörden oluştuğunu öne sürmektedir. Model, temel olarak bireylerin kişilik yapılarını tanımlamak için gündelik dilde kullanılan sıfatların faktör analizi sonucu gerçekleştirilmiştir. Beş faktör kişilik modeli, geniş bir yelpazede yer alan kişilik yapılarını entegre etmesi ve böylelikle farklı yönelimlere sahip araştırmacılar arasındaki iletişimi kolaylaştırması; kişilik özellikleriyle davranışlar arasındaki ilişkilerin sistematik bir biçimde incelenbilmesine olanak sağlaması ve kişiliği beş alt faktöre dayandırarak genel bir tanımlama sağlaması açısından ilgi çekicidir (36).

Allport ve Odbert İngiliz dilindeki kişiliği tanımayan sıfatlardan oluşan 4,504 sıfatı belirlemişlerdir. Raymond B.Cattell bu sınıflamaları temel alarak eş anlamlıları gruplayıp başkalarını da ekleyerek 171 iki uçlu sıfat çifti geliştirmiştir. Bunları da daha sonra kümeleme analizi kullanarak 35'e indirgemıştır. Faktör analizi sonucunda

da bunların 16 faktörden oluştuğunu bulmuştur. Ancak Cattell'in sıfatları farklı bir yöntemle faktör analizine tabi tutulduğunda bu faktörlerin sayılarının beş olduğu ortaya çıkmıştır (37). Daha sonraları da birçok farklı araştırmacı kişilikte yer alan 5 faktörün varlığını kanıtlar nitelikte bulgulara ulaşmıştır. Ortaya konulan beş faktör şunlardır: I) Dışadönüklükİçedönüklük, II) Yumuşak başlılık (Uyum), III) Sorumluluk-özdenetim, IV) Duygusal Dengesizlik (nevrotiklik) ve V) Gelişime açıklık (bazen kültür veya zeka olarak da isimlendirilir) (Aliyev,2008). Bu beş genel boyutu ve bunların içerdiği kişilik özellikleri hiyerarjik bir sıralama içerisinde incelenmektedir.

Beş Faktör Kişilik Modelinin, kişilik özelliklerinin kapsamlı bir modeli olarak, geniş bir kabul görmesi dört kanıta dayanır. Bu kanıtlar şu şekildedir;

- Boylamsal ve gözlemciler arası çalışmalar beş faktörü göstermektedir ve bu beş faktör davranış kalıplarını açığa çıkarma gücünü ve etkisini uzun süre korumaktadır.

- Her bir faktörle ilgili kişilik özelliklerinin çeşitli kişilik sistemlerinde bulunması ve doğal dillerdeki kişilik özellikleri tanımlarıyla tutarlılık gösterir.

- Bu beş faktör farklı yaş, cinsiyet, ırk ve dil gruplarında bulunmuştur, bununla beraber farklı kültürlerde farklı şekillerde ifade edilebilmektedir.

- Beş faktör bazı biyolojik temellere sahiptir (36).

Son yıllarda yapılan çalışmalarla genel anlamda kabul görmüş olan bu model kişiliği anlamamıza bize kolaylık sağlamakta ve kişilik özelliklerini sınıflandırmada önemli bulgular ortaya koymaktadır.

### **2.5.1.1. Dil Özellikleri ve Beş Faktör Yapısı**

Beş faktör modelinin altında yatan temel varsayım, insanların gösterdikler bireysel farklılıkların dünyadaki bütün dillerde kodlanacağı, konuşma diline sözcükler halinde yansıtacağı ve bu sözcüklerden yola çıkarak insanın kişilik yapısını kapsayacak bir sınıflamanın oluşturulabileceğidir. Bu varsayımdan hareketle, kişilik özellikleri arasında en önemlilerini belirlemede bir kaynak olarak araştırmacılar doğal dillerdeki sözcük dağarcığına yönelmişlerdir. Eğer kişilik özellikleri arasında insanı tanımlayan en önemli vasıflar dünya dillerindeki

sözlüklere ayrı terimler olarak yerleştirilseydi, o zaman sözlükler bu birikmiş halk kültürünün merkez deposu olarak ortaya çıkacaktı. Farklı dillerin hepsi insan niteliklerinin aynı tiplerini tanımlayan terimleri içerir. Bu, her dilde tanımlanan insan özelliklerinin evrensel olup olmadığı ile ilgili önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Modern dünya dillerinin her biri bireysel farklılıkları tanımlayan binlerce terim içerdiği ve bu terimler her bir dil işlevinde hemen hemen eş anlamlı olduğu için, belli başlı faktörler altında toplanabilen böyle terimler arasındaki ilişkileri ortaya çıkartmak gerekmektedir. Böylece terimlerin altında yatan faktörler diller arasında karşılaştırılabilir ve her hangi bir faktörün önemli kültürler üzerindeki mevcudiyeti tarafından ölçülebilir (98).

Kişilik özelliklerini incelemek isteyen araştırmacılar, Francis Galton'un, insanların sergiledikleri bireysel farklılıkların dünyadaki bütün dillerde kodlanacağı ve kendilerini sözcükler halinde yansıatacağı hipotezinden hareketle kişilik yapısını kapsayacak bir sınıflama (taksonomi) oluşturmaya çalışmışlardır. Bu nedenle 1920'lerden beri konuyla ilgilenen psikologlar, kişilerin fenotipik kişilik özelliklerini ayırt etmede bu zengin kaynağa yönelmişlerdir (97).

Somer ve ark. (99) aktardığına göre; Goldberg (37) çalışmasında beş faktör modelinin evrensel olarak kabul edildiğine ilişkin bir fikir birliğini ifade etmiştir. McCrae ve Costa ise (1991) farklı toplumlarda beş faktör kişilik modelini incelemiş ve bu modelin evrensel olduğunu savunmuştur. Digman (27) ve Block (15) kişilik özellikleri yapısını en iyi ifade eden modelin beş faktör kişilik modeli olduğu konusunda birleşmişlerdir.

Görüldüğü üzere beş faktör kişilik yapısı her dilde tanımlanan insan özelliklerinin evrensel olup olmadığı ile ilgilidir ve bu özelliklerin evrensel olduğu yönünde güçlü kanıtlara sahiptir. Yukarıda sayılan kişilik kuramlarında da olduğu gibi beş faktör kişilik modeli de insanların kişiliklerini net bir şekilde ortaya koyabilen bir modeldir.

#### **2.5.1.2. Beş Temel Kişilik Faktörün Özellikleri**

Somer ve ark. (99)'larının aktardığına göre; Digman (27) beş faktör modeli ile ilgili on dört ayrı çalışmayı değerlendirmiş ve faktör analizlerinin sonucunda



çıkan özelliklerin ana boyutların varlığının artık neredeyse kesinlik kazandığını vurgulamıştır.

Buna ek olarak, beş faktörün kendi aralarında iki büyük faktör dizisinde organize olduğunu düşündüğünü ifade etmiştir. Bu iki büyük faktörü “faktör alfa ( $\alpha$ )” ve “faktör beta ( $\beta$ )” olarak isimlendirmiştir. Faktör alfa, yumuşak başlılık, sorumluluk ve duygusal denge; faktör beta, dışadönüklük ve deneyime açıklıktan oluşmaktadır. Digman, ayrıca bu iki büyük faktörün kaynaklarıyla ilgili bir açıklama da sunmuştur. Ona göre Alfa (yumuşak başlılık, sorumluluk, duygusal denge), sosyalleşme sürecini, Beta (dışadönüklük ve deneyime açıklık) ise, kişisel gelişimi temsil etmektedir.

Beş Faktör Kişilik Modeli’nden yola çıkarak oluşturulan ve normal kişilik özelliklerini ölçmeyi amaçlayan Beş Faktör Kişilik Envanteri (5FKE) kapsamında her bir faktöre ait alt boyutlar yer almaktadır. Bu özellikler ve alt boyutlara ait özellikler Tablo 2.2’de görülmektedir.

#### **2.5.1.2.1. Dışadönüklük - İçedönüklük (Extraversion - Introversion)**

Bu faktörün özellikleri Eysenck’in, dışa dönüklük boyutu ile büyük ölçüde benzerlik göstermekte ve temel olarak; canlı, girişken, sosyal, hareketli, coşkulu, rahat, doğal, iyimser, sosyal olma gibi özellikleri içermektedir. Dış dünyaya açık bireylerdir. Etkindirler, aktiflerdir ve oldukça duygusaldırlar (5). Dışadönük kimseler, bir şeylerle meşgul olmaktan, dinç bir şekilde hareket etmekten ve hızlıca konuşmaktan hoşlanırlar. Bu kişiler, kendilerini harekete geçiren ortamları tercih ederler, sık sık heyecan peşine düşerler. McCrae ve Costa (74) tarafından geliştirilen kişilik envanterinde, dışadönüklük boyutunu sıcaklık, toplumu sevme, heyecan arama ve olumlu duygular alt ölçekleri ile temsil etmişlerdir (36).

Kişilerin dışadönük boyutundaki özelliklere sahip olmayarak mesafeli, ciddi, dikkat çekmeyen, yalnızlığı seven, kararlarını başkalarına dayandırmayan gibi dışadönük kişilerin sahip olduğu özelliklere ters özelliklere sahip olması onların dışadönüklük özelliklerinin düşük olduğu ya da başka bir deyişle içedönük olduklarını göstermektedir.

### **2.5.1.2.2. Yumuşak Başlılık/Uzlaşılabilirlik - Hırçınlık / Antagonizm (Agreeableness Hostility)**

Yumuşak başlı, uzlaşılabilir veya uyumlu olarak isimlendirilen bireylerin kişilik özellikleri genellikle kibar, nazik, esnek, güvenilir, iyi mizaçlı, işbirliğine yatkın, affedici, yumuşak kalpli ve hoşgörülü olma özellikleriyle birlikte düşünülmektedir. Dostça yaklaşımları olan, işbirlikçi, güvenilir, alçak gönüllü, destekleyici, esnek, diğer insanlarla duygusal yakınlık kuran insanlardır. Rekabetten çok uzlaşmaya önem vermektedirler (81). Kişiler arası çatışmalara girmekten kaçınılmaktadırlar, girseler dahi bu çatışmayı çözmek için güç kullanmak ve baskı uygulamaktan yana olmamaktadırlar.

Yumuşak başlı bireylerin özelliklerine karşıt olan kişiler hırçın veya dikbaşlı olarak nitelendirilmektedirler. Bu bireyler yumuşak başlı kişilerin özelliklerine zıt olarak insanlara güvenmeyen, işbirliğinden çok yarışmaya eğilimli, bağımsız mücadeleci, uyanık, tepkisel, şüpheli, kendini düşünen kişilerdir. Somer ve ark. (2004)'na göre bu boyutta düşük puan alan kişiler kötümser, kaba, güvensiz, işbirliğine kapalı, intikamcı, merhametsiz, sinirli ve çıkarıcı olarak tanımlanmaktadır .

### **2.5.1.2.3. Özdenetim/Sorumluluk-Yönsüzlük/Dağınıklık (Conscientiousness-Undirectedness)**

Somer (97)'e göre Öz denetim/ Sorumluluk boyutunda yüksek düzeyde bulunan bireyler disiplinli, gayretli, düzenli, programlı, azimli, hırslı, çalışkan, dikkatli, kontrollü, tedbirli, iradeli, prensip sahibi gibi özelliklerle tanımlanırlar. Düşük düzeyde bulunanlar ise gayretsiz, tembel, gevşek, sorumsuz, beceriksiz, dağınık, dalgın, dikkatsiz, dengesiz gibi özellikler taşırlar (81). Costa ve McCrae (21) öz denetim/sorumluluğun ilerletici ve ketleyici olarak iki temel grupta incelenebileceğini düşünmüşlerdir. Bu sınıflandırmaya göre başarı ve görev bilinci ilerletici, düzen ve öz-denetim ketleyici grupta yer alan davranışlara örnektir (5).

Sorumluluk sahibi insanlar, sorunlarla baş edebilmek için hazırlıklı, etik ilke ve değerlere belirgin bir biçimde bağlı, başlanan bir işi bitirebilme becerisine sahip olma eğilimindedirler. Onların sorumluluğu ve güçlü kararlılık duyguları hedeflerine başarıyla ulaşmalarına yardımcı olur ve patronlarının takdirini kazanmalarını sağlar.

<b>Düşük Puan Özellikleri</b>	<b>Faktör Adı</b>			<b>Yüksek Puan Özellikleri</b>
Mesafeli, ciddi, dikkat çekmeyen, yalnızlığı seven, kararlarını başkalarına dayandırmayan	<b>İçe Dönük</b>	<b>DIŞADÖNÜKLÜK (D)</b>	<b>Dışa Dönük</b>	Canlı, girişken, sosyal, hareketli, çöşkulu, rahat, doğal, iyimser
İnsanlara güvenmeyen, işbirliğinden çok yarışmaya eğilimli, bağımsız mücadeleci, uyanık, tepkisel, şüpheli, kendini düşünen	<b>Dikbaşı</b>	<b>YUMUŞAMAK BAŞLILIK/ GEÇİMLİLİK (Y)</b>	<b>Yumuşak Başlı</b>	Çatışmadan kaçınan, hassas, merhametli, geçimli, sakin, insanlara güvenen, işbirliğine yatkın
Esnek, plansız, çabuk karar veren, fevri, kurallara çok bağlı olmayan	<b>Düşük Öz Denetim</b>	<b>ÖZ-DENETİM/ SORUMLULUK (ÖD)</b>	<b>Yüksek Öz Denetim</b>	Düzenli, planlı amaçlı, kararlı, tedbirli, sorumluluk sahibi
Kendine güvenli, engellerle başa çıkmada etkili, sakin, uyumlu, telaşsız	<b>Tutarlı Duygusal Durum</b>	<b>DUYGUSAL TUTARSIZLIK (DT)</b>	<b>Değişken Duygusal Durum</b>	Hassas, duygusal, endişeli, gergin, dirençsiz, fevri
Muhafazakar, yeniliğe dirençli, ince düşünmeyen, ilgi alanları sınırlı, geleneksel	<b>Somut Pratik</b>	<b>GELİŞİME AÇIKLIK (GA)</b>	<b>Gelişime Açık</b>	Analitik düşünen, duyarlı, ilgi alanları geniş, yeniliğe açık, yaratıcı

Tablo 2.2:Beş Faktör Kişilik Modellerinin Özellikleri

**Kaynak:** Somer ve ark.(99).

Sorumsuz kişiler ise herhangi bir işi bitirme konusunda isteksiz, plansız bir şekilde çalışan, kararlarını alırken çok boyutlu düşünmeden fevri ve çabuk karar veren bir yapıya sahiptirler.

#### **2.5.1.2.4 Duygusal Tutarsızlık-Duygusal Tutarlılık (Emotional Stability-Unstability)**

Duygusal Tutarsızlık faktörü, çeşitli araştırmalarda endişeli, güvensiz, endisiyle uğraşan, sinirli, kaygılı gibi terimlerde tanımını bulan bir boyut olarak ortaya çıkmaktadır. McCrae ve Costa (74), kişilik psikologlarının, özellikle Eysenck'in Duygusal Tutarsızlık terimini psikolojik huzursuzluğu deneyimlemeye yatkınlıkla karakterize edilen normal bir kişilik boyutu olarak kullandıklarına işaret etmektedirler. Duygusal denge faktörünün karşıt ucu olan nörotizm, endişe, kızgınlık, utanma gibi üzüntü verici duyguları içeren olumsuz bir duygu alanı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Watson ve Clark (122)'a göre duygusal dengesi düşük olan kişiler çevreyi daha olumsuz algılamaya eğilimlidir. Özellikle belirsiz nitelikteki uyarınları negatif veya tehdit edici nitelikte görmeye eğilimlidirler. Duygusal olarak tutarlı olan bireyler ise kendine güvenli, engellerle başa çıkmada etkili, sakin, uyumlu, telaşsız kişilerdir karşılaştıkları bir sorun karşısında duygusal olarak hızlı tepkiler vermezler ve verdikleri tepkiler arasında tutarsızlık söz konusu değildir.

#### **2.5.1.2.5 Gelişime Açıklık-Gelişmemişlik (Intelligence/Openness to Experience-Unintelligence)**

Gelişime açıklık düzeyi yüksek olan bireyler, meraklı, hayal gücü kuvvetli, alışılmadık değerlere ve değişik fikirlere istekli kişilerdir. Bu bireyler, gelişime açıklık düzeyi düşük olan bireylere göre bütün duyguları daha canlı bir biçimde tecrübe ederler. Buna karşın gelişime açıklık seviyesi düşük olan bireyler, düşünce ve davranışlarında geleneksel, beğenilerinde tutucu, inançlarında kesin ve değişmez olmaya eğilimlidirler. Bu bireyler, davranış tarzları belirli ve duygusal anlamda tepkisizlerdir (7).

Costa ve McCrae (22), deneyime açıklık ile ilgili kişilik özelliklerini analitik, karmaşık, liberal, geleneksel olmayan, orijinal, hayal gücü kuvvetli, ilgileri geniş,

cesur, değişikliği seven, merak, özgünlük, fikirlere açıklık ve sanata duyarlılık olarak belirtmiştir. Ayrıca, ölçülen zekanın, hem derecelenen zekadan, hem de deneyime açıklık boyutundan ayrı bir faktör olduğu sonucuna varmışlardır.

Deneyime/gelişime açık bireyler, kurallar konusunda esnektirler, geleneksel cinsiyet rollerini reddederler, sınanmaya ya da sınavlara mizahi bir anlayışla yaklaşır ve yeni deneyimlere karşı içsel bir ilgi gösterirler. Kuralların mutlak ve koşulsuz bir biçimde yerine getirilmesi gerektiği inancını paylaşmamakla birlikte, kendilerini tanımlarken de bağımsız ve özgün olmayla ilgili kavramlar kullanırlar.

Deneyime kapalı bireyler ise, kişiler arası ilişkileri açısından geleneksel tutumlara sahip, kural ve ilkelere katı bir biçimde bağlılık gösteren, yaratıcı olamayan, hayal kuramayan, maceralardan hoşlanmayan, otoriteye mutlak itaat gösteren, tutucu ve standart-alışılmış iş ya da davranış kalıplarını benimseyen bireylerdir (36).

## 2.6. KONU İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Yukarıda bahsedilen bir çok boş zaman aktivitesinin katılımcılar açısından nasıl tercih edildiği, katılımcıların boş zaman aktivitelerini seçerken hangi özelliklerinin ön plana çıktığını bilmek bir çok araştırmacının dikkatini çeken bir soru olarak karşımıza çıkmaktadır. Lu ve Hu (70)'e göre boş zaman tercihleri dışadönüklük ya da nevrozizm gibi bireysel kişilik farklılıklarından etkilenmektedir. Kişilik kuramları göz önüne alındığında sadece belirli kişilik özellikleri için değil pek çok kişilik özelliğine göre boş zaman tercihlerinde farklılıklar oluşabileceği tahmin edilebilir bir süreçtir.

Yapılan çalışmalar kişiliğin sadece davranışları tahmin etmemizde bize yol gösterici olmadığı bunun yanında boş zaman aktivitelerinde tahmincisi olabildiğini göstermektedir. (62, 48, 72, 11, 70, 123).

Kovacs (62) 420 Üniversite öğrenci ile yapmış olduğu çalışmada kişiliğin rekreatif etkinlikleri seçme noktasında önemli bir faktör olduğunu ortaya koymuştur. Çalışmanın sonucuna göre; kişilik ile boş zaman tatmini ve yaşam tatmini arasında anlamlı ve kuvvetli ilişkiler bulunmuştur, özellikle gelişime açıklık alt boyutu ile boş

zaman tatminleri arasındaki ilişkilerin daha kuvvetli olduğunu belirlenirken, Özdenetim/Sorumluluk alt boyutu da boş zaman tatmini için önemli bir öngörüdür.

Lu ve Hu (70)'nun yapmış olduğu başka bir çalışmada ise Çinli üniversite öğrencileri (N=423) üzerinde yapmış oldukları araştırmada, dışadönüklük ile boş zaman katılımı ve boş zaman tatmini arasında pozitif bir korelasyon olduğu; fakat nevrozizm ile boş zaman tatmini arasında negatif bir korelasyon olduğu ortaya çıkmıştır. Bu çalışmadaki diğer bir bulgu ise dışa dönük bireylerin hemen hemen tüm boş zaman aktiviteleri ile ilişkili olduğu bilinirken nevroziklerin (içedönük) herhangi bir boş zaman aktivitesi ile korelasyonu bulunamamıştır.

Lu ve Argle (69) yapmış oldukları çalışmada ise eğer katılımcılar boş zamanlarını gürültülü partilerle, dans aktivitelerinde, sosyal kulüplerde harcıyorlarsa dışadönük bireyler buna karşın boş zaman aktivitelerini kayıtsız boş zaman aktivitesi olarak da nitelendirebileceğimiz kitap okuma, tv izleme gibi tek başınada yapılabilecek aktiviteleri seçenlerin ise içedönük olduklarını saptamışlar ve genç insanların daha çok sosyal bir ortama dahil olmak için çaba sarf ettiklerini bunun en iyi yolunun ise takım sporları aktiviteleri olduğunu belirtmişlerdir.

Dyce ve O'Connor (30)'ın üniversite öğrencileri üzerine yapmış olduğu çalışma bir müzik topluluğuna üye olanların olmayanlara göre daha fazla dışadönük ve nevrozik olduğunu belirlemiştir. Yine aynı şekilde daha önce Wills (1984)'in yapmış olduğu bir başka çalışmada da çalmış olduğu enstürümanın cinsine bağlı kalınmaksızın tüm profesyonel müzisyenlerin nevrozik özelliklere sahip olduğu saptanmıştır. Hills ve Argyle (1998) ise amatör müzik grubu üyelerinin kişilikleri ile ilgili bir korelasyon bulamamışlardır.

Lavigne ve ark. (68) 322 üniversite öğrencisi üzerinde yapmış oldukları başka bir çalışmada; gelişime açıklık puanları düşük seviyelerde kalan öğrenciler problemler ve zorluklar gibi temel bileşenlerden anlam üretirlerken; dışadönük ve özdenetimi yüksek olan bireyler ise başarılı bir iş, aile yaşamı ve sağlıklı birey olma temel bileşenlerinden anlam üretmişlerdir.

Mannell ve Kleiber (72) yapmış oldukları çalışmada risk içeren sportif etkinliklere katılımın dışadönüklük ile ilgili olduğu, sporcuların spor yapmayanlara

göre daha dışadönük oldukları, bilgisayar oynayarak vakit geçirenlerin ise daha içedönük oldukları ortaya çıkmıştır. Orta yaşlı Japonların kişilik özellikleri ve egzersize katılım sıklıkları üzerine yapılan bir araştırmada, egzersize katılım ile dışadönüklük puanları arasında pozitif bir korelasyon ortaya çıkarken; egzersiz yapmayan bireylerin nevrozizm puanları yüksek çıkmıştır (62).

Barnett (11), 999 üniversite öğrencisi üzerinde yapmış oldukları araştırmada, öğrencilerin boş zaman tercihlerinin büyük çoğunluğunun, motivasyonel yapılardan ve farklı kişilik özelliklerine sahip olmalarından kaynaklandığını öne sürmüştür. Diğer bir araştırmada ise dışadönük kişilik özelliği gösteren bireylerin daha fazla boş zaman aktivitesine katıldığı ve daha fazla tatmin elde ettiği bunun da daha fazla mutluluk sağladığı ortaya çıkmıştır.

Akyıldız (4)' in aktardığına göre orta yaşlı Japonların kişilik özellikleri ve egzersize katılım sıklıkları üzerine yapılan bir araştırmada, egzersize katılım ile dışadönüklük puanları arasında pozitif bir korelasyon ortaya çıkarken; egzersiz yapmayan bireylerin nevrozizm puanları yüksek çıkmıştır (62). Yetişkinlerin kişilik özellikleri ile boş zaman tercihleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırmada, dışadönüklük kişilik özelliğinin sosyal bir etkinlik olarak içki içme alışkanlığı, arkadaşlarla buluşma, macera ve korku filmleri izleme gibi boş zaman tercihleriyle ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır (35).

Bu alanının genel çerçevesi düşünüldüğünde ülkemizde bu alanda yapılan çalışma sayısı çok fazla çeşitlilik göstermemektedir. Genel olarak kişilerin tercih etmiş olduğu spesifik aktivitelere göre onların kişilik özelliklerini ortaya koymak için çalışmalar yapılmıştır. Örneğin Tok (117)'un 328 katılımcı üzerinde yapmış olduğu çalışmada yapmış olduğu araştırmada, risk sporlarıyla uğraşan bireylerin uğraşmayanlara göre daha fazla dışa dönük ve deneyime açık iken, daha az yumuşak başlı ve nevrozik olduğunu ortaya koymuştur.

Ateş (7) yapmış olduğu çalışmada ise dans eden bireylerin diğer bireysel ve takım sporu yapan bireylere göre kişilik özellikleri bakımından herhangi bir farklılık olup olmadığını ortaya koymuştur. Çalışmaya 289'u farklı kategorilerde dans eden, 212'si futbol, basketbol, hentbol ve voleybol gibi takım sporu yapan ve

67 si ise yüzme, tenis ve atletizm gibi bireysel sporlar yapan katılımcılar katılmıştır. Çalışma sonucunda; dans sporuyla uğraşan bireyler ile diğer spor branşlarıyla uğraşan sporcuların kişilik özelliklerinin dışadönüklük, yumuşak başlılık, özdenetim, gelişime açıklık boyutlarında anlamlı şekilde farklılıklar olduğu ve dans sporuyla uğraşan bireylerin daha yüksek puanlar kaydettiği tespit edilmiştir. Duygusal tutarsızlık boyutunda ise branşlar açısından anlamlı şekilde farklılık bulunmamaktadır.

Hem uluslararası literatürde hemde ülkemizde ciddi boş zaman kavramında ortaya koyarak kişilerin kişilik özelliklerini araştıran çalışma sayısı yok denecek kadar azdır. Son yıllarda bu alanda yapılan en önemli çalışma Akyıldız (4)'ün 1428 Üniversite öğrencisi ile birlikte yapmış olduğu çalışmadır. Akyıldız (4) geliştirmiş olduğu Ciddi ve Kayıtsız Boş Zaman envanteri ile katılımcıları öncelikle kümelemiş, daha sonra bu katılımcılar arasında karşılaştırmalar yapmıştır. Sonuç olarak ise beş faktör kişilik boyutlarından nevrotizm hariç diğer tüm alt boyutlarda ciddi boş zaman katılımcıları kayıtsız boş zaman katılımcılarına göre daha yüksek puanlar elde etmişlerdir. Yani ciddi boş zaman katılımcıları çok daha fazla dışa dönük, daha sorumlu, daha yumuşak başlı ve daha çok deneyime açık iken daha az nevrotik oldukları ortaya çıkmıştır.

### **3. BÖLÜM: GEREÇ VE YÖNTEM**

Araştırma Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında öğrenim gören ciddi boş zaman katılımcılarının kişilik özelliklerini ortaya koyarak, bu öğrenciler arasındaki ciddi boş zaman sınıflandırmalarını ortaya koymak için yapılmıştır. Araştırma; Ciddi ve Kayıtsız Boş Zaman, Bulgular, Sonuç ve Kaynakça kısımlarından oluşmaktadır.

#### **3.1. EVREN VE ÖRNEKLEM**

Çalışmanın evrenini Türkiye'de bulunan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında öğrenim gören öğrenciler oluşturmuştur.

Çalışmanın örneklem grubunu ise Türkiye'nin 7 farklı bölgesinden tesadüfi olarak seçilen ve çalışmada gönüllü olarak yer alan yaş ortalaması 21,72+/-2,71 olan Ege Bölgesi için Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda öğrenim gören 150 öğrenci, İç Anadolu Bölgesi için Gazi



Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu' nda öğrenim gören 92 öğrenci, Karadeniz Bölgesi için Bartın Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu' nda öğrenim gören 91 öğrenci, Akdeniz Bölgesi için Akdeniz Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu' nda öğrenim gören 180 öğrenci, Doğu Anadolu Bölgesi için Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu' nda öğrenim gören 157 öğrenci, Güneydoğu Anadolu Bölgesi için Dicle Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu' nda öğrenim gören 110 öğrenci ve Marmara Bölgesi için Sakarya Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu' nda öğrenim gören 186 toplamda 966 öğrenci oluşturmaktadır.

### **3.2. ARAŞTIRMA TEKNİĞİ VE PROTOKOL**

Öncelikle çalışmanın yapılabilmesi için Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Başkanlığı'na dilekçe yoluyla başvuru yapıp gerekli izin alınmıştır.

Daha sonra çalışmada kullanılmak istenen veri toplama araçlarından biri olan “Ciddi ve Kayıtsız Boş Zaman Ölçeği”nin geçerlik ve güvenirlik çalışmasını yapan Akyıldız' a mail yoluyla ulaşılmış ve gerekli izinler alınmıştır. Diğer veri toplama aracı olan “5 Faktör Kişilik Envanteri Kısa Form” u geliştiren Tatar'a da mail yolu ile ulaşılarak gerekli izinler alınmıştır.

Veri toplama aracının kullanılabilmesi için katılımcıların demografik bilgilerini içeren bir veri formu daha oluşturulmuştur. Böylelikle veri formu üç kısımdan oluşan bir hale getirilmiştir.

Çalışmanın örneklem grubunda yer alan üniversitelerin ilgili Yüksekokul Müdürlükleri ve/veya bölüm başkanlıklarına araştırmacı tarafından Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Başkanlığı izin yazısı ile birlikte veri toplama aracının uygulanması için izin alınmıştır.

Örneklem grubunda yer alan öğrencilere dersleri olan öğretim elemanlarından ders başlangıçlarında olmak kaydıyla randevu alınmıştır. Uygulanmak istenen veri toplama araçları alınan randevu saatlerinde bazen araştırmacı bazen ise çalışmacı tarafından gerekli bilgiler detaylı bir şekilde aktarılan alanında uzman kişiler

tarafından öğrencilere çalışmanın amacı ve içeriği anlatılarak dağıtılmış, gerekli kırtasiye malzemesi tedarik edilerek öğrencilerin veri toplama araçlarını eksiksiz olarak doldurmaları sağlanmıştır.

### **3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI**

Çalışmada kullanılan veri toplama aracı üç bölümden oluşmaktadır.

#### **3.3.1. Kişisel Bilgi Formu**

Birinci bölümde katılımcıların yaş, cinsiyet, öğrenim gördükleri üniversite, yaşamlarının çoğunluğunu geçirdikleri yerleşim yerleri ve haftalık sahip oldukları boş zaman süresi gibi bilgileri edinmeye yönelik araştırmacı tarafından hazırlanan toplam 10 sorudan oluşan kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

#### **3.3.2. Ciddi ve Kayıtsız Boş Zaman Ölçeği (CKBZ)**

İkinci bölümde ise katılımcıların ciddi ve kayıtsız boş zaman katılımcısı olup olmadığına karar vermek amacı ile “Ciddi ve Kayıtsız Boş Zaman Ölçeği” kullanılmıştır.

Ciddi ve Kayıtsız Boş Zaman Ölçeği 2013 yılında Akyıldız tarafından geliştirilmiştir.

Bireylerin ciddi ve kayıtsız boş zaman katılımcısı olup olmadığına karar veren bu veri toplama aracı toplam 42 madde ve (1) boş zaman kariyeri , (2) yeterlilik hissi , (3) psiko-sosyal fayda , (4) terapatik fayda , (5) sosyal fayda , (6) bağlılık, (7) kişilik, (8) azim ve (9) kişisel çaba olmak üzere toplam 9 alt boyuttan oluşmaktadır.

Anket formu öncelikle katılımcıya uluslar arası literatürde kabul görmüş ciddi boş zaman katılımının tanımı yaparak, katılımcının bu tanıma göre herhangi bir boş zaman aktivitesinde ciddi boş zaman katılımcısı olup olmadığını seçmesini istemektedir. Daha sonra ise katılımcılar bu aktiviteyi dikkate alarak 42 maddelik ölçeği doldurmuşlardır.

Ölçeği Akyıldız (4) yılında dünya literatüründeki diğer envanterleride dikkate alarak geliştirerek, geçerlik ve güvenilirliğini yapmıştır. Akyıldız tarafından yapılan bu çalışmalar sonucunda ölçeğin toplam iç tutarlılık kat sayısı .95'tir,

Alt Boyutlarda ise tutarlılık kat sayıları şu şekilde hesaplanmıştır;

- Boş Zaman Kariyeri alt boyutu için	.84,
- Yeterlilik hissi alt boyutu için	.88,
- Psiko-sosyal fayda alt boyutu için	.86,
- Terapatik fayda alt boyutu için	.79,
- Sosyal fayda alt boyutu için	.85,
- Bağlılık alt boyutu için	.86,
- Kişilik alt boyutu için	.83,
- Azim alt boyutu için	.82,
- Kişisel çaba alt boyutu için ise	.80,

Ölçeğe verilen cevaplar; 1 “Kesinlikle Katılmıyorum”, 5 “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde cevaplanmakta ve 5’ li likert tipi ölçek üzerinden hesaplanmaktadır (Akyıldız, 2013).

Ölçeğin alt boyutları şu maddeleri kapsamaktadır;

- Boş Zaman Kariyeri alt boyutu için	5, 6, 7, 8, 9 ve 10. maddeler
- Yeterlilik hissi alt boyutu için	34, 35, 36, 37, 38. maddeler
- Psiko-sosyal fayda alt boyutu için	15, 16, 17, 18, 19, 20. maddeler
- Terapatik fayda alt boyutu için	21, 22, 23, 24, 25. maddeler
- Sosyal fayda alt boyutu için	26, 27, 28, 29. maddeler
- Bağlılık alt boyutu için	30, 31, 32, 33. maddeler
- Kişilik alt boyutu için	39, 40, 41, 42. maddeler
- Azim alt boyutu için	1, 2, 3, 4. maddeler
- Kişisel çaba alt boyutu için ise	11, 12, 13, 14. Maddeler

### 3.3.3. 5 Faktör Kişilik Envanteri Kısa Form (5FKE-KF)

5 Faktör Kişilik Envanteri, kişilik özelliklerini belirlemek amacıyla Somer, Korkmaz ve Tatar (99) tarafından geliştirilmiş ve Tatar (114) tarafından kısa

formunun geçerliği ve güvenilirliği gösterilmiştir. Envanter kişilik özelliklerini, beş temel kişilik boyutu (beş faktör) ve bu beş temel faktörü ayrıntılandırarak bu temel faktörler altında temellenen 17 alt boyutla değerlendirmektedir. Envanterde, Dışadönüklük faktörünü sorgulayan 14, Yumuşak başlılık faktörünü sorgulayan 16, Öz Denetim faktörünü sorgulayan 17, Duygusal Tutarsızlık faktörünü sorgulayan 15, Gelişime Açıklık faktörünü sorgulayan 14 madde bulunmaktadır. Ayrıca envanter, kişilerin formdaki maddelerini sosyal olarak istenen beğerilen yönde çarpıtmaları ihtimalini ve kişilik değerlendirmesinden daha çok envanteri doldurma eğilimlerini değerlendirmek üzere “sosyal istenirlik” boyutuna ait 6 madde ile kişilerin envanteri gelişi güzel doldurmalarını değerlendirmek üzere de 3 tane kontrol maddesi içermektedir. Bu maddeler, kişinin kendi kendisini değerlendirdiği davranışsal, duygusal ve düşünsel özellikleri ifade eden mümkün olduğunca kısa yapılarıdır. Envanter maddeleri likert tipinde, Tamamen Uygun (TU), Biraz Uygun (BU), Kararsız (?), Pek Uygun Değil (PUD), Hiç Uygun Değil (HUD) olmak üzere 5 basamaklı 85 maddeden oluşmaktadır (114).

### **3.4. VERİLERİN DEğerLENDİRİLMESİ VE ANALİZİ**

Verilerin değerlendirilmesi aşamasında veriler Microsoft Excel 2003 programında düzenlenmiş, SPSS 20 for Windows paket program kullanılarak çözümlenmiştir.

Katılımcıların kişisel bilgilerinin dağılımlarını belirlemek için yüzde, frekans ve çapraz tablolama yöntemleri kullanılmıştır. Katılımcıların ciddi boş zaman katılımcısı olup olmadıkları tanım sonucunda seçmiş oldukları seçeneklere göre belirlenmiş ve hipotezlerin doğruluğu test edilirken sadece ciddi boş zaman katılımcıları dikkate alınarak kayıtsız boş zaman katılımcıları örneklem dışında tutulmuştur. Genel olarak araştırmacıların ciddi ve kayıtsız boş zaman katılımcılarını birbirinden ayırmak amacıyla izledikleri yöntemler incelendiğinde, Stebbins (109, 107)'in belirlemiş olduğu kriterlere göre katılımcılar ciddi ve kayıtsız olarak sınıflandırılmıştır. Başka bir yöntem olarak katılımcılara yöneltilen sorulara göre toplam puan üzerinden ortalamayı geçenler ciddi katılımcılar olarak belirlenip araştırmaya dahil edilmiş; ancak ortalama altında kalan kayıtsızlar araştırma dışı bırakılmışlardır. Diğer araştırmalarda katılımcıların ciddi boş zaman katılımcısı

olarak varsayıldığı ya da araştırmaya konu olan aktivitelerin (dağcılık, dans, caz, futbol vb.) ciddi boş zaman aktivitesi olarak varsayıldığı görülmektedir. Bu çalışmada da literatürdeki diğer çalışmalara paralel olarak ciddi boş zaman katılımcılarına katılımcıların vermiş oldukları yanıtlar değerlendirilerek belirlenmiştir.

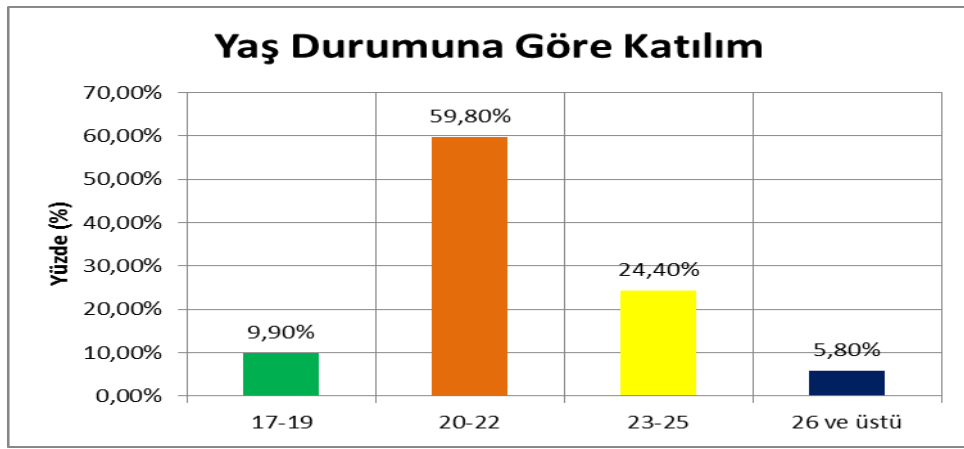
Her iki ölçeğin alt boyutlarının iç tutarlılık katsayılarını bulmak için Cronbach's Alpha değerlerine bakılmış, altboyutların normal dağılım gösterip göstermediğinitest etmek amacı ile Kolmogrov-Smirnof testi yapılmış ve bunun sonucunda CKBZ'nin tüm alt boyutların normal dağılım göstermediği tespit edilmiş ( $p < 0.05$ ), parametrik olmayan testlerden faydalanılmıştır. Bunun yanında 5FKE-KF'nun 3 alt boyutu normal dağılım gösterirken ( $p > 0.05$ ) diğer 2 alt boyut normal dağılım göstermemiştir ( $p < 0.05$ ). Buna göre  $\alpha = 0.05$  anlamlılık düzeyinde 2 değişkenli veriler için Mann Whitney-U ve bağımsız örneklem t testi kullanılırken, 2'den fazla değişkenler için ise Kruskal-Wallis ve tek yönlü varyans analizi testi, ikinci derece testi olarak ise Tukey' s HSD çoklu karşılaştırma testi uygulandı. Kruskal-Wallis testi sonucunda anlamlı farklar olması durumunda tekrar 2'li Mann Whitney-U testi yapılarak farkın nereden kaynaklandığı tespit edilmiştir. Ciddi boş zaman sınıflandırmaları için hiyerarşik kümeleme yöntemlerinden biri olan Ward yöntemine başvurulmuştur. Ward yöntemi varyans yönteminin bir alt tekniğidir ve bir kümenin ortasına düşen gözlemin, aynı kümenin içinde bulunan gözlemlerden ortalama uzaklığı esas alınarak uygulanmaktadır (78). Ward yönteminde genellikle karesel öklit uzaklığından (squared euclidean distance) yararlanılmaktadır (6). Kümeleme çözümlerinin güvenilirliği açısından, hiyerarşik kümeleme analizinden sonra hiyerarşik olmayan kümeleme yöntemlerinden K-ortalamlar kümelemesi uygulanmış ve en uygun küme sayısına bu analizden sonra karar verilmiştir. En bilinen hiyerarşik olmayan kümeleme yöntemi K-ortalama kümeleme yöntemidir. Bu yöntemde, gözlemler, kümeler arasındaki değişkenlik en büyük, kümeler içi değişkenlik en küçük olacak şekilde farklı kümelere yerleştirilmektedir. Bir başka ifade ile kümeler arası heterojen kümeler içi ise homejen verilerden oluşmaktadır. Bu yöntemin amacı, gözlemleri, sayısı araştırmacı tarafından belirlenen kümelere ayırmaktır (6).

## 4. BÖLÜM: BULGULAR

### 4.1. KATILIMCILARIN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ

#### 4.1.1. Katılımcıların Yaşlarının Dağılımı

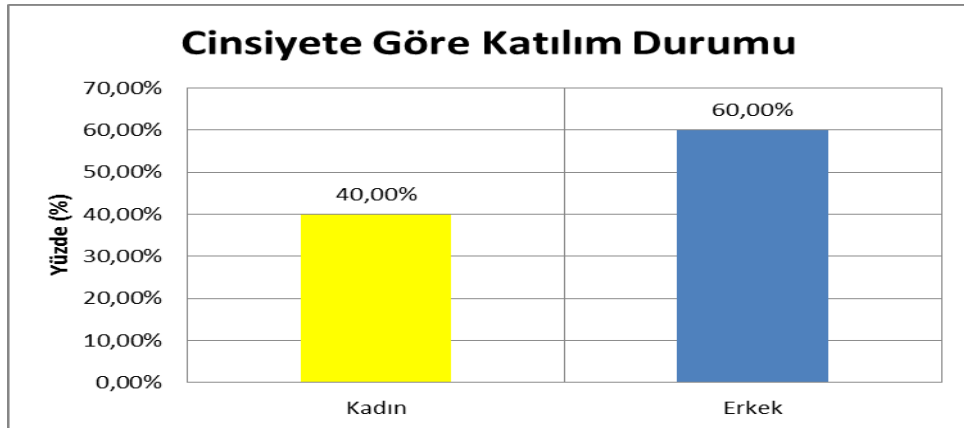
Grafik 4.1.' de çalışmada yer alan öğrencilerin yaşlarının dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların %9,90' sı (N=96) 17–19 yaş aralığında, %59,80' i (N=578) 20–22 yaş aralığında, %24,40' ı (N=236) 23–25 yaş aralığında, %5,80' i ise (N=56) 26 yaşında veya daha büyüktür (Bkz. Grafik 1).



Grafik 1: Katılımcıların Yaşlarının Dağılımı

#### 4.1.2. Katılımcıların Cinsiyetlerinin Dağılımı

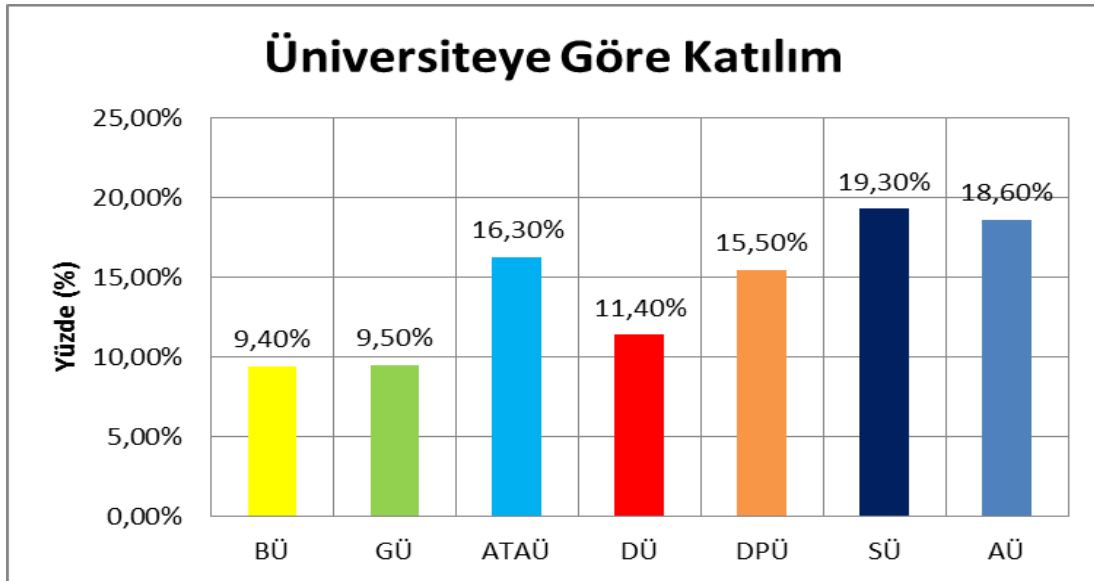
Grafik 4.2.' de çalışmada yer alan öğrencilerin cinsiyetlerinin dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların % 60,00'ı (N=580) “Erkek”, % 40,00' ı (N=386) “Kadın”dır (Bkz. Grafik 2).



Grafik 2: Katılımcıların Cinsiyetlerinin Dağılımı

#### 4.1.3. Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Üniversiteler ve Bölgeleri

Grafik 4.3.' de çalışmada yer alan öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversitelerin dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların % 15,50'si (N=150) Ege Bölgesindeki Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu' nda, %9,40' ı (N=91) Karadeniz Bölgesi'ndeki Bartın Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu' nda, %9,50' si (N=92) İç Anadolu Bölgesi'ndeki Ankara Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu' nda, %16,30' u (N=157) Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki Erzurum Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu' nda, %11,40' ı (N=110) Güney Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki Diyarbakır Dicle Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu' nda, % 19,30' u (N=186) Marmara Bölgesi'ndeki Sakarya Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu' nda ve % 18,60' ı (N=180) Akdeniz Bölgesi'ndeki Antalya Akdeniz Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu' nda öğrenim görmektedir (Bkz. Grafik 3).

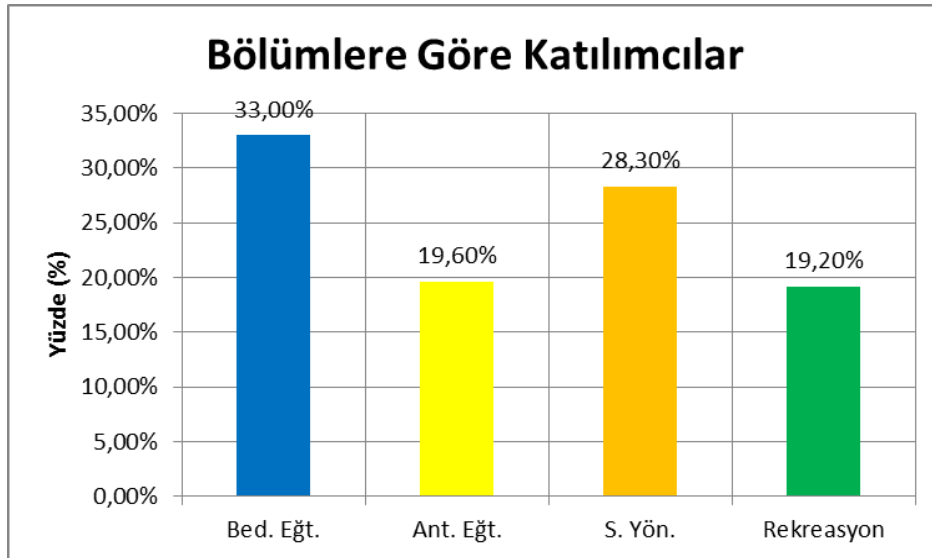


Grafik 3: Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Üniversitelerin Dağılımı

#### 4.1.4. Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Bölümler

Grafik 4.4.' de çalışmada yer alan öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlerin dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların %33,00' ı (N=319) öğretmenlik bölümünde, %19,60' sı (N=189) antrenörlük bölümünde,

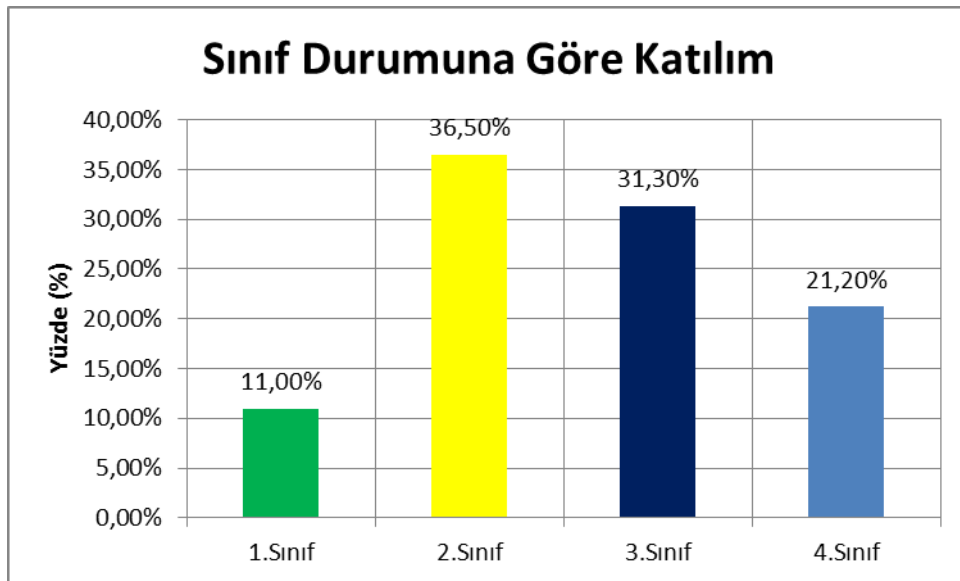
%28,30' u (N=273) yöneticilik bölümünde, %19,20' si (N=185) rekreasyon bölümünde öğrenim görmektedir (Bkz. Grafik 4).



Grafik 4: Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Bölümlerin Dağılımı

#### 4.1.5. Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Sınıfların

Grafik 4.5.' de çalışmada yer alan öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıfların dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların %11,00' ı (N=106) 1. sınıfta, %36,50' si (N=353) 2. sınıfta, %31,30' u (N=302) 3. sınıfta ve %21,10' i (N=205) 4. sınıfta (veya uzatmalı) öğrenim görmektedir (Bkz. Grafik 5).

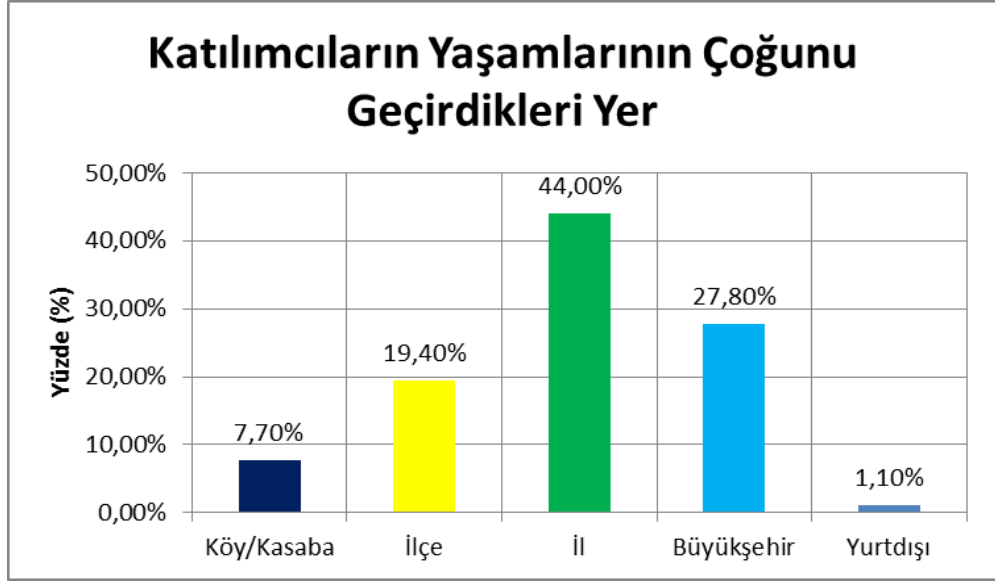


Grafik 5: Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Sınıfların Dağılımı



#### 4.1.6. Katılımcıların Yaşamlarının Çoğunu Geçirdikleri Yerleşim Yeri

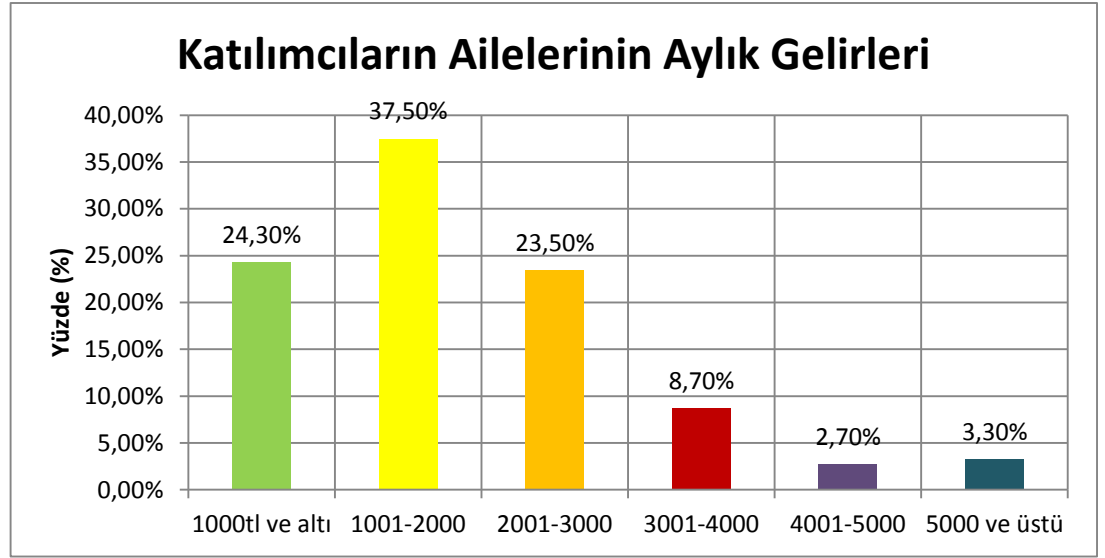
Grafik 4.6.' da çalışmada yer alan öğrencilerin yaşamlarının çoğunu nerede geçirdiklerinin dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların %7,70' i (N=74) köy veya kasabada, %19,40' ı (N=187) ilçelerde, %44,00' ı (N=425) İli merkezlerinde, %27,80' i (N=269) büyükşehirlerde ve %1,10' u (N=11) yurtdışında yaşamlarının çoğunu geçirmişlerdir. (Bkz. Grafik 6).



Grafik 6: Katılımcıların Yaşamlarının Çoğunu Geçirdikleri Yer

#### 4.1.7. Katılımcıların Refah Düzeylerinin Dağılımı

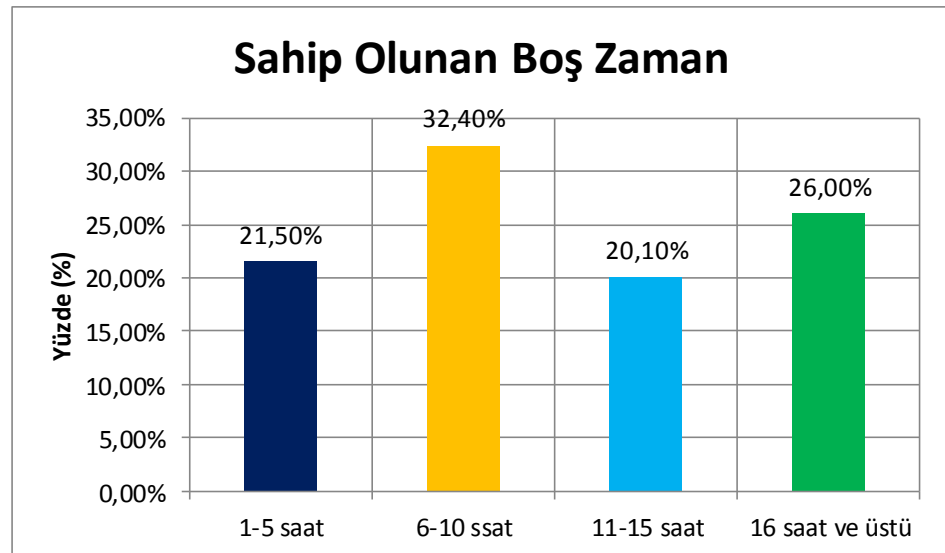
Grafik 4.7.' de çalışmada yer alan öğrencilerin ailelerinin aylık gelirlerinin dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların %24,30' unun (N=235) "1000tl ve altında" geliri varken, %37,50' si (N=362) 1001-2000tl arasında, %23,50'si (N=227) 2001-3000tl arasında, %8,70' i (N=84) 3001-4000 %2,70' i (N=26) 4001-5000 tl arasında ve %3,30'ununda (N=32) 5001t ve üstünde aylık geliri bulmaktadır (Bkz. Grafik 7).



Grafik 7: Katılımcıların Refah Düzeylerinin Dağılımı

#### 4.1.8. Katılımcıların Haftalık Boş Zaman Süreleri

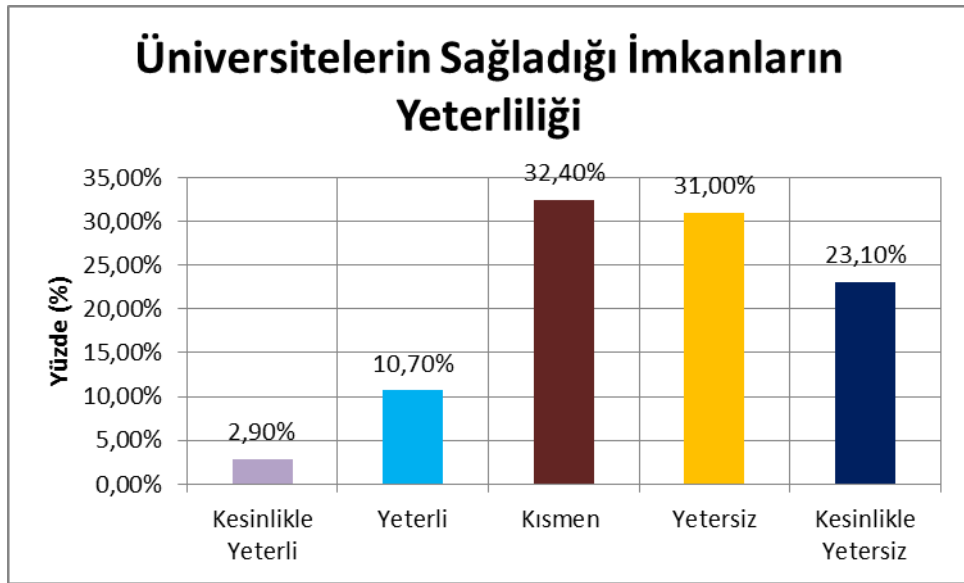
Grafik 4.8.' de çalışmada yer alan öğrencilerin sahip oldukları haftalık boş zaman sürelerinin dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların %20,50' si (N=208) haftalık "1-5 saat" boş zamana süresine, %32,40' sı (N=313) "6-10 saat" boş zaman süresine, %20,10' si (N=194) "11-15 saat" boş zaman süresine, %26,00' ı (N=251) "16 saat veya daha fazla" boş zaman süresine sahiptir (Bkz. Grafik 8).



Grafik 8: Katılımcıların Sahip oldukları Haftalık Boş Zaman Süreleri

#### 4.1.9. Katılımcılara Göre Üniversitelerin Sağladığı Rekreatif İmkân Yeterliliği

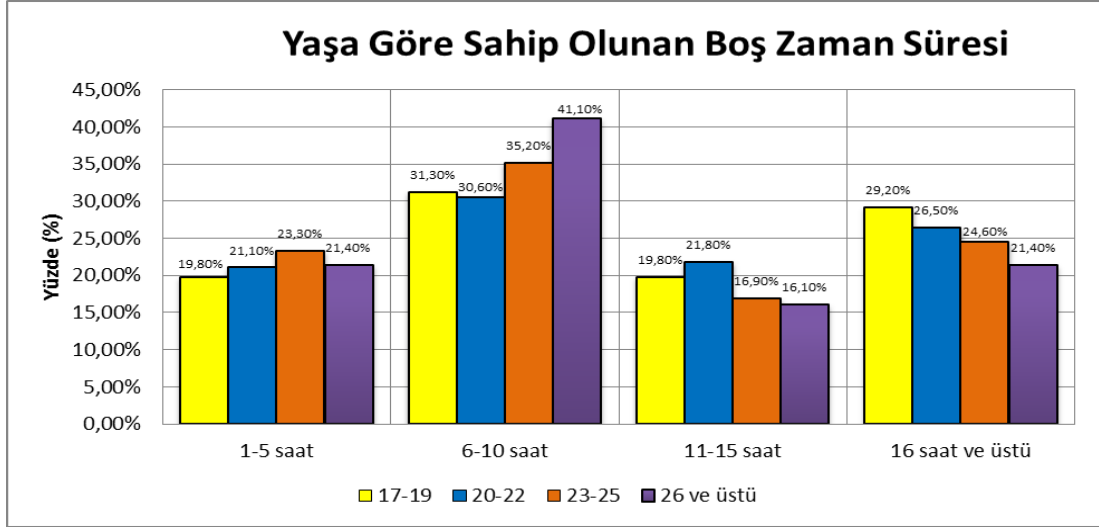
Grafik 4.9’ de çalışmada yer alan öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversitenin sağladığı rekreatif imkânların yeterliliği hakkında ki görüşlerinin dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya katılanların %2,90’ ı (N=28) üniversitenin sağladığı rekreatif imkânları “kesinlikle yeterli”, %10,70’ ı (N=103) “yeterli”, %32,40’ ı (N=313) “kısmen yeterli”, %31,00’ ı (N=299) “yetersiz” %23,10’ u (N=223) “kesinlikle yetersiz” görmektedir (Bkz. Grafik 9).



Grafik 9: Üniversitenin Sağladığı Rekreatif İmkânların Yeterliliği

#### 4.1.10. Yaşa Göre Sahip Olunan Boş Zaman Süresi

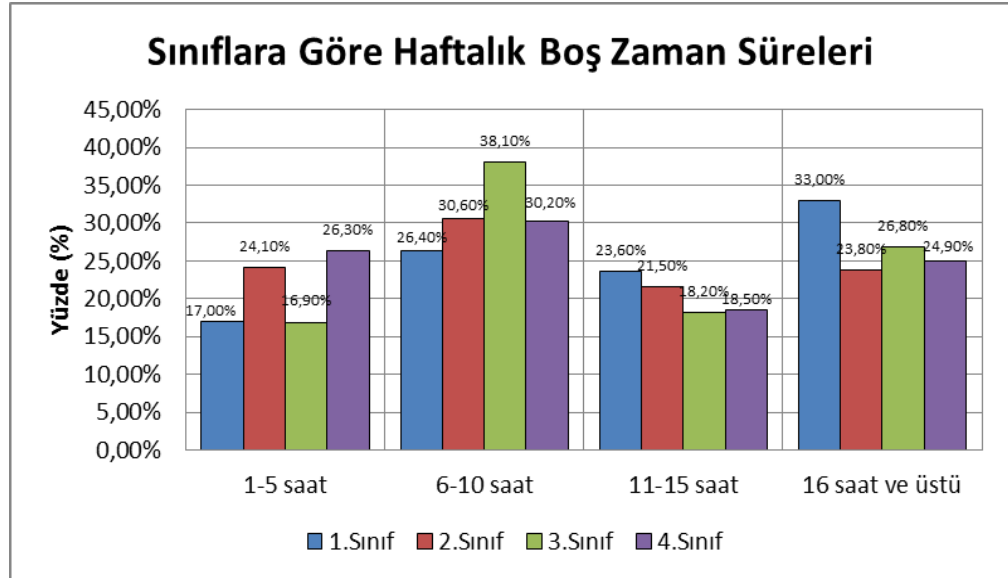
Grafik 4.10’ de çalışmada yer alan öğrencilerin yaşlarına göre sahip oldukları boş zamanların sürelerinin dağılımları yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre yoğun olarak 17–19 yaş grubunda yer alan katılımcıların (N=30), 20–22 yaş grubunda yer alan katılımcıların (N=177), 23-25 yaş grubunda yer alan katılımcıların (N=83), yine benzer şekilde 26 ve üstü yaş grubunda yer alan katılımcıların (N=23) en fazla 6-10 saatlik bir boş zaman sürelerine sahip oldukları ortaya çıkmıştır (Bkz. Grafik 10).



Grafik 10: Yaşa Göre Sahip Olunan Boş Zaman Süresi

#### 4.1.11. Sınıflara Göre Haftalık Boş Zaman Süreleri

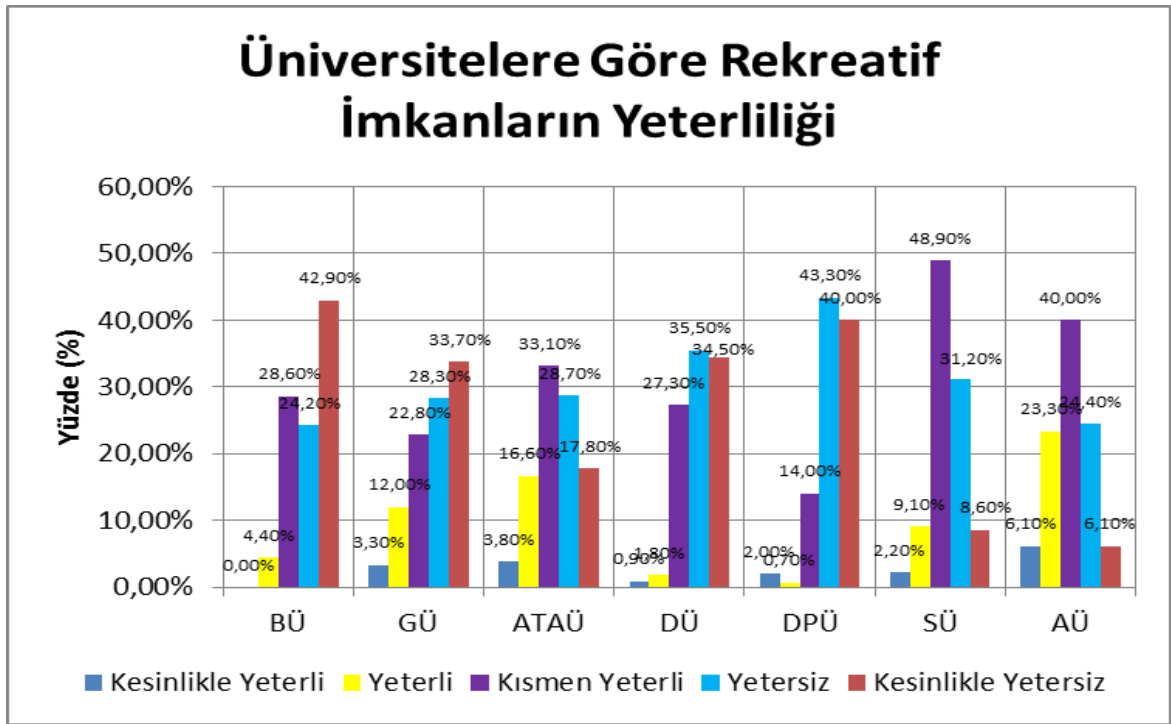
Grafik 4.11’ de çalışmada yer alan öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflarına göre sahip oldukları haftalık boş zaman süresinin dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre yoğun olarak “2.sınıf” (N=108), “3.sınıf” (N=115), “4.sınıf” (N=62) öğrencilerin haftalık “6–10” saat boş zaman süresine sahip iken, “1.sınıf” (N=35) ların yoğun olarak 16 saat ve üstünde boş zaman sürelerine sahip oldukları çıkmıştır. (Bkz. Grafik 11).



Grafik 11: Sınıflara Göre Haftalık Boş Zaman Süreleri

#### 4.1.12. Üniversitelerinin Sağladığı İmkânların Yeterliliği

Grafik 4.12.’ de çalışmada yer alan öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversitelere göre üniversitelerinin sağladığı rekreatif imkânların yeterliliğine ilişkin görüşlerinin dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre örneklem grubunda yer alan öğrencilerden; “Gazi Üniversitesi BESYO” (N=31) ve “Bartın Üniversitesi BESYO” (N=39) öğrencilerinin üniversitelerinin sağladığı rekreatif imkânları “Kesinlikle yetersiz”, “Dumlupınar Üniversitesi BESYO.” (N=65) ve “Dicle Üniversitesi BESYO” (N=39) öğrencilerinin üniversitelerinin sağladığı rekreatif imkânları “Yetersiz”, “Akdeniz Üniversitesi BESYO” (N=72), “Sakarya Üniversitesi BESYO” (N=91) ve “Atarık Üniversitesi BESYO” (N=52) öğrencilerinin ise “Kısmen Yeterli” gördüğü sonucu ortaya çıkmıştır (Bkz. Grafik 12).

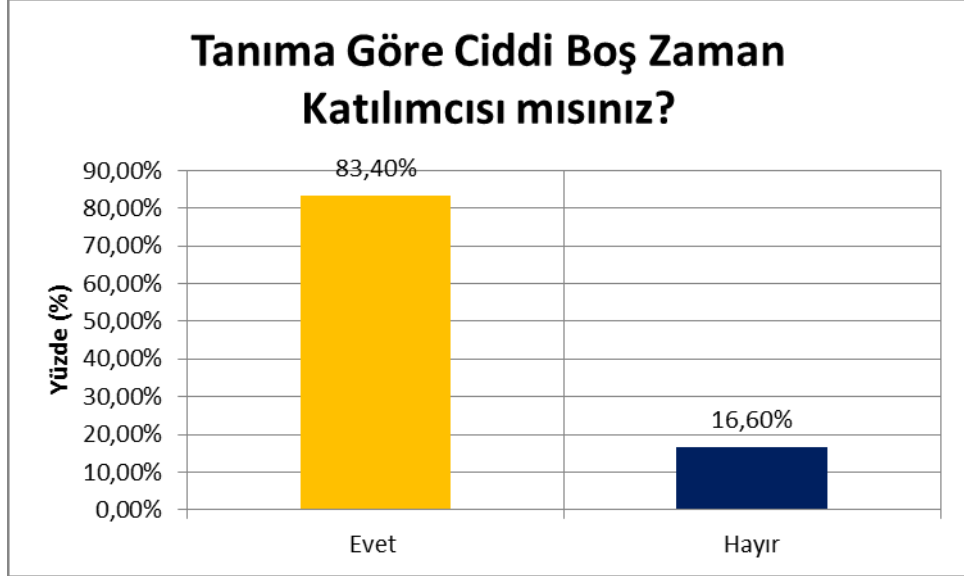


Grafik 12: Üniversitelerinin Sağladığı İmkânların Yeterliliğine

#### 4.1.13. Katılımcıların Ciddi Boş Zamana Katılım Düzeyleri

Grafik 4.13’ de çalışmada yer alan öğrencilerin anket formunda yapılan tanıma göre; kendilerinin ciddi boş zaman katılımcısı olup olmadıklarını değerlendirdikleri dağılımı yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre çalışmaya

katılanların %83,40' ı (N=806) tanıma göre kendilerini ciddi boş zaman katılımcısı olarak görürken, %16,60' ı (N=160) kendilerinin ciddi boş zaman katılımcısı olmadığını düşünmüşlerdir (Bkz. Grafik 13).

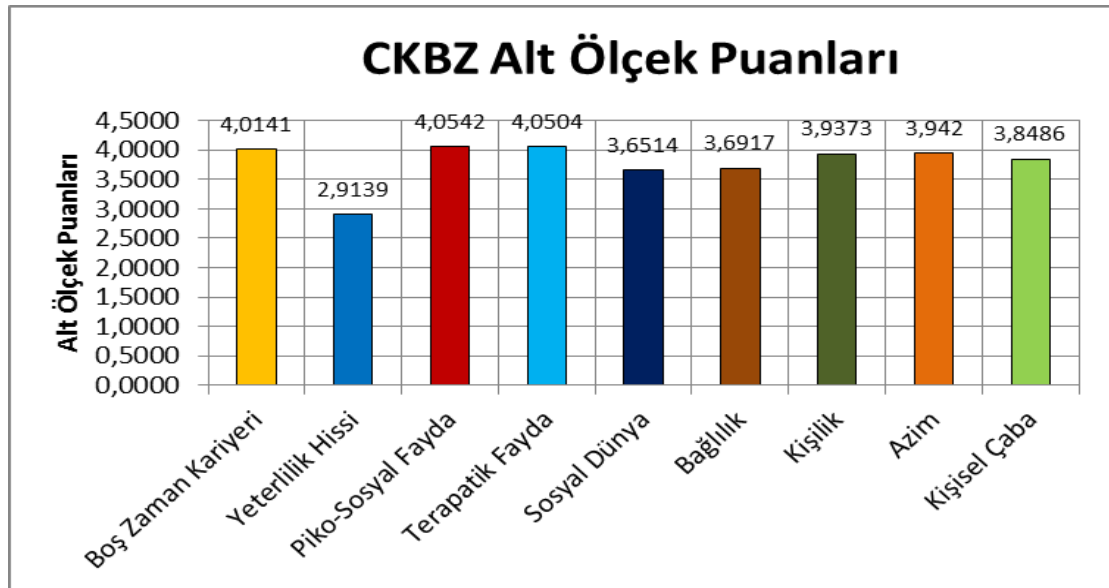


Grafik 13: Tanıma Göre Ciddi Boş Zaman Katılımcıları

**Çalışmamızın bundan sonraki kısmı kendisini ciddi boş zaman katılımcısı olarak düşünen katılımcılar arasında sürdürülmüş (N=806), ciddi boş zaman katılımcısı olduğunu düşünmeyen (N=160) katılımcılar örneklem dışında tutulmuştur.**

## 4.2. CİDDİ VE KAYITSIZ BOŞ ZAMAN ÖLÇEĞİ PUANLARI

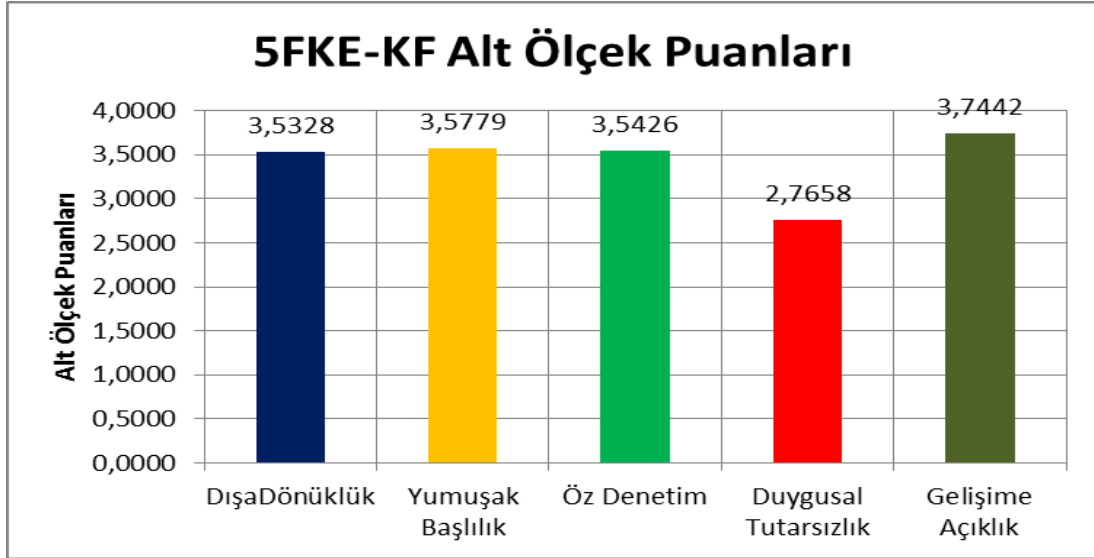
Grafik 4.14.’ de çalışmada yer alan öğrencilerin “Ciddi ve Kayıtsız Boş Zaman Ölçeği” alt boyutlarına ilişkin puanları yer almaktadır. Buna göre örneklem grubunun aldığı en yüksek puan ( $4.0542 \pm .812$ ) “Psiko-Sosyal Fayda” alt boyutundayken aldıkları en düşük puan ( $2.9139 \pm .723$ ) ise “Yeterlilik Hissi” alt boyutundadır (Bkz. Grafik 14; Ek 7.)



Grafik 14: CKBZ’ye İlişkin Alt Ölçek Puanları

## 4.3. 5 FAKTÖR KİŞİLİK ENVANTERİ KISA FORMU ÖLÇEK PUANLARI

Grafik 4.15.’ de çalışmada yer alan öğrencilerin “5 Faktör Kişilik Envanteri-Kısa Formuna” ilişkin puanları yer almaktadır. Buna göre örneklem grubunun aldığı en yüksek puan ( $3,7442 \pm .565$ ) “Gelişime Açıklık” alt boyutunda iken; aldıkları en düşük puan ( $2,7658 \pm .743$ ) ise “Duygusal Tutarsızlık” alt boyutundadır (Bkz. Grafik 15; Ek 7.)



Grafik 15: 5FKE-KF'ya İlişkin Alt Ölçek Puanları

#### 4.4 HİPOTEZ 1: CİNSİYETE GÖRE CİDDİ BOŞ ZAMAN DÜZEYLERİ

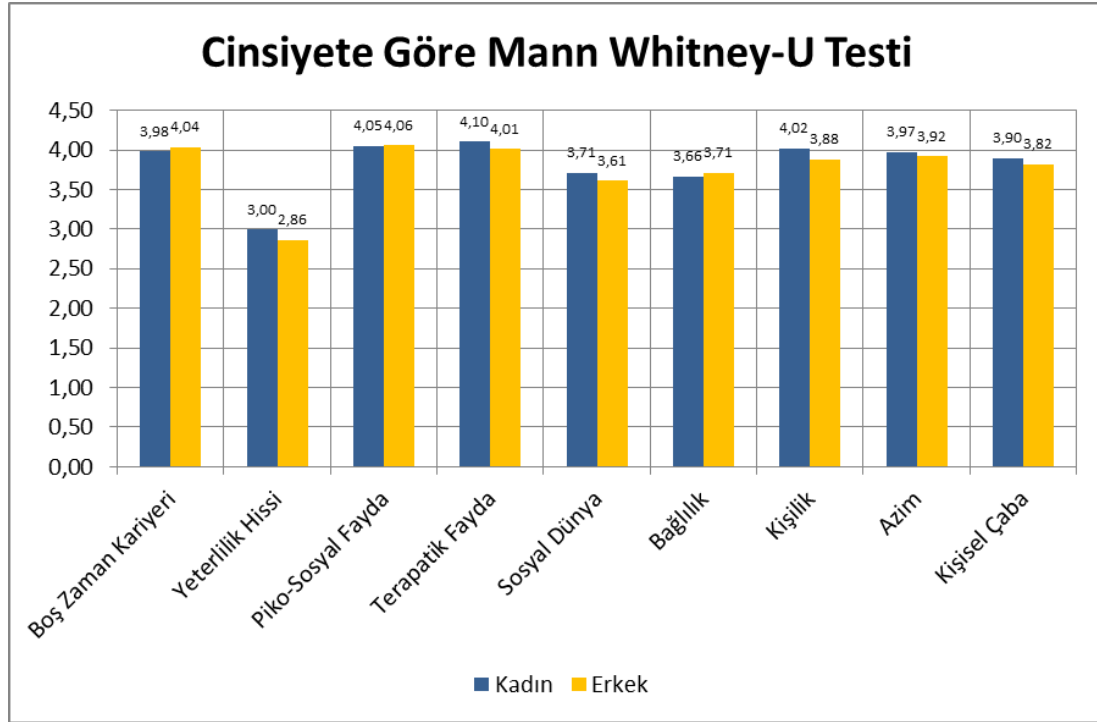
Cinsiyete göre katılımcıların ciddi boş zaman düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını araştırmak için  $\alpha=0.05$  anlamlılık düzeyinde Mann Whitney-U testi uygulandı.

Test sonuçlarına göre kadın (N=327) ve erkeklerin (N=479) ciddi boş zaman alt boyutlarından “yeterlilik hissi” ( $z=-3.397$ ;  $p<0.05$ ) ve “kişilik” ( $z=-2.016$ ;  $p<0.05$ ) alt boyutlarında anlamlı farklılıklar görüldü. Kadınların yeterlilik hissi alt boyutu puanı ( $2.9957 \pm .655$ ) erkeklerin puanından ( $2.8580 \pm .761$ ) manidar bir şekilde daha yüksek bulundu. Erkeklerin kişilik alt boyutu ( $4.0176 \pm .798$ ) puanı ise kadınların kişilik alt boyutu ( $3.8826 \pm .869$ ) puanından manidar bir şekilde daha yüksek bulundu.

Boş zaman kariyeri alt boyutunda erkeklerin ( $4.0358 \pm .745$ ) puanı kadınların ( $3.9822 \pm 1.438$ ) daha fazla ( $z= -1,183$ ;  $p>0.05$ ) olmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı. Psiko-Sosyal fayda alt boyutunda yine erkeklerin ( $4.0571 \pm .813$ ) puanı kadınlardan ( $4.0499 \pm .811$ ) daha fazla ( $z= -.189$ ;  $p>0.05$ ) olmasına rağmen bu farklar da önemli bulunmadı. Yine benzer olarak Bağlılık alt boyutunda erkeklerin ( $3.7109 \pm .887$ ) puanı kadınlardan ( $3.6636 \pm .937$ ) daha fazla ( $z = -.710$ ;  $p>0.05$ ) olmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı. Kadın katılımcıların ise terapatik fayda, sosyal dünya, azim ve kişisel çaba alt boyutların da erkek katılımcılara göre



daha yüksek puanlar almalarına rağmen, bu farklar arasında anlamlı ilişkiler bulunamadı ( $p>0.05$ ) (Bkz. Grafik 16; Ek 7).



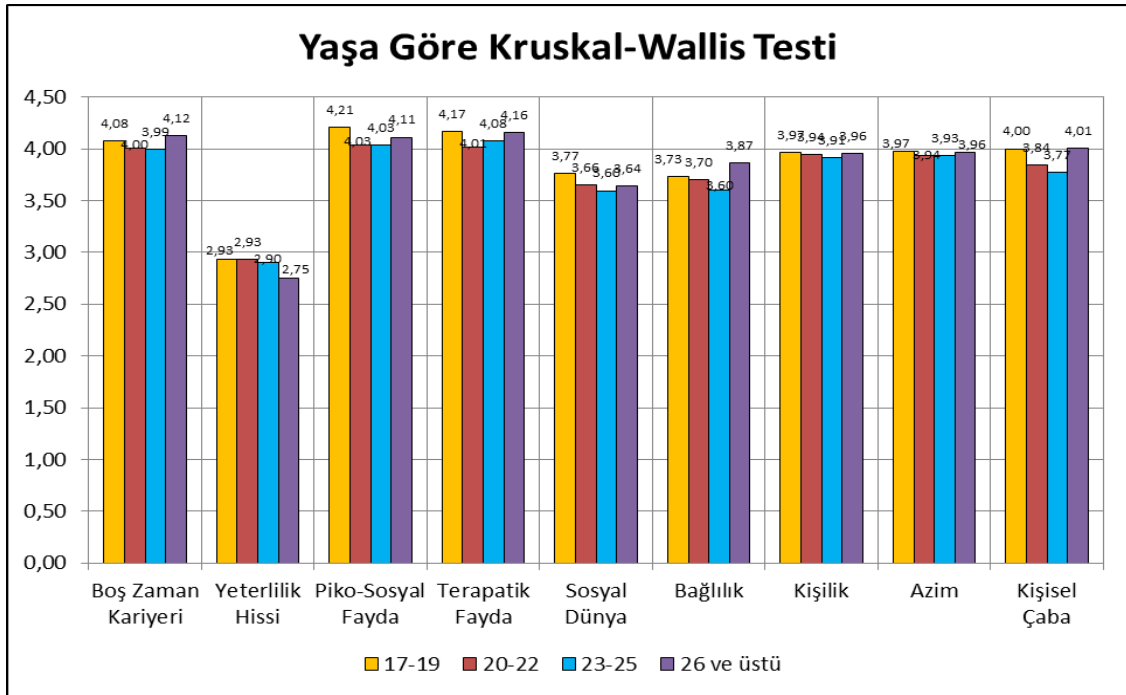
Grafik 16: Cinsiyete Göre Mann Whitney-U testi

#### 4.5. HİPOTEZ 2: YAŞA GÖRE CİDDİ BOŞ ZAMAN DÜZEYLERİ

Yaşa bağlı olarak besyo öğrencilerinin ciddi boş zaman düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını araştırmak için  $\alpha = 0.05$  anlamlılık düzeyinde Kruskal-Wallis testi uygulandı.

Test sonuçları besyo öğrencilerinin yaşlarına göre ciddi boş zaman alt boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermedi ( $p>0.05$ ). 17–19 (N=80) yaş grubunun Psiko-Sosyal fayda alt boyut puanı ( $4.2083 \pm .687$ ) diğer yaş gruplarından yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar değildi ( $K_{sz}=2.651; p>0,05$ ). Bununla beraber boş zaman kariyeri alt boyutunda 26 yaş ve üstü (N=45) yaş grubundaki katılımcıların diğer tüm yaş grubundaki katılımcılara göre yüksek puanlara sahip olmalarına rağmen ( $4,1222 \pm .816$ ) bu fark anlamlı bulunmadı ( $K_{sz}=2,145; p>0,05$ ). Besyo öğrencilerinin yaşa bağlı olarak ciddi boş zaman alt boyutlarından yeterlilik hissi, ( $K_{sz}=2.468; p>0.05$ ), terapatik fayda ( $K_{sz}=3.204; p>0.05$ ), sosyal dünya ( $K_{sz}=2.286; p>0.05$ ), bağlılık ( $K_{sz}=3.060; p>0.05$ ), kişilik ( $K_{sz}=1.185; p>0.05$ ),

azim ( $K_{sz}=.387$ ;  $p>0.05$ ) ve kişisel çabalarda da ( $K_{sz}=6.145$ ;  $p>0.05$ ) anlamlı farklılıklar görülmedi (Bkz. Grafik 17; Ek. 7).



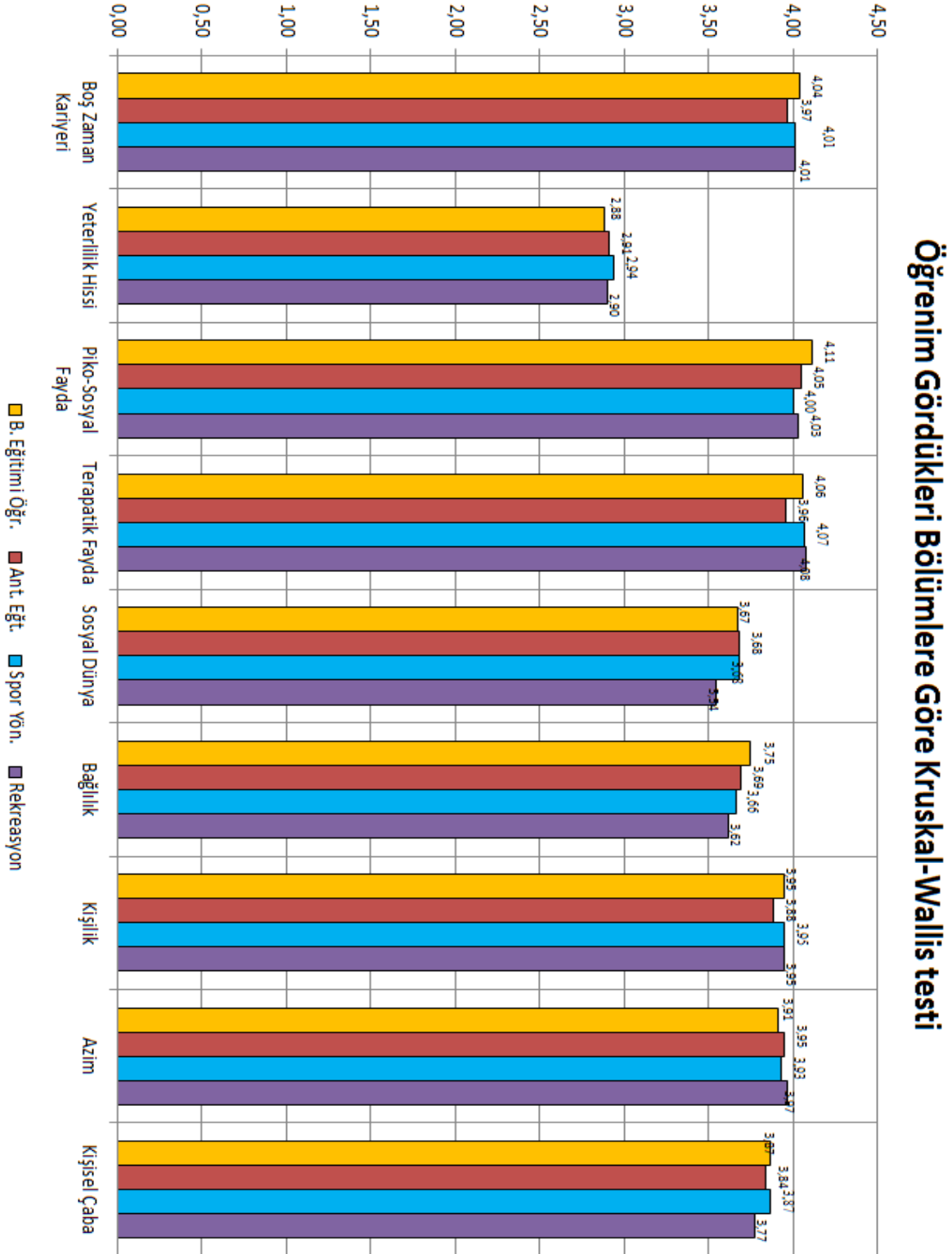
Grafik 17: Yaşa Göre Kruskal-Wallis Puanları

#### 4.6. HİPOTEZ 3: ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ BÖLÜMLERE GÖRE CİDDİ BOŞ ZAMAN DÜZEYLERİ

Katılımcıların öğrenim gördükleri bölümlere bağlı olarak besyo öğrencilerinin ciddi boş zaman düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını araştırmak için  $\alpha = 0.05$  anlamlılık düzeyinde Kruskal-Wallis testi uygulandı.

Test sonuçları besyo öğrencilerinin öğrenim gördükleri göre ciddi boş zaman alt boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermedi ( $p>0.05$ ). Öğretmenlik bölümündeki katılımcıların ( $N=253$ ) psiko-Sosyal fayda alt boyut puanı ( $4.1100 \pm .797$ ) diğer bölümlere göre yüksek bulunmasına rağmen bu fark manidar değildi ( $K_{sz}=2.211$ ;  $p>0,05$ ). Bununla beraber azim alt boyutunda rekreasyon bölümündeki katılımcılar ( $N=158$ ) diğer bölümlere göre yüksek puanlara sahip olmalarına rağmen ( $3,9747 \pm .715$ ) bu fark anlamlı bulunmadı ( $K_{sz}=.552$ ;  $p>0,05$ ). Besyo öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölümlere göre ciddi boş zaman alt boyutlarından yeterlilik hissi, ( $K_{sz}=2.104$ ;  $p>0.05$ ), terapatik fayda ( $K_{sz}=3.611$ ;  $p>0.05$ ), sosyal dünya

(Ksz=3.168;  $p>0.05$ ), bağıllık (Ksz=2.572;  $p>0.05$ ), kişilik (Ksz=2.024;  $p>0.05$ ), boş zaman kariyeri (Ksz=2.212;  $p>0.05$ ) ve kişisel çabalarda da (Ksz=1.668;  $p>0.05$ ) anlamlı farklılıklar görülmedi (Bkz. Grafik 18; Ek. 7).



Grafik 18: Öğrenim Gördükleri Bölümlere Göre Kruskal-Wallis testi

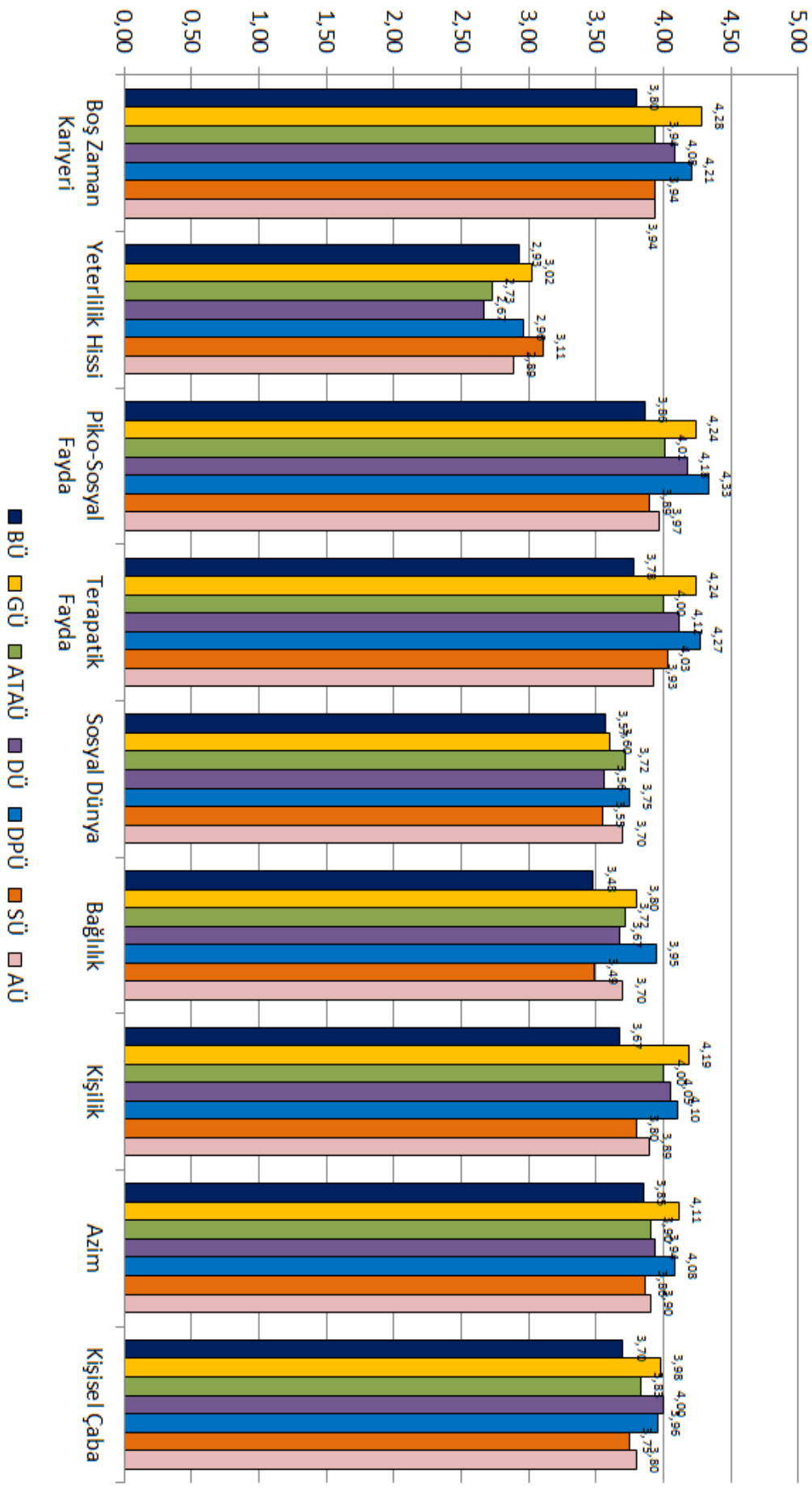
#### 4.7. HİPOTEZ 4: ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ ÜNİVERSİTELERE GÖRE CİDDİ BOŞ ZAMAN DÜZEYLERİ

Katılımcıların öğrenim gördükleri üniversitelere bağlı olarak besyo öğrencilerinin ciddi boş zaman düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını araştırmak için  $\alpha = 0.05$  anlamlılık düzeyinde Kruskal-Wallis testi uygulandı.

Test sonuçları besyo öğrencilerinin öğrenim gördükleri üniversitelere göre “sosyal dünya” alt boyutu hariç diğer tüm ciddi boş zaman alt boyutlarında anlamlı farklar görüldü ( $p < 0.05$ ). Dumlupınar Üniversitesi’nde öğrenim gören katılımcıların ( $N=134$ ) psiko-sosyal fayda alt boyut puanı bakımından ( $4.3346 \pm .625$ ) Atatürk Üniversitesi ( $4.0126 \pm .801$ ), Bartın Üniversitesi ( $3.8663 \pm .804$ ), Sakarya Üniversitesi ( $3.8929 \pm .873$ ) ve Akdeniz Üniversitesi ( $3.9702 \pm .869$ )’ndeki katılımcıların puanlarından anlamlı olarak fazla bulunmadı ( $K_{sz}=31.889; p < 0.05$ ). Bunun yanında; Gazi Üniversitesi’nde öğrenim gören katılımcıların ( $N=61$ ) boş zaman kariyeri alt boyut puanı bakımından ( $4.2814 \pm .630$ ) Atatürk Üniversitesi ( $3.9471 \pm .760$ ), Bartın Üniversitesi ( $3.8086 \pm .747$ ), Sakarya Üniversitesi ( $3.9420 \pm .724$ ) ve Akdeniz Üniversitesi ( $3.9459 \pm .766$ )’ndeki katılımcıların puanlarından anlamlı olarak fazla bulundu ( $K_{sz}=29.797; p < 0.05$ ). Kişisel çaba alt boyutunda ise Dicle Üniversitesi’nde öğrenim gören katılımcıların ( $N=76$ ) puanları ( $4.0033 \pm .852$ ) Atatürk Üniversitesi ( $3.8379 \pm .797$ ), Bartın Üniversitesi ( $3.7037 \pm .818$ ), Sakarya Üniversitesi ( $3.7547 \pm .781$ ) ve Akdeniz Üniversitesi ( $3.8013 \pm .797$ )’ndeki katılımcıların puanlarından anlamlı olarak fazla bulunmadı ( $K_{sz}=14.271; p < 0.05$ ). Sakarya öğrenim gören katılımcıların ise ( $N=158$ ) yeterlilik hissi alt boyut puanı ( $3.1127 \pm .825$ ) bakımından Atatürk Üniversitesi ( $2.7338 \pm .741$ ), Bartın Üniversitesi ( $2.9383 \pm .649$ ), Dicle Üniversitesi ( $2.6711 \pm .626$ ) ve Akdeniz Üniversitesi ( $2.8940 \pm .668$ )’ndeki katılımcıların puanlarından anlamlı olarak fazla bulundu ( $K_{sz}=35.170; p < 0.05$ ).

Sosyal dünya alt boyutunda ise Dumlupınar Üniversitesi’ndeki katılımcıların puanları ( $3.7500 \pm .771$ ) diğer üniversitelerde öğrenim gören katılımcıların puanlarından daha yüksek puanlar elde etmiş olsalarda, bu fark anlamlı düzeyde bulunmadı ( $K_{sz}=8.220; p > 0.05$ ) (Bkz. Grafik 19; Ek. 7).

## Öğrenim Gördükleri Üniversitelere Göre Kruskal Wallis



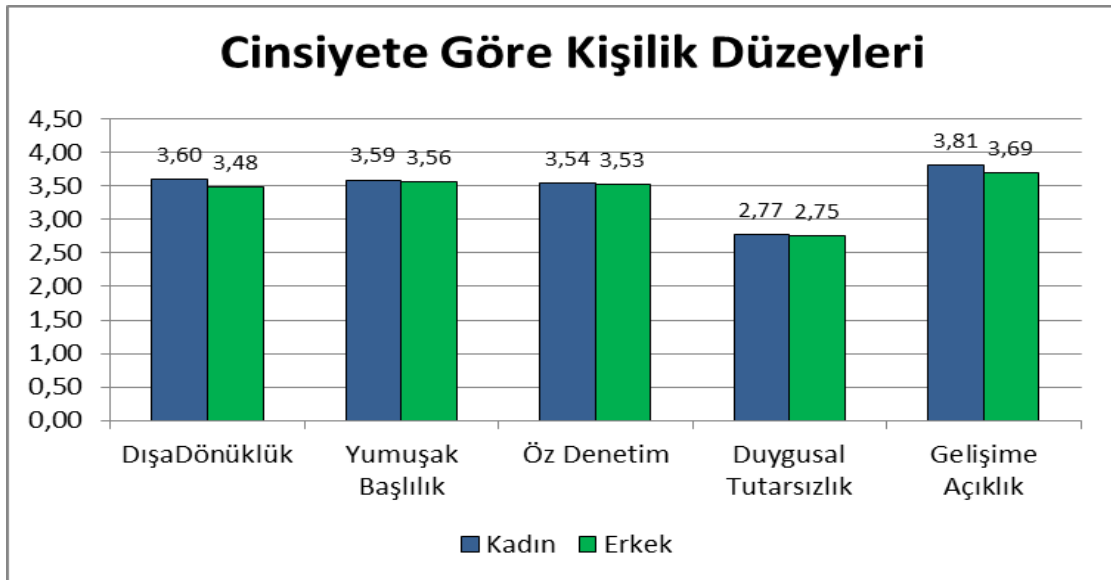
Grafik 19: Öğrenim Gördükleri Üniversitelere Göre Kruskal Wallis Testi

#### 4.8. HİPOTEZ 5: CİNSİYETE GÖRE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ

Cinsiyete göre katılımcıların kişilik özellikleri arasında önemli bir fark olup olmadığını araştırmak için  $\alpha=0.05$  anlamlılık düzeyinde Mann Whitney-U ve bağımsız gruplarda t testi uygulandı.

Test sonuçlarına göre kadın (N=327) ve erkeklerin (N=479) kişilik özellikleri bakımından “dışa dönüklük” ( $t_{(804)} = 2.781$ ;  $p < 0.05$ ) ve “gelişime açıklık” ( $z = -3.227$ ;  $p < 0.05$ ) alt boyutlarında anlamlı farklılıklar görüldü. Kadınların gelişime açıklık kişilik faktöründeki puanı ( $3.8169 \pm .586$ ) erkeklerin puanından ( $3.6925 \pm .545$ ) manidar bir şekilde daha yüksek bulundu. Yine kadınların dışa dönüklük puanları ( $3.6031 \pm .607$ ) erkeklerin dışa dönüklük puanlarından ( $3.5381 \pm .526$ ) manidar bir şekilde daha yüksek bulundu.

Yumuşak başlılık kişilik faktöründe; kadınların ( $3.5946 \pm .632$ ) puanı erkeklerin puanından ( $3.5665 \pm .572$ ) daha fazla ( $z = -.857$ ;  $p > 0.05$ ) olmasına rağmen bu farklar önemli bulunmadı. Yine buna ek olarak; duygusal tutarsızlık alt boyutunda kadınların puanı ( $2.7779 \pm .742$ ) erkeklerin puanından ( $2.7575 \pm .745$ ) daha fazla ( $t_{(804)} = .383$ ;  $p > 0.05$ ) olmasına rağmen bu farklar da önemli bulunmadı. Öz denetim alt boyutunda kadınlar ( $3.5493 \pm .568$ ) erkeklere göre ( $3.5381 \pm .526$ ) daha fazla puanlar almasına rağmen bu farkta anlamlı değildi. ( $t_{(804)} = .288$ ;  $p > 0.05$ ) (Bkz. Grafik 20; Ek 7).



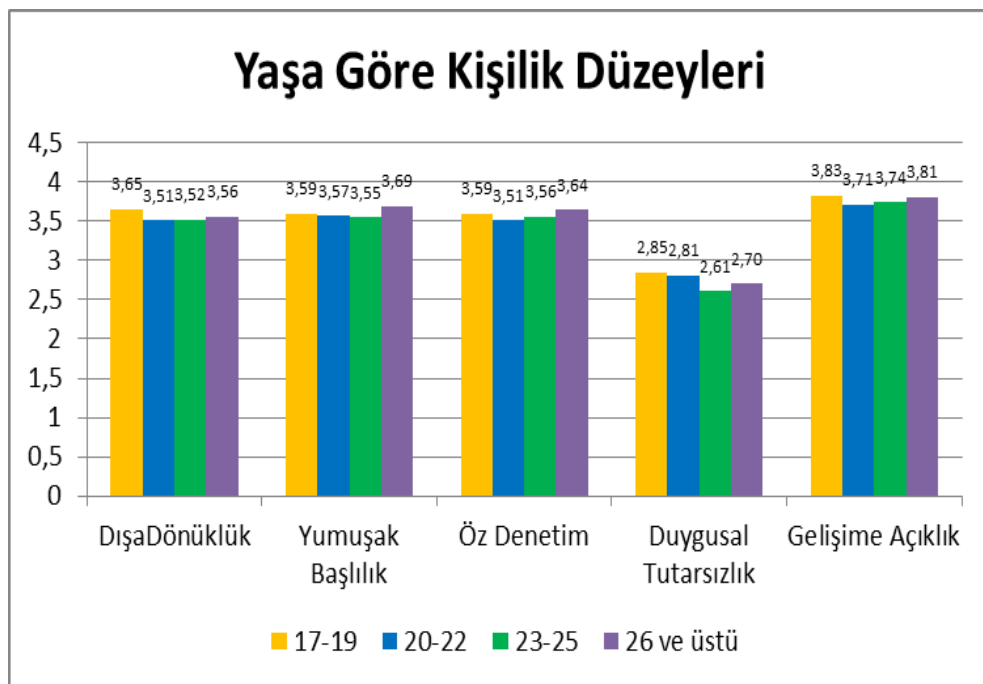
Grafik 20: Cinsiyete Göre Kişilik Özellikleri

#### 4.9. HİPOTEZ 6: YAŞA GÖRE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ

Cinsiyete göre katılımcıların kişilik özellikleri arasında önemli bir fark olup olmadığını araştırmak için  $\alpha=0.05$  anlamlılık düzeyinde Kruskal Wallis ve tek yönlü varyans analizi testi uygulandı.

Test sonuçlarına göre kişilik özellikleri bakımından sadece “duygusal tutarsızlık” alt boyutunda anlamlı farklılıklar görüldü ( $f_{(3,805)} = 3.818$ ;  $p < 0.05$ ). Buna göre 20-22 (N=492) yaş aralığındaki katılımcıların almış oldukları puanlar ( $2.8154 \pm .729$ ) 23-25 (N=189) yaş aralığında ki katılımcıların almış oldukları puanlardan ( $2.6151 \pm .746$ ) manidar şekilde yüksek bulundu.

Dışa dönüklük kişilik faktöründe; 17-19 yaş grubundaki katılımcıların puanları ( $3.6526 \pm .551$ ) diğer gruplardaki katılımcıların puanlarından yüksek olmasına rağmen bu fark anlamlı bulunamadı ( $f_{(3,805)} = 1.322$ ;  $p > 0.05$ ). Buna paralel olarak; 26 ve üstü yaş grubundaki katılımcıların öz denetim puanları ( $3.6483 \pm .588$ ) diğer yaş grubundaki katılımcılardan yüksek olmasına rağmen bu farkta manidar değildi. ( $f_{(3,805)} = 1.301$ ;  $p > 0.05$ ) (Bkz. Grafik 21; Ek 7).



Grafik 21: Yaşa Göre Kişilik Özellikleri

#### 4.10. HİPOTEZ 7: ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ BÖLÜMLERE GÖRE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ

Öğrenim gördükleri bölümlere göre katılımcıların kişilik özellikleri arasında önemli bir fark olup olmadığını araştırmak için  $\alpha=0.05$  anlamlılık düzeyinde Kruskal Wallis ve tek yönlü varyans analizi testi uygulandı.

Test sonuçları besyo öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölümlere göre kişilik özellikleri bakımından anlamlı bir farklılık ortaya çıkmadı. ( $p>0.05$ ).

Dışadönüklük alt boyutunda antrenörlük bölümündeki katılımcıların ( $N=168$ ) puanları ( $3.5841 \pm .567$ ) diğer bölümlerdeki katılımcıların puanlarından yüksek olmasına rağmen bu fark anlamlı bulunmadı ( $f_{(3,805)}; 1.946; p>0.05$ ).

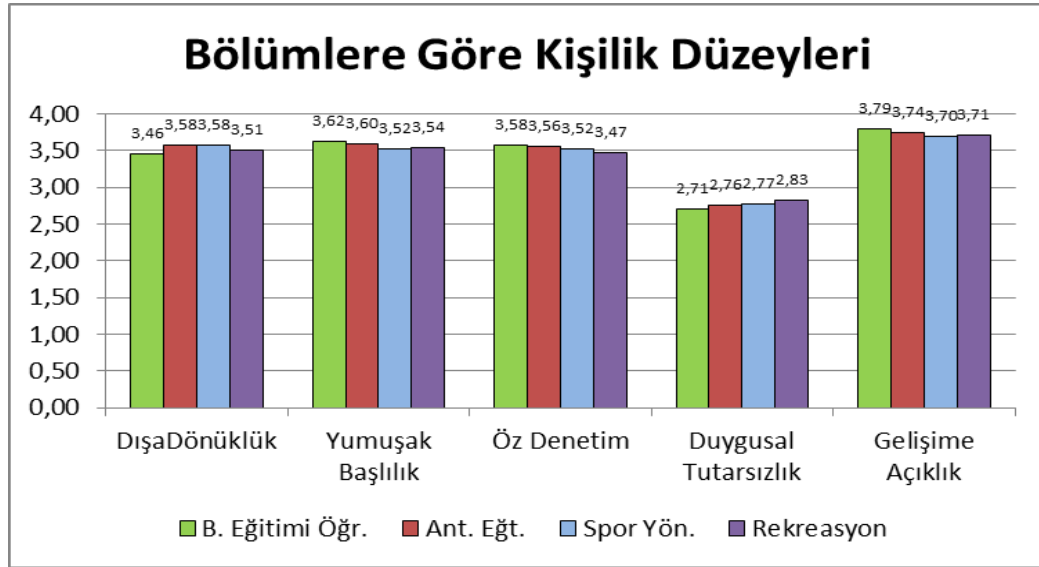
Yumuşak başlılık alt boyutunda beden eğitimi öğretmenliği bölümündeki katılımcıların ( $N=253$ ) puanları ( $3.6264 \pm .585$ ) diğer bölümlerdeki katılımcıların puanlarından yüksek olmasına rağmen bu fark anlamlı bulunmadı ( $K_{sz}=4.877; p>0.05$ ).

Özdenetim alt boyutunda beden eğitimi öğretmenliği bölümündeki katılımcıların ( $N=253$ ) puanları ( $3.5847 \pm .566$ ) diğer bölümlerdeki katılımcıların puanlarından yüksek olmasına rağmen bu fark anlamlı bulunmadı ( $f_{(3,805)}; 1.379; p>0.05$ ).

Duygusal tutarsızlık alt boyutunda rekreasyon bölümündeki katılımcıların ( $N=158$ ) puanları ( $2.8388 \pm .733$ ) diğer bölümlerdeki katılımcıların puanlarından yüksek olmasına rağmen bu fark anlamlı bulunmadı ( $f_{(3,805)}; .932; p>0.05$ ).

Gelişime açıklık alt boyutunda beden eğitimi öğretmenliği bölümündeki katılımcıların ( $N=253$ ) puanları ( $3.7924 \pm .580$ ) diğer bölümlerdeki katılımcıların puanlarından yüksek olmasına rağmen bu fark anlamlı bulunmadı ( $K_{sz}=2.647; p>0.05$ ) (Bkz. Grafik 22; Ek 7).





Grafik 22: Bölümlere Göre Kişilik Düzeyleri

#### 4.11. HİPOTEZ 8: ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ ÜNİVERSİTELERE GÖRE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ

Öğrenim gördükleri üniversitelere göre katılımcıların kişilik özellikleri arasında önemli bir fark olup olmadığını araştırmak için  $\alpha=0.05$  anlamlılık düzeyinde Kruskal Wallis ve tek yönlü varyans analizi testi uygulandı.

Test sonuçları besyo öğrencilerinin öğrenim gördükleri üniversitelere göre kişilik özellikleri bakımından tüm kişilik özelliklerinde anlamlı farklılıklar bulundu ( $p<0.05$ ).

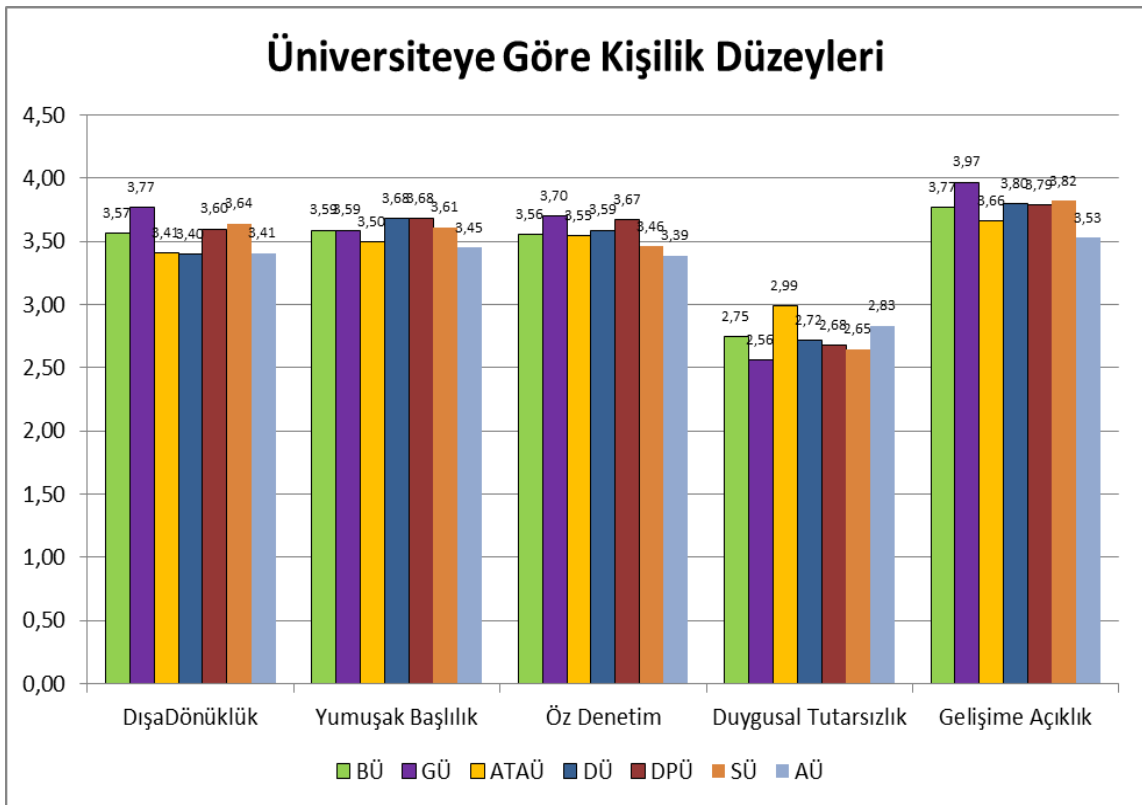
Dışadönüklük alt boyutunda Gazi Üniversitesi besyoda okuyan katılımcıların (N=61) puanları ( $3.7716 \pm .536$ ) Atatürk Üniversitesi ( $3.4103 \pm .575$ ), Dicle Üniversitesi ( $3.4013 \pm .607$ ) ve Akdeniz Üniversitesinde ( $3.4172 \pm .721$ ) öğrenim gören katılımcıların puanlarından anlamlı şekilde yüksek bulundu ( $f_{(6,805)}; 5.747; p<0.05$ ).

Özdenetim alt boyutunda Gazi Üniversitesi besyoda okuyan öğrencilerin (N=61) puanları ( $3.7087 \pm .535$ ) ve Dumlupınar Üniversitesi besyoda okuyan katılımcıların (N=134) puanları ( $3.6720 \pm .523$ ); Sakarya Üniversitesi ( $3.4620 \pm .601$ ) ve Akdeniz Üniversitesinde ( $3.3918 \pm .534$ ) öğrenim gören katılımcıların puanlarından manidar şekilde yüksek bulundu ( $f_{(6,805)}; 5.302; p<0.05$ ).

Duygusal tutarsızlık alt boyutunda ise Atatürk Üniversitesi besyoda okuyan katılımcıların (N=145) puanları ( $2.9926 \pm .790$ ) Gazi Üniversitesi ( $2.5650 \pm .781$ ), Dumlupınar Üniversitesi ( $2.6840 \pm .760$ ) ve Sakarya Üniversitesinde ( $2.6590 \pm .704$ ) öğrenim gören katılımcıların puanlarından anlamlı şekilde yüksek bulundu ( $f_{(6,805)}; 4.176; p<0.05$ ).

Yumuşak başlılık alt boyutunda Dicle Üniversitesinde öğrenim gören katılımcıların (N=76) puanları ( $3.6866 \pm .491$ ) diğer üniversitelerdeki katılımcıların puanlarından anlamlı derecede yüksek bulundu ( $Ksz=19.986; p<0.05$ ).

Gelişime açıklık alt boyutunda Gazi Üniversitesinde öğrenim gören katılımcıların (N=61) puanları ( $3.9789 \pm .537$ ) diğer üniversitelerdeki katılımcıların puanlarından anlamlı derecede yüksek bulundu ( $Ksz=39.506; p<0.05$ ) (Bkz. Grafik 23; Ek 7).



Grafik 23: Üniversitelere Göre Kişilik Düzeyleri

#### 4.12. HİPOTEZ 9: CİDDİ BOŞ ZAMAN SINIFLANDIRILMASI

Bu bölümde, CKBZ Ölçeği'nden elde edilen faktör yapılarına göre ciddi boş zaman katılımcılarının sınıflandırılması ve ciddi boş zaman katılımcı tipolojilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Ciddi boş zaman katılımcıları Stebbins (106) tarafından amatörler, hobiciler ve gönüllüler üç şekilde sınıflandırılmıştır. Ancak yapılan araştırmalarda katılımcı profillerin de hangisinin amatör hangisinin gönüllü veya hangisinin hobicisi olduğu seçmiş oldukları aktivitelere göre belirlenmiştir. Fakat ileride sporu meslek olarak edinmeyi düşünen Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin nasıl bir sınıflandırması olduğu araştırmacılar tarafından incelendi.

Bu nedenle, bu araştırmada ciddi boş zaman katılımcılarının sınıflandırması incelenmiş, ortaya çıkan 9 faktör itibariyle aynı özellikleri taşıyan homojen grupları belirlemek ve ciddi boş zaman katılımcı tipolojilerini ortaya koymak amacıyla kümeleme analizi yapıldı.

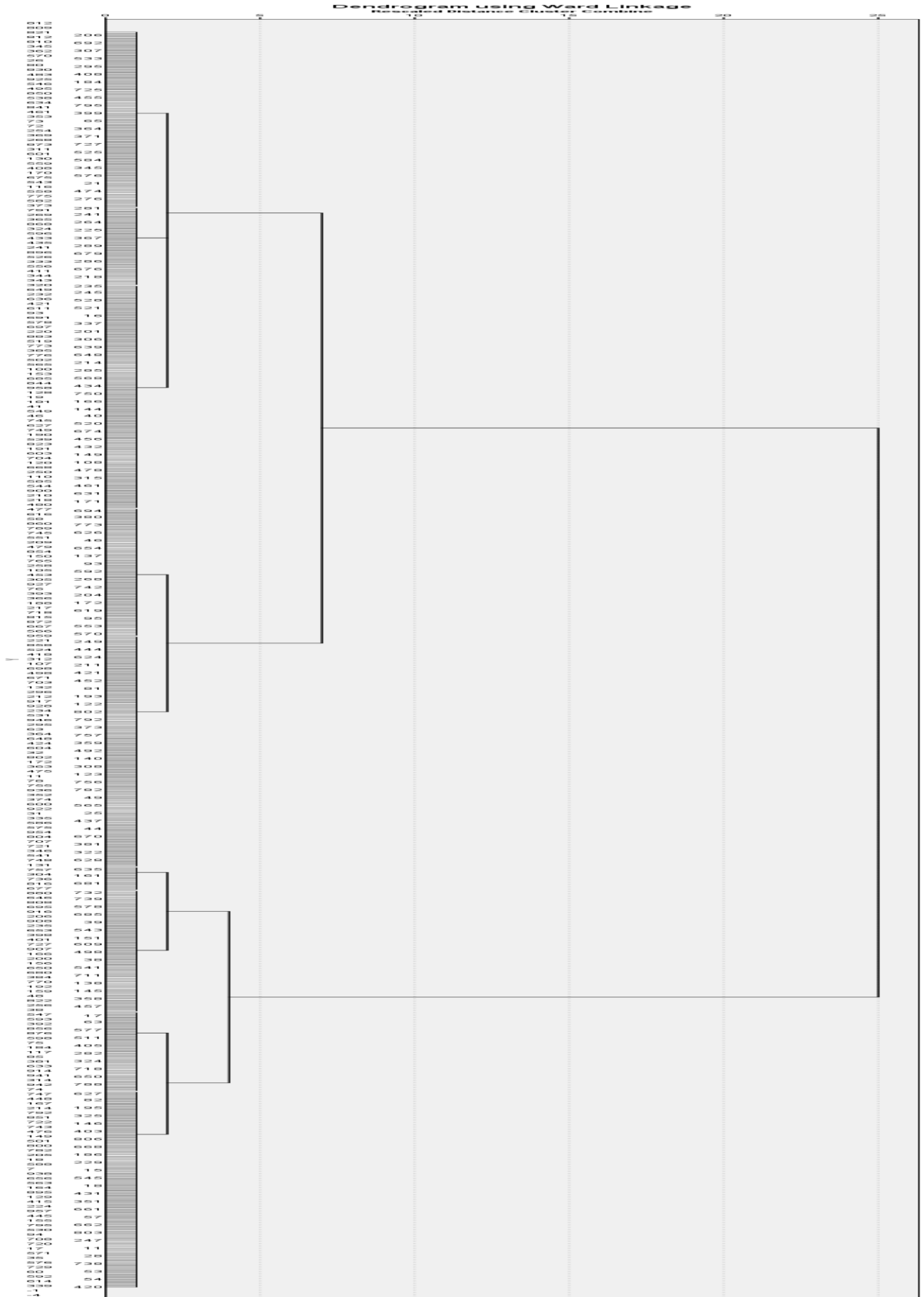
Hiyerarşik kümeleme yöntemindeki kümeleme süreci, aşamalı bir yapıda olup, bir alt aşamadaki küme alt grupları bir sonraki aşamadaki kümeleri oluşturmak için bir araya getirilmektedir. Hiyerarşik olmayan kümeleme yönteminde ise küme sayısı daha önceden belirlenir. Eğer oluşturulacak küme sayısı hakkında önceden önsel bir bilgi varsa aşamalı olmayan yaklaşımları kullanmak daha çok tercih edilmektedir (6). Chung Sup'a göre araştırmalarda küme sayısını belirlemek önemli bir aşama olmasına rağmen, küme sayısı kararı tereddütlü ve çözümlenemeyen bir problem olarak görülmektedir. Bu nedenle bir araştırmada her iki kümeleme algoritmasının da (hiyerarşik ve hiyerarşik olmayan kümeleme) ardışık bir şekilde kullanılması kümeleme çözümlerinin güvenilirliğini arttıracaktır (4).

Kümeleme analizi için; Hiyerarşik kümeleme yöntemlerinden biri olan Ward yöntemine başvuruldu. Ward yöntemi varyans yönteminin bir alt tekniğidir ve bir kümenin ortasına düşen gözlemin, aynı kümenin içinde bulunan gözlemlerden ortalama uzaklığı esas alınarak uygulanmaktadır (78). Ward yönteminde genellikle karesel öklit uzaklığından (squared euclidean distance) yararlanılmaktadır (6). Yapılan hiyerarşik kümeleme analizinde, değişkenlerin tek başına kullanımından daha güvenilir sonuçlar vermesi nedeniyle, faktör skorlarından yararlanılmıştır.

Analiz sonucunda öncelikle karesel öklit uzaklığı katsayıları kullanılarak elde edilen yığışım tablosu incelenmiştir. (Bkz. Ek.7) Yığışım tablosundaki uzaklık katsayıları küme sayısının belirlenmesinde bir ölçü olarak ele alınabilir (78).

Bu doğrultuda, analiz sonucunda yığışım tablosundaki katsayılarda, son iki aşamada iki büyük sıçrama görülmüştür. Buradan hareketle iki kümenin uygun olacağı düşünülmele birlikte, ağaç grafiği (dendogram) de küme sayısının belirlenmesinde bir araç olarak kullanıldığı (78) gerekçesiyle dikkatle incelenmiştir. Ağaç grafiklerinde, gözlemlerin hangi aşamalarda ve hangi uzaklık düzeyinde bir araya geldiklerini görmek olanaklıdır (6). Ağaç grafiğinde görüldüğü gibi (Şekil 4.1) 806 katılımcının genel olarak iki grupta kümelendiği görülmektedir. Dolayısıyla yığışım tablosu ve ağaç grafiğinden hareketle en uygun küme sayısının iki olduğu ortaya çıktı (Bkz. Ek.7).

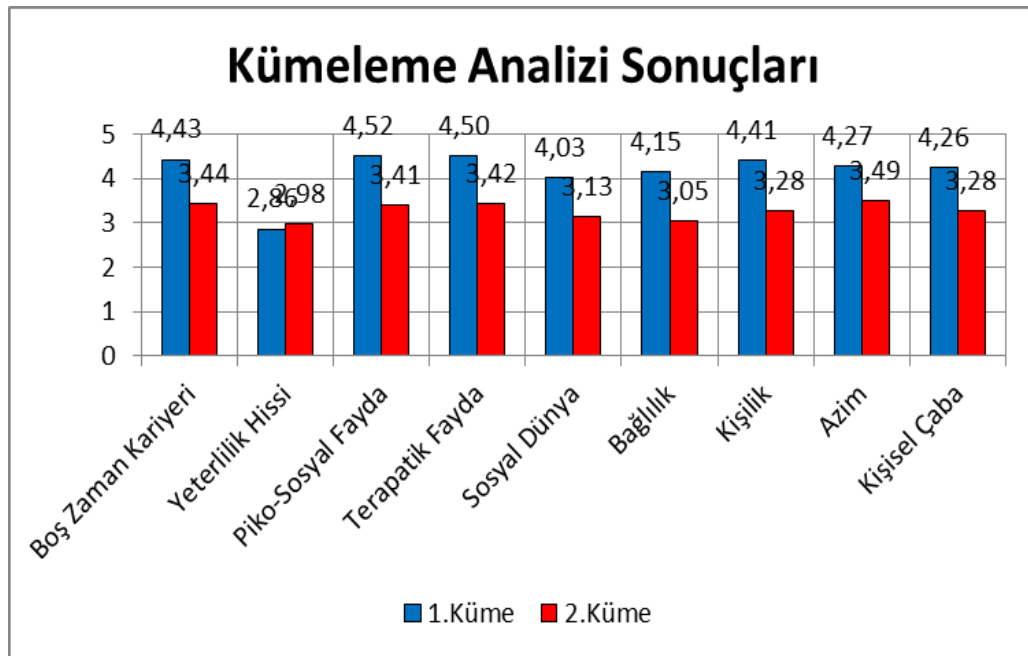
Kümeleme çözümlerinin güvenilirliği açısından, hiyerarşik kümeleme analizinden sonra hiyerarşik olmayan kümeleme yöntemlerinden K-ortalama kümeleme uygulanmış ve en uygun küme sayısına bu analizden sonra karar verilmiştir. En bilinen hiyerarşik olmayan kümeleme yöntemi K-ortalama kümeleme yöntemidir. Bu yöntemde, gözlemler, kümeler arasındaki değişkenlik en büyük, kümeler içi değişkenlik en küçük olacak şekilde farklı kümelere yerleştirilmektedir. Bu yöntemin amacı, gözlemleri, sayısı araştırmacı tarafından belirlenen kümelere ayırmaktır (6). Hiyerarşik kümeleme yönteminde ortaya çıkan küme sayısı iki olduğundan, K-ortalama kümeleme uygulanırken küme sayısı iki olarak belirlendi ve analiz gerçekleştirildi (Bkz. Ek.7).



Şekil 4.1 : Hiyerarşik Kümeleme Analizi ile Elde Edilen Dendrogram

Analiz sonucunda 9 faktörün kümelerdeki ortalamaları, tek yönlü varyans testi sonuçları ve her kümedeki gözlem sayıları aşağıdaki Grafik 24’de görülmektedir.(Bkz. Ek.7) Kümeler arasında faktörler açısından anlamlı fark olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi sonuçları incelendiğinde, faktörlerin kümeler itibariyle farklı çıktığı ( $p<.05$ ) görüldü; ki bu da istenen bir sonuçtur ve doğaldır. Çünkü kümeleme analizi bu farkı kendisi yaratmış ve kümeler arası farkı maksimize etmiştir. Başka bir ifadeyle, bu kümelerdeki gözlemlerin dağılımı tesadüfi değildir (52, 78). Dolayısıyla, analiz sonucunda oluşan iki kümenin birincisinde 465, ikincisinde ise 341 ciddi boş zaman katılımcısı bulunmakta olup, kümeler arasındaki farklılığın .05 düzeyinde anlamlı olduğu bulundu ( $p<0.05$ ). Kümeleme analizi sonucunda birinci kümeye düşen katılımcıların yeterlilik hissi faktörü hariç diğer tüm faktörlere daha fazla önem verdikleri görüldü.

Diğer bir deyişle, ikinci kümenin ortalamalarının yeterlilik hissi faktörü hariç diğer tüm faktörlerde, birinci kümenin ortalamalarına göre daha yüksek olduğu ortaya çıktı.



Grafik 24: Kümeleme Analizi Sonuçları

#### 4.13. HİPOTEZ 10: CİDDİ BOŞ ZAMAN SINIFLANDIRILMALARI BAKIMINDAN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ

Yapılan kümeleme analizi sonrasında kümeler arası kişilik özellikleri bakımından anlamlı bir fark olup olmadığını incelemek için  $\alpha=0.05$  anlamlılık düzeyinde Mann Whitney-U ve bağımsız gruplarda t testi uygulandı.

Yapılan analizler sonucunda tüm kişilik özelliklerinde 1.küme ve 2. küme arasında anlamlı farklılıklar bulundu ( $p<0.05$ ).

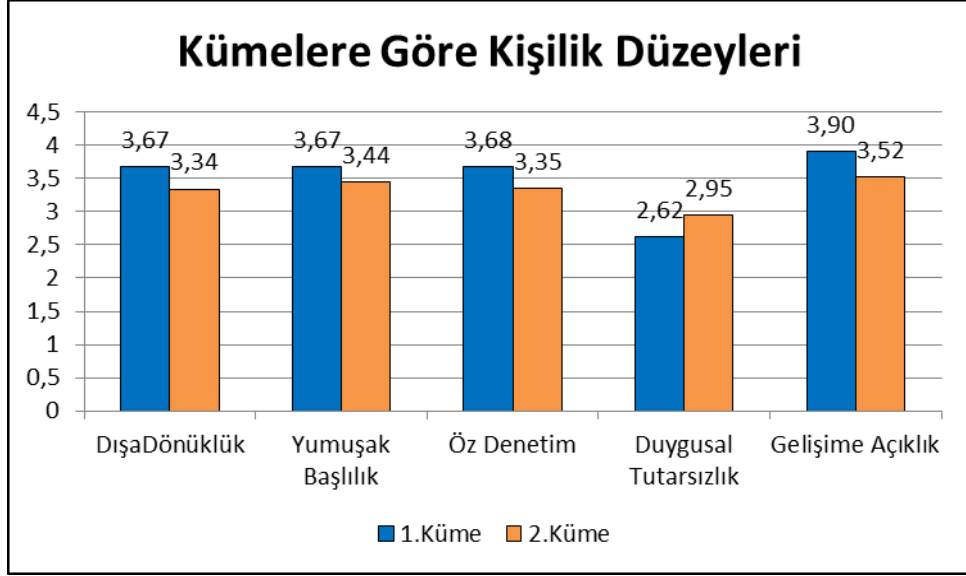
Dışadönüklük alt boyutunda 1. kümedeki katılımcıların (N=465) puanları ( $3.6731 \pm .592$ ) 2. kümedeki katılımcıların katılımcıların(N=341) puanlarından ( $3.3416 \pm .542$ ) ) manidar şekilde yüksek bulundu ( $t_{(804)}=8.127$ ;  $p<0.05$ ).

Özdenetim alt boyutunda 1. kümedeki katılımcıların (N=465) puanları ( $3.6822 \pm .550$ ) 2. kümedeki katılımcıların katılımcıların (N=341) puanlarından ( $3.3524 \pm .471$ ) manidar şekilde yüksek bulundu ( $t_{(804)}=8.919$ ;  $p<0.05$ ).

Duygusal tutarsızlık alt boyutunda 2. kümedeki katılımcıların (N=465) puanları ( $2.9587 \pm .649$ ) 1. kümedeki katılımcıların katılımcıların (N=341) puanlarından ( $2.6243 \pm .776$ ) manidar şekilde yüksek bulundu ( $t_{(804)}=-6.466$ ;  $p<0.05$ ).

Yumuşak başlılık alt boyutunda 1. kümedeki katılımcıların (N=465) puanları ( $3.6764 \pm .596$ ) 2. kümedeki katılımcıların katılımcıların (N=341) puanlarından ( $3.4435 \pm .573$ ) manidar şekilde yüksek bulundu ( $z=-5.578$ ;  $p<0.05$ ).

Gelişime açıklık alt boyutunda 1. kümedeki katılımcıların (N=465) puanları ( $3.9038 \pm .521$ ) 2. kümedeki katılımcıların katılımcıların (N=341) puanlarından ( $3.5236 \pm .550$ ) manidar şekilde yüksek bulundu ( $z=-9.436$ ;  $p<0.05$ ) (Bkz. Grafik 25; Ek 7).



Grafik 25: Kümelere Göre Kişilik Düzeyleri



## 5. BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

### 5.1. TARTIŞMA

Bu çalışmada Türkiye' nin değişik bölgelerinde bulunan bulunan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları' nda öğrenim gören üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri, yaşları, sahip olunan haftalık boş zaman süresileri, hayatlarının çoğunu nerede geçirdikleri, öğrenim gördükleri bölümleri ve üniversitelerine göre sahip oldukları boş zaman süreleri, ciddi boş zamana katılım düzeyleri, kişilik özellikleri, ciddi boş zaman sınıflandırmaları ve bu sınıflandırmalardaki kişilik özellikleri anlamlı farklılıklara bakılarak incelenmiştir.

Çalışma sonucunda örneklem grubunun yaşları ciddi boş zaman katılımları arasında ve kişilik düzeyleri ile öğrenim gördükleri bölümler arasında anlamlı farklılıkların olmadığı ancak diğer değişkenler açısından hem ciddi boş zaman katılımı hemde kişilik düzeyleri bakımından anlamlı farklılıklar olduğu sonucuna varılmıştır. Bunun yanında Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin ciddi boş zamana 2 şekilde katıldıkları ve bu 2 kümedeki katılımcılar arasında da kişilik bakımından anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür.

#### 5.1.1. HİPOTEZ 1: Cinsiyete Göre Ciddi Boş Zaman Düzeyleri

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin ciddi boş zaman katılım düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Mann Whitney-U testi kullanıldı.

Elde edilen bulgular sonucunda cinsiyete bağlı ciddi boş zaman ölçeğinin yeterlilik hissi alt ölçeğinde kadınlar erkeklere göre ve kişilik alt boyutlarında ise erkekler kadınlara göre anlamlı ortalamalar elde ettiler. (Grafik. 16; Ek. 7).

Bu sonuca göre hipotez 1 reddedilmiştir. Yani cinsiyet faktörü ciddi boş zaman katılımını etkilememektedir.

Seçmiş oldukları aktivitelere göre kadınların erkeklere göre kendilerini daha yeterli hissetmeleri literatürdeki benzer araştırmalarla paralellik göstermektedir (4).

### **5.1.2. HİPOTEZ 2: Yaşa Bağlı Olarak Ciddi Boş Zaman Düzeyleri**

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin ciddi boş zaman katılım düzeyleri ile yaşları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis analizi istatistiksel testi kullanıldı.

Elde edilen bulgular neticesinde örneklem grubunun ciddi boş zaman katılımları yaş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermedi (Grafik. 17; Ek. 7). Elde edilen bu sonuca göre Hipotez 2 doğrulanmıştır.

Bu sonuç Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda okuyan öğrencilerin yaş ayrımı olmaksızın seçmiş oldukları aktiviteleri önemsedikleri, yaşları ilerledikçe seçmiş oldukları ciddi boş zaman aktivitesine karşı duydukları ilginin değişmediği şeklinde yorumlanabilir.

Farklı yaş grubuna mensup bireylerin benzer sportif etkinlikler içerisinde faaliyet göstermeleri de bu sonuca katkısının olduğu düşünülmektedir.

### **5.1.3. HİPOTEZ 3: Bölümlere Göre Ciddi Boş Zaman Düzeyleri**

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin ciddi boş zaman katılımlarının öğrenim gördükleri bölümlere göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis analizi istatistiksel testi kullanıldı. Analiz sonuçlarına göre örneklem grubunun ciddi boş zaman katılımlarının bölümlere göre istatistiksel olarak farklılık göstermediği ortaya çıktı. (Grafik. 18; Ek. 7).

Bu sonuca göre 3. hipotez kabul edilmiştir. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda okuyan ve ciddi boş zaman aktiviteleri spor olan bireyler bölümlerine göre aktivitelerine karşı duydukları sebat duygusu veya yeterlilik hissi gibi ciddi boş zaman alt boyutları bakımından farklılık göstermemişlerdir. Bu durum; her bölümdeki katılımcıların aynı oranda aktivitelerine saygı duydukları, azim ettikleri ve ona sahip çıktıkları şeklinde yorumlanabilir.

### **5.1.4. HİPOTEZ 4: Üniversitelere Göre Ciddi Boş Zaman Düzeyleri**

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin ciddi boş zaman katılım düzeyleri ile öğrenim gördükleri üniversiteler arasında anlamlı bir farklılık olup

olmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis analizi istatistiksel testi kullanıldı. Elde edilen bulgular sonucunda örneklem grubunun ciddi boş zaman katılımları öğrenim gördükleri üniversitelere göre farklılık gösterdi. (Grafik. 19; Ek. 7).

Bu sonuca göre 4. hipotez reddedilmiştir. Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin okumuş oldukları üniversitelerin bölgeleri bakımından seçmiş oldukları aktiviteye karşı farklı yaklaşımlarda bulunmuşlardır. Güneydoğu anadolu bölgesinde bulunan Dicle Üniversitesindeki katılımcılar seçmiş oldukları aktivite için kişisel çaba alt boyutunda daha fazla puanlara sahip iken, marmara bölgesinde bulunan Sakarya Üniversitesindeki katılımcılar seçmiş oldukları aktivite için yeterlilik hissinde yüksek puanlara sahip olmuşlardır. Başka bir ifade ile Dicle Üniversitesindeki katılımcılar seçtikleri ciddi boş zaman aktivitesi için diğer üniversitedeki katılımcılara göre daha çok kişisel çaba gösterirken, Sakarya Üniversitesindeki katılımcılar kendilerini bu aktivitede yeterli görmektedirler.

#### **5.1.5. HİPOTEZ 5: Cinsiyete Göre Kişilik Düzeyleri**

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin ciddi boş zaman katılım düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Mann Whitney-U ve bağımsız gruplarda t-testleri kullanıldı.

Elde edilen bulgular sonucunda cinsiyete bağlı olarak kişilik özellikleri bakımından dışa dönüklük ve gelişime açıklık faktörlerinde kadınlar erkeklere göre daha anlamlı puanlar elde ettiler. (Grafik. 20; Ek. 7).

Bu sonuca göre hipotez 5 reddedilmiştir. Yani cinsiyet faktörü kişiliği etkilemektedir.

Seçmiş oldukları aktivitelere göre kadınların erkekelere göre daha dışa dönüklük ve gelişime açık karakterde oldukları ortaya çıkmıştır. Bu durum literatürdeki benzer araştırmalarla paralellik göstermektedir (117, 7).

#### **5.1.6. HİPOTEZ 6: Yaşa Göre Kişilik Düzeyleri**

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin kişilik düzeyleri ile yaşları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis ve tek yönlü varyans analizi istatistiksel testi kullanıldı.

Elde edilen bulgular neticesinde örneklem grubunun kişilik düzeyleri ile yaş değişkenleri arasında duygusal tutarsızlık faktörü bakımından anlamlı farklılıklar görüldü (Grafik. 21; Ek. 6). Elde edilen bu sonuca göre Hipotez 6 reddedilmiştir.

20-22 yaş aralığındaki katılımcıların 23-25 yaş aralığındaki katılımcılara göre duygusal olarak daha tutarsız olmaları, yaş ilerledikçe duygusal tutarlılığın azaldığı şeklinde düşünülebilir.

#### **5.1.7. HİPOTEZ 7: Öğrenim Gördükleri Bölümlere Göre Kişilik Düzeyleri**

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin kişilik özellikleri öğrenim gördükleri bölümlere göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis ve tek yönlü varyans analizi istatistiksel testi kullanıldı. Analiz sonuçlarına göre örneklem grubunun kişilik özellikleri bölümlere göre istatistiksel olarak farklılık göstermediği ortaya çıktı. (Grafik. 22; Ek. 7).

Bu sonuca göre 7. hipotez kabul edilmiştir.

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda okuyan öğrencilerin bölümleri arasında herhangi bir farklılık olmaması, katılımcıların okudukları bölümlerin onların kişiliklerinde herhangi bir etkiye neden olmadığı şeklinde düşünülebilir. Bu bulgu Aliyev (5)'in yapmış olduğu çalışma ile terslik göstermektedir, fakat ilgili çalışma bir çok değişik fakülte ve yüksekokuldaki katılımcılar ile gerçekleştirilmiştir.

#### **5.1.8. HİPOTEZ 8: Öğrenim Gördükleri Üniversitelere Göre Kişilik Düzeyleri**

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin kişilik özellikleri öğrenim gördükleri üniversitelere göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis ve tek yönlü varyans analizi istatistiksel testi kullanıldı. Analiz sonuçlarına göre örneklem grubunun kişilik özellikleri öğrenim gördükleri üniversitelere göre istatistiksel olarak farklılık gösterdiği ortaya çıktı (Grafik. 23; Ek. 7).

Bu sonuca göre 7. hipotez reddedilmiştir. Yani katılımcıların öğrenim gördükleri üniversiteler onların kişilik özelliklerini etkilemektedir.

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda okuyan öğrencilerin üniversiteleri

arasındaki kişilik farklılıkları öğrenim gördükleri üniversitelerin bölgeleri ile alakalı olabilir. Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki Dicle Üniversitesindeki katılımcılar daha yumuşak başlı iken, Gazi Üniversitesi'nde ki katılımcılar daha çok gelişime açık, daha özdenetim sahibi ve daha çok dışa dönük oldukları ortaya çıkmıştır.

#### **5.1.9. HİPOTEZ 9: Ciddi Boş Zaman Sınıflandırılması**

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin ciddi boş zaman sınıflandırmalarını yapabilmek için hiyerarşik ve hiyerarşik olmayan kümeleme analizlerinden faydalanıldı. Analiz sonuçlarına göre örneklem grubunun iki sınıfta toplandığı ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin ciddi boş zaman sınıflandırmalarının iki olduğu ortaya çıktı (Grafik. 24; Ek. 7).

Stebbins (106, 110, 112) yapmış olduğu çalışmalarda ciddi boş zamanı üç kategori altında toplamıştır. Yapılan diğer literatür çalışmalarında buna paralellik göstermektedir.

Bu sonuca göre hipotez 9 reddedilmiştir.

Kümeleme analizine göre 1. kümedeki katılımcılar yeterlilik hissi alt boyutu hariç diğer tüm alt boyutlarda anlamlı olarak 2. kümeye göre daha yüksek puanlara sahiptirler. Başka bir ifade ile 1. kümedeki ciddi boş zaman katılımcıları 2. kümedeki ciddi boş zaman katılımcılarına göre aktivitelerine karşı çok daha istekli ve bağlıdırlar.

#### **5.1.10. HİPOTEZ 10: Ciddi Boş Zaman Sınıflandırmaları Bakımından Kişilik Özellikleri**

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin ciddi boş zaman sınıflandırmaları ile kişilik özellikleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Mann Whitney-U ve bağımsız gruplarda t-testleri kullanıldı. Analiz sonuçlarına göre örneklem grubunun ciddi boş zaman sınıflandırmaları ile kişilik özellikleri arasında tüm alt boyuttada anlamlı farklılıklara rastlandı (Grafik. 25; Ek. 7).

Bu sonuca göre hipotez 10 reddedilmiştir.

Seçmiş oldukları aktivitelere daha çok istekli ve bağlı olan 1. kümenin, daha

düşük puanlara sahip 2. kümeğe göre daha çok yumaşak başlı, özdenetimi yüksek, daha çok gelişime açık ve daha çok dışa dönük oldukları söylenebilir. Bunun yanında Ciddi Boş Zaman alt boyut puanları 1. kümeğe göre daha düşük olan 2. kümenin ise daha fazla duygusal tutarsızlık özellikleri içerisinde olduğu ortaya çıkmıştır.

## 5.2. SONUÇ

Bu çalışmanın amacı; Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında öğrenim gören ciddi boş zaman katılımcılarının sınıflandırmasını yapmak ve bu sınıflandırmalardaki öğrencilerin kişilik özelliklerini ortaya koymaktır. Çalışmaya Ege Bölgesinde bulunan Dumlupınar Üniversitesi, Karadeniz Bölgesinde bulunan Bartın Üniversitesi, İç Anadolu Bölgesinde bulunan Gazi Üniversitesi, Akdeniz Bölgesinde bulunan Akdeniz Üniversitesi, Marmara Bölgesinde bulunan Sakarya Üniversitesi, Doğu Anadolu Bölgesinde bulunan Atatürk Üniversitesi ve Güney Doğu Anadolu Bölgesinde bulunan Dicle Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında öğrenim gören 966 öğrenci gönüllü olarak katıldı.

Çalışma kapsamında veri toplama aracı olarak CKBZ ve 5FKE-KF kullanıldı. İstatistik yöntem olarak anlamlı farklılıkların ( $\alpha=0,05$ ) belirlenmesi için bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi, Kruskal Wallis, Mann Whitney-U testi, hiyerarşik ve hiyerarşik olmayan kümeleme analizi yöntemleri kullanıldı. Varyans testlerinde önemli bulunan farklılıklar içinse ikinci seviye testi olarak Tukey's HSD testi uygulandı.

Test sonuçları; katılımcıların ciddi boş zaman katılım düzeylerinde cinsiyete göre anlamlı farklılıklar gösterdi ( $p<0,05$ ).

Test sonuçları; katılımcıların ciddi boş zaman katılım düzeyleride yaşa göre anlamlı farklılık göstermedi ( $p>0,05$ ).

Test sonuçları; katılımcıların ciddi boş zaman katılım düzeyleri bölümlere göre anlamlı farklılık göstermedi ( $p>0,05$ ).

Test sonuçları; katılımcıların ciddi boş zaman katılım düzeyleri öğrenim gördükleri üniversitelere göre anlamlı farklılık gösterdi ( $p<0,05$ ).

Test sonuçları; katılımcıların kişilik özelliklerinde cinsiyete göre anlamlı farklılıklar gösterdi ( $p<0,05$ ).

Test sonuçları; katılımcıların kişilik özelliklerinde yaşa göre anlamlı farklılık gösterdi ( $p<0,05$ ).

Test sonuçları; katılımcıların kişilik özelliklerinde bölümlere göre anlamlı

farklılık göstermedi ( $p>0,05$ ).

Test sonuçları; katılımcıların kişilik özelliklerinde öğrenim gördükleri üniversitelere göre anlamlı farklılık gösterdi ( $p<0,05$ ).

Test sonuçları; katılımcıların ciddi boş zaman sınıflandırmaları bakımından literatürdeki sınıflandırmalara göre anlamlı farklılık gösterdi ( $p<0,05$ ).

Test sonuçları; katılımcıların ciddi boş sınıflandırmaları arasında kişilik özellikleri bakımından anlamlı farklılık gösterdi ( $p<0,05$ ).

Sonuç olarak; Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokul öğrencilerinin iki grup altında ciddi boş zaman katılımcısı olması ve literatür ile farklılık göstermesi, ciddi boş zaman aktivitesi olarak sporun ön plana çıkmasından kaynaklanmaktadır. Çünkü spor literatürde sadece “Amatörler” ve “Hobiciler” başlığı altında incelenmektedir. Ancak yapılan bu çalışma sonrasında Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerini “Amatör” ve “Hobiciler” kümeleri altında incelememiz yanlış olacaktır. Katılımcıların çoğunun ciddi boş zaman aktivitesi olarak spor ile alakalı aktiviteleri seçmeleri sporu ciddi boş zaman aktivitelerinden ayrı tutarak kendi içinde sınıflandırmamıza olanak sağlamıştır. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencileri seçmiş oldukları ciddi boş zaman aktivitesine amatör veya hobici olarak değil “profesyonel” veya “amatör” olarak yaklaşmaktadırlar. Ciddi boş zaman aktivitelerine profesyonel olarak yaklaşanlar ile amatör olarak yaklaşanlar arasında da kişilik özellikleri açısından belirgin bir fark vardır.



### 5.3. ÖNERİLER

1. Yapılacak benzer bir çalışma daha fazla üniversite ve daha fazla katılımcıyla yapılabilir.

2. Bu çalışmada beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerine yönelik yapılmıştır dolayısıyla üniversite öğrencilerine yönelik bir çalışmadır. Yapılacak benzer bir çalışma farklı eğitim seviyesi ve farklı yaş gruplarına dâhil öğrencilere uygulanabilir.

3. Bu çalışma beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerine yönelik yapılmıştır. Yapılacak benzer bir çalışma farklı fakültelere uygulanabilir.

4. Ciddi boş zaman katılım düzeyleri üniversite öğrencilerinin yanı sıra diğer kitlelerin de ciddi boş zaman katılım düzeyleri incelenebilir.

5. Farklı fakültelere yapılacak benzer bir çalışmada elde edilecek bulgular ile bu çalışmanın bulguları kıyaslanarak ciddi boş zaman katılımının aktivite çeşitliliği saptanabilir.

6. Bu ve benzer çalışmalar sonucunda ciddi boş zaman katılımının artması, ciddi boş zamana katılan bireylerin kişilik özelliklerindeki değişimler izlenebilir.

7. Bu ve benzer çalışmalar sonucunda üniversite öğrencilerine mezun olmadan önce öğrenim gördükleri alanlara karşı besledikleri sebat duygusu geliştirilebilir ve alanlarına karşı daha duyarlı olmaları sağlanabilir.

## KAYNAKLAR

1. Acet M., Tazegül Ü., Kocapınar Ö. A., Baş Z. (2012) A Comparison Of The Assertiveness Between Amputee and Hearing-Impaired Football Players, International Journal of Academic Research. Vol 4. No.3.
2. Aitchison, C (2003). Gender and leisure: Social and cultural perspectives. Routledge.London and New York.
3. Aka, E., (2010). Elit Futbolcuların Kişilik Özelliklerinin İçer Dışa Dönük Davranışlara Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
4. Akyıldız, M. (2013). Ciddi ve Kayıtsız Katılımcıların Kişilik Özellikleri İle Boş Zaman Tatmini ve Yaşam Tatmini Arasındaki İlişki. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
5. Aliyev, P. (2010). Beş Faktörlü Kişilik Özellikleri ve Cinsiyet Rollerinin Üniversite Alan Seçimi ile İlişkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.
6. Alpar, R. (2011). Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistiksel Yöntemler, Detay Yayıncılık, Üçüncü Baskı, Ankara.
7. Ateş, F. (2009). Dans Sporuyla Uğraşan Bireylerle Diğer Spor Branşlarıyla (Atletizm, Basketbol, Voleybol, Tenis Vb.) Uğraşan Sporcuların Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sporda Psiko-Sosyal Alanlar Anabilim Dalı, İzmir.
8. Atkinson, R.C., Atkinson, R.L., Hilgard, R.E. (1995) Psikolojiye Giriş 2, Çev. Kemal Atakay, Mustafa Atakay, Aysun Yavuz, İstanbul, Sosyal Yayınlar.
9. Bammel &Bammel (1996). Leisure & Human Behavior. Reed J. (Ed.), Rec. 420 Leisure in Contemporary Society: Course Reader-Fall. San Francisco State University.San Francisco.
10. Barbieri, C. and Sotomayor, S. (2013). Surf travel behavior and destination preferences: An application of the serious leisure inventory and measure. Tourism Management, 35:111-121.

11. Barnett, L.A. (2006). Accounting for leisure preferences from within: The relative contributions of gender, race or ethnicity, personality, affective style and motivational orientation, *Journal of Leisure Research*, 38(4), 445-474.
12. Baud-Bovy, M. & Lawson, F. (2002). *Tourism & Recreation: Handbook of Planning and Design*. Architectural Press.
13. Bekdemir, A. (2011). Kütahya Merkez Emniyet Teşkilatında Görevli Polislerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıklarının Araştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Kütahya.
14. Binarbaşı, S. (2006). Kütahya İlinde İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıklarının Tespiti ve İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
15. Block, J. (1995). Going beyond the five factors given: Rejoinder to Costa and McCrae (1995) and Goldberg and Saucier (1995). *Psychological Bulletin*, 117. 221-225.
16. Broadhurst, R. (2001). *Managing Environments For Leisure and Recreation*. London, GBR: Routledge.
17. Brown, C. A. (2007). The Carolina shaggers: Dance as serious leisure. *Journal of Leisure Research*, 39(4), 623-647.
18. Burger, J.M. (2006) *Kişilik*, T.D.E. Sarıoğlu, İstanbul, Kaknüs Yayınları.
19. Cohen-Gewerc E., Stebbins R.A.,(2013) *Serious Leisure and Individuality*. Mc,gill-Quenn's Univesity Press, London
20. Cordes, K. A. İbrahim, H. M. (1996). *Applications in Recreation&Leisure: For Today and the Future*. St. Louis, USA: Mosby Publishing.
21. Costa, P. T., & McCrae, R. R. (1998). Six approaches to the explication of facet-level traits: Examples from conscientiousness. *European Journal of Personality*, 12, 117–134.
22. Costa, P. T., Jr. and McCrae, R. R. (1992). "Four ways five factors are not basic": Reply. *Personality & Individual Differences*, 13. 861-865
23. Csikszentmihalyi, M. (2000). *Beyond boredom and anxiety*, Jossey-Bass, San Francisco.

24. Csikszentmihalyi, M., (1990), Flow: The Psychology of Optimal Experience, Harper and Row ,New York.
25. Çon, M. (2011). Takım ve Ferdi Sporcuların Kişilik Özellikleri ile Sportif Performansları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Doktora Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Samsun.
26. Demirel M., Harmandar D. (2009) Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılımlarında Engel Oluşturabilecek Faktörlerin Belirlenmesi, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, (6),1, 838-846
27. Digman, J. M. (1990). Personality structure: Emergence of the Five-Factor Model. Annual Review of Psychology, 41. 417-440.
28. Doğan, İ. (2002). Sosyoloji: Kavramlar ve Sorunlar. Ankara: Pegem Yayıncılık, 5. Baskı.
29. Doğan, İ., (2010). Sosyoloji- Kavramlar ve Sorunlar, Pegem Yayıncılık, Ankara.
30. Dyce, J.A. and B.P. O'Connor (1994). 'The personalities of popular musicians', Psychology of Music 22, pp. 168-173.
31. Erickson, Frederick (1984). Anthropology and Education Quarterly, Vol. 15, 51-66.
32. Erkal, M., (1992) Sosyolojik Açısından Spor, Genişletilmiş 2. Baskı, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, Kutsun Matbaa ve Reklamcılık Merkezi, İstanbul
33. Erturan-Öğüt, E.E., Yenel İ.F., Kocamaz, S. (2013). Spor Federasyonlarındaki Gönüllülerin Katılım Nedenleri ve Kazımları-Ciddi Boş Zaman Teorisine Göre Bir Değerlendirme. Pamukkale Journal of Sport Sciences, 4:1 (48-76).
34. Foulquie, P. (1994). Pedagoji Sözlüğü. İstanbul: (Çev: Cenap Karakaya), Sosyal Yayınlar.
35. Furnham, A. (2004). Personality and Leisure Activity: Sensation Seeking and Spare-Time Activities, Chapter 10, On the Psychobiology of Personality, Edited by R.M. Stelmack, Elsevier Ltd.

36. Girgin, B. (2007). Beş Faktör Kişilik Modelinin İşyerinde Duygusal Tacize (Mobbing) Etkileri. Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Kütahya.
37. Goldberg, L.R. (1990). An Alternative “Description of Personality”: The Big-Five Factor Structure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59, 1216-1229.
38. Gould, J., Moore, D., Karlin, N. J., Gaede, D. B., Walker, J., Dotterweich, A. R., (2011) Measuring serious leisure in chess: Model confirmation and method bias, *Leisure Sciences*, 33(4), 332-340
39. Gould, J., Moore, D., McGuire, F., Stebbins, R. A., (2008) Development of the serious
40. Gould, J.M. (2005) The Development of a Serious Leisure Inventory and Measure. Doktora Tezi Clemson University, Park, Recreation and Tourism Management, South Carolina
41. Gökçe, B. (1984) Orta Öğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları, Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, Ankara.
42. Gümüştül, O., Özdilek Ç., Demirel M., Harmandar Demirel D. (2013). Avrupa Birliği’ne Üye Ülkelerde ve Türkiye’de Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Anlayışlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi, 2. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi, 31 Ekim-3 Kasım 2013, Kuşadası.
43. Güngörmüş, H.A. (2012). The Study of Validity and Reliability of Turkish Version of Leisure Motivation Scale. *Energy Education Science and Technology Part B: Social and Educational Studies*.4(3): 1209–1216.
44. Güngörmüş, H.A., Yetim, A.A., Çalık, C. (2006). Ankara’daki Beden Eğitimi ve Spor Öğrenimi Veren Yüksek Öğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretim Elemanlarının Boş Zamanlarını Değerlendirme Biçimlerinin Araştırılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 14(2), 665-678.
45. Gürün, O. A. (1991). Psikoloji Sözlüğü, İnkilap Kitapevi, İstanbul.
46. Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A., Dinç, Y. (2003). Boş Zaman & Rekreasyon Yönetimi: Örnek Animasyon Uygulamaları. Ankara: Detay Yayıncılık.
47. Hartel, J. (2013).Erişim Tarihi: Mart 2014, [www.seriousleisure.net](http://www.seriousleisure.net).

48. Hills, P., & Argyle, M. (1998). Positive moods derived from leisure and their relationship to happiness and personality. *Personality and Individual Differences*, 25, 523–535.
49. Hutchinson, S.L., & Kleiber, D.A. (2005). Gifts of the ordinary: Casual leisure's contributions to health and well-being. *World Leisure Journal*, 47(3), 2-16.
50. Iso-Ahola, S. E. (1999), *Leisure studies: Prospects for the twenty-first century*. Jackson, Edgar Lionel; Burton Thomas L., Maryland.
51. İlban, M, O., Özcan, K. (2003) Demografik Özelliklere Göre Boş Zaman Değerlendirme Tercihlerindeki Farklılaşma Üzerine Bir Araştırma, I. Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu, Ankara.
52. Kalaycı, Ş. (2010). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Asil Yayın Dağıtım, 5. Baskı, Ankara.
53. Karakuş, S. (2005). *Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulunda Okuyan Öğrencilerin Fiziksel Sağlıkları ile Serbest Zaman ve Sigara Kullanımı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi, (6),2,1-13.
54. Karaküçük, S. (2005). *Rekreasyon – Boş Zaman Değerlendirme*. Ankara: Gazi Kitabevi, 5. Basım.
55. Karaküçük, S. (2005). *Rekreasyon (Boş Zamanları Değerlendirme)*. (Beşinci Baskı), Gazi Kitabevi, Ankara.
56. Karaküçük, S., Ekenci, G. (1995). Okulların Boş Zamanları Değerlendirme (Rekreasyon) Eğitimindeki Rolü. *Milli Eğitim Dergisi*; 128, 62–66.
57. Kaya, S. (2003). *Yetiştirme Yurtlarında Kalan Gençlerin Boş Zaman Değerlendirme Eğilimi ve Etkinliklerin Sosyalleşmeye Etkisi*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
58. Kelly, J.R. (1990) *Leisure*, 2nd edn., Prentice-Hall, Englewood Cliffs, NJ.
59. Kim, J. & Heo, J. (2009). The field of serious leisure: In this literature review, it's clear the benefits of serious leisure to participants are many, as are the implications for parks and recreation programs. *Parks & Recreation* (December), online edition.

60. Kim, J., Dattilo, J., Heo, J. (2011). Taekwondo participation as serious leisure for life satisfaction and Health, *Journal of Leisure Research*, 43, (4).
61. Kleiber, D.A. (1996) (July). Personal expressiveness and the transcendence of negative life events. Paper presented at the 4th World Congress of Leisure Research, World Leisure and Recreation Association, Cardiff, Wales.
62. Kovacs, A. (2007) *The Leisure Personality: Relationships Between Personality, Leisure Satisfaction, and Life Satisfaction*. Doktora Tezi. School of Health, Physical Education and Recreation, Indiana University.
63. Köknel, Ö. (2005). *Kaygıdan Mutluluğa Kisilik* (17. Basım), Akdeniz Yayınları, İstanbul.
64. Köktaş, Ş. K. (2004). *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 3. Baskı.
65. Kraus, R. (1998). *Recreation and Leisure in Modern Society*. Sudbury, Mass Boston: Jones and Bartlett Publishers, London.
66. Kraus, R. G. (1985). *Recreation Program Planning Today*, Scott, Foresman and Company, London.
67. Kuru E., Baştuğ G. (2008). Bayan ve Erkek Futbolcuların Kisilik Özellikleri ve Bedenlerini Algılama Düzeyleri. *Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*.
68. Lavigne, G.L., Forest, J. & Crevier-Braud, L. (2012). Passion at work and burnout: A two-study test of the mediating role of flow experiences. *European Journal of Work and Organizational Psychology* 21(4), 518-546.
69. Lu, L., & Argyle, M. (1993). TV watching, soap opera and happiness. *Kaohsiung Journal of Medical Sciences*, 9, 350-360.
70. Lu, L., Hu, C. (2005). Personality, leisure experiences and happiness, *Journal of Happiness Studies*, 6, 325-342.
71. Mannell, R.C. (1993). *High investment activity and life satisfaction among older adults: Committed, serious leisure, and flow activities*. Sage, Newbury Park, CA.
72. Mannell, R.C., Kleiber, D.A. (1997). *A Social Psychology of Leisure*, Venture Publishing.

73. McCrae, R. R., & Costa, P. T., Jr. (1991). Adding liebe und arbeit: The full five-factor model and well-being. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 17, 227-232.
74. McCrae, R. R., & Costa, P. T., Jr. (2003). *Personality in adulthood: Five-Factor Theory perspective* (2nd. ed.). New York: Guilford Press
75. McLean, D., Hurd, A., Rogers, N.B. (2008) *Recreation and Leisure in Modern Society*, Eighth Edition, Jones and Bartlett Publisher, London
76. Morris, C. T., (2002). *Psikolojiyi Anlamak*, Türk Psikologlar Derneği Yayınları No: 23, Ankara.
77. Mumcu, H.E. (2011). *Açık Ve Kapalı Beceri Gerektiren Sporları İcra Eden Sporcuların Kişilik Tiplerinin Güdülenmeleri Üzerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara
78. Nakip M. (2006). *Pazarlama Araştırmaları: Teknikler ve (SPSS Destekli) Uygulamalar*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
79. Norman, M. L. (1975). *Psikoloji İnsan İntibakının Esasları*, I, II, Çev. Nahid Tander, İstanbul,
80. Ozankaya, Ö. (1980). *Toplum Bilimleri Sözlüğü*, 2. Baskı, TDK Yayını, Ankara.
81. Ödemiş, S.N. (2011). *Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Üretkenlik Karşıtı Davranışlar Üzerine Etkileri: Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
82. Özdemir, A, S. (2006), *Zonguldak İli Türkiye Taş Kömürü Kurumu Genel Müdürlüğü'nde Çalışan Yer Altı İşçilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıklarının Belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ankara,
83. Özkalp, E. (1997). *Davranış Bilimlerine Giriş*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 1027.
84. Öztürk, O. (1997). *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*, Hekimler Yayın Birliği, Ankara.



85. Patterson, I. (1997). Serious leisure as an alternative to a work career for people with disabilities. *Australian Disability Review*, 2, 20-27.
86. Patterson, I. (2000). Developing a meaningful identity for people with disabilities through serious leisure activities. *World Leisure Journal*, 42(2), 41-51.
87. Patterson, I. (2001). Serious leisure as a positive contributor to social inclusion for people with intellectual disabilities. *World Leisure Journal*, 43(3), 16-24.
88. Patterson, I., Pegg, S. (2009) Serious leisure and people with intellectual disabilities: benefits and opportunities. *Leisure Studies*, 28 4: 387-402.
89. Pehlivanoglu, M.T. (1986). Belgrad Ormanının Rekreasyon Potansiyeli ve Planlama İlkelerinin Saptanması. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
90. Rojek, C. (1997). Leisure theory: Retrospect and prospect. *Society and Leisure*, 20, 383-400.
91. Roker, D., Player, K., & Coleman, J. (1998). Challenging the image: The involvement of young people with disabilities in volunteering and campaigning. *Disability and Society*, 13, 725-741.
92. Russell, R.V. (1996). *Pastimes-The Context of Contemporary Leisure.*: Brown&Benchmark Publishers, Dubuque, IA, USA.
93. Sağcan, M.(1986). Rekreasyon ve Turizm. İzmir: Cumhuriyet Baskı evi.  
satisfaction and health, *Journal of Leisure Research*, 43(4), 545-559.
94. Sevi, E. S. (2009). Psikobiyolojik Kişilik Modeli ve Beş Faktör Kişilik Kuramı: Mizaç ve Karakter envanteri (TCI) ile Beş Faktör Kişilik Envanterinin (5FKE) Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik (Uygulamalı) Psikoloji Anabilim Dalı, İzmir.
95. Shen, X.S., Yarnal, C. (2010). Blowing open the serious leisure-casual leisure dichotomy: What's in there?, *Leisure Sciences*, (32) 162-179.

96. Shinenw, K.J., & Parry, D.C. (2005). Examining college students' participation in the leisure pursuits of drinking and illegal drug use. *Journal of Leisure Research*, 37, 364-387.
97. Somer, O. (1998). Türkçe'de Kişilik Özelliği Tanımlayan Sıfatların Yapısı ve Beş Faktör Modeli. *Türk Psikoloji Dergisi*, 13 (42), 17-32.
98. Somer, O., & Goldberg, L. R. (1999). The Structure of Turkish Trait Descriptive Adjectives, *Journal of Personality and Social Psychology*, 76 (3), 431-450.
99. Somer, O., Korkmaz, M. ve Tatar, A. (2004). Kuramdan uygulamaya beş faktör kişilik modeli ve beş faktör kişilik envanteri (5FKE). Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Yayın No: 128, İzmir.
100. Stebbins, R. (2000). Serious leisure for people with disabilities. In A. Sivan & H. Ruskin (Eds.), *Leisure education, community development and populations with special needs*.
101. Stebbins, R. A. (1992). *Amateurs, professionals, and serious leisure*. Montreal, QC and Kingston, ON: McGill-Queen's University Press.
102. Stebbins, R. A. (1993). Social world, life-style, and serious leisure: Toward a mesostructural analysis. *World Leisure and Recreation*, 35(Spring), 23-26.
103. Stebbins, R. A. (2001). Serious Leisure, *Society*, 38(4), 53-57.
104. Stebbins, R. A. (2005). Choice and Experiential Definitions of Leisure. *Leisure Sciences*, 27(4), 349-352.
105. Stebbins, R. A. (2012). Comment on Scott: Recreation Specialization and the CL-SL Continuum. *Leisure Sciences*, 34(4), 372-374.
106. Stebbins, R.A. (1982). Serious Leisure: A Conceptual Statement, *The Pacific Sociological Review*, 25(2), April, 251-272
107. Stebbins, R.A. (2007). *Serious Leisure, A perspective for Our Time*, Transaction Publishers, New Brunswick.
108. Stebbins, R.A., (1980). "Amateur" and "Hobbyist" as concepts for the study of leisure problems, *Social Problems*, 27(4), 413-417
109. Stebbins, R.A., (1997). Casual leisure: A conceptual statement, *Leisure Studies*, 16, 17-25

110. Stebbins, R.A., (2008).Right leisure: Serious, casual, or Project-based, *Neuro-Rehabilitation*, 23, 335-341.
111. Stebbins, R.A., (2009).Leisure and Consumption: Common Ground and Separate Worlds,Palgrave &McMillan, New York.
112. Stebbins, R.A., (2012) The Idea of Leisure, First Principles,Transaction Publishers, New Brunswick.
113. Stebbins, R.A., (2012).Unpaid Work of Love: Defining the Work-Leisure Axis of Volunteering, *Leisure Studies*, 1-7.
114. Tatar, A. (2005). Çok Boyutlu Kişilik Envanteri'nin Madde-Cevap Kuramına Göre Kısa Formunun Geliştirilmesi ve Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Doktora Tezi, s.88-89.
115. Tezcan, M., (1982). Boş Zamanlar Sosyolojisi, Doğan Matbaası, Ankara
116. Tezcan, M.; (1993). Sosyolojiye Giriş "Temel Kavramlar", 72 Teksir-Dizgi-Fotokopi-Ofset Tesisleri, Ankara.
117. Tok, S. (2011). The big five personality traits and risky sport participation social behavior and personality, 39(8), 1105-1112.
118. Tolukan, E. (2010). Özel Yetenekle İlgili Bölümlerde Okuyan Üniversite Öğrencilerinin Rekreasyonel Aktivitelere Katılımlarına Engel Olabilecek Unsurların Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
119. Torkildsen, G. (1999). Leisure and Recreation Management. Longman, Harlow, UK.
120. Torkildsen, G., (1993) Torkildsen's Guide to Leisure Management, Longman, Harlow, UK.
121. Üstün, Ü. D., Göral, M., Demirel, M., Kalkavan, A. (2011). The Effects of Participation in Recreational Activities on Environmental Attitudes of School of Physical Education and Sport Students. 11. TAFISA World Congress Bildiri Kitapçığı, Antalya.
122. Watson, D., & Clark, L. A. (1984). Negative Affectivity: The disposition to experience aversive emotional states. *Psychological Bulletin*, 96, 465-490.

123. Wills, G.I. (1984). 'A personality study of musicians working in the popular field', *Personality and Individual Differences* 5, pp. 359–360.
124. Yağmur, R. (2006). Afyon Kocatepe Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencileri ile Farklı Bölümlerdeki Öğrencilerin Serbest Zaman Aktivitelerinin Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Afyon.
125. Yıldız, M. (2008). Farklı Liglerde Yer Alan Futbolcuların Kişilik Tipleri ile Sürekli Öfke-Öfke İfade Tarzlarının İncelenmesi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara
126. Zorba, E. (2002). Türkiye’de Rekreasyona Bakış, Gelişimi ve Beklentiler. 7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Kongre Kitapçığı, Antalya.

## **EKLER**

EK 1: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

EK 2: CİDDİ VE KAYITSIZ BOŞ ZAMAN ÖLÇEĞİ (CKBZ)

EK 3: 5 FAKTÖR KİŞİLİK ENVANTERİ KISA FORM (5FKE-KF)

EK 4: İZİN VE RESMİ YAZILAR

EK 5: VERİ FORMU

EK 6: VERİLER

EK 7: İSTATİSTİKSEL TEST SONUÇLARI

### Kişisel Bilgi Formu

1.Yaşınız:	2.Cinsiyetiniz: ( ) Kız ( ) Erkek	3.Üniversiteniz:
4.Fakülte/Yüksekokul:	5.Bölümünüz:	6.Sınıfınız:

#### 7. Ailenizin aylık ortalama geliri nedir?

( ) 1000 TL ve altı ( ) 1001-2000 ( ) 2001-3000 ( ) 3001-4000 ( ) 4001-5000 ( ) 5000 TL ve üstü

#### 8. Yaşamınızın çoğunluğunu geçirdiğiniz yerleşim birimi?

( ) Köy/Kasaba ( ) İlçe ( ) İl ( ) Büyükşehir ( ) Yurt Dışı

#### 9. Sahip olduğunuz boş zaman süresi haftalık (saat) olarak ne kadar?

( ) 1-5 saat ( ) 6-10 saat ( ) 11-15 saat ( ) 16 saat ve üzeri

#### 10. Üniversitenizin sahip olduğu rekreasyonel alanların yeterliliği sizce nasıl?

( ) Kesinlikle Yeterli ( ) Yeterli ( ) Kısmen ( ) Yetersiz ( ) Kesinlikle Yetersiz

### Ciddi ve Kayıtsız Boş Zaman Ölçeği

Değerli katılımcı,

Bu çalışma, boş zaman aktivitelerine katılım düzeyinizi ölçmeye yöneliktir. Ankete vereceğiniz cevaplar toplu değerlendirilecektir. Ankete vereceğiniz yanıtların doğruluğu çalışmanın bilimselliğine büyük katkı sağlayacaktır. Bu nedenle, lütfen soruları dikkatli bir biçimde okuyarak doldurunuz. Ankete katılımınızdan dolayı sizlere teşekkür ederiz.

- Aşağıdaki tanıma lütfen dikkatli bir şekilde okuyunuz.

#### Ciddi Boş Zaman Katılımı;

- Bilgi, beceri ve yetenek geliştirmek için **kayda değer bir çaba/emek** harcamayı gerektirir.
- Zorluklarla, engellerle ya da bir takım problemlerle **başta çıkmayı ve mücadele etmeyi** gerektirir.
- Katılımı sağlanan aktivitede **aşamalı olarak ilerleme** kaydedilir, **gelişme** gözlenir.
- Katılım sonucunda kendini gerçekleştirme, arkadaşlıklar kurma, fiziksel ürün ortaya koyma (yemek, heykel, fotoğraf, resim, koreografi, sergi vb.) gibi **sürekli faydalar** sağlanır.
- Katılım sonucunda ortak fikir, düşünce ve inançlara sahip **sosyal bir gruba dahil olmayı** gerektirir.
- Katılımcının aktiviteye **tutkuyla ve gönülden bağlanmasını** gerektirir.

**Örneğin;** Boş zamanınızda bir spor dalıyla uğraşıp ve bu spor dalını öğrenmek için çaba, zaman ve para harcıyorsanız, mücadele ederek, bir takım engellerle başa çıkarak sabırla ilerliyor, bu spor dalında yetenek ve bilgi sahibiyse, bu spor dalı sayesinde çeşitli faydalar sağladıysanız ciddi boş zaman katılımcısıdır. Fakat müzik dinleme, futbol maçı izleme, seyahat etme, TV izleme, şans oyunları ve bahis oynama, arkadaşlarla dolaşma gibi etkinlikler gayri ciddi boş zaman etkinlikleridir.

Yukarıdaki tanıma göre kendinizi değerlendirdiğinizde, siz ciddi bir boş zaman katılımcısı mısınız?

Evēt

Hayır

Kendinizi en bağılı hissettiğiniz, en sık katıldığınız, en çok çaba harcadığınız ve yukarıdaki tanıma göre en ciddi olduğunuz aktiviteyi seçiniz ve yazınız  
(Lütfen sadece 1 etkinlik yazınız)  
.....

Kendinizi ciddi bir boş zaman katılımcısı olarak **görmediğinize göre, sadece keyifli vakit geçirmek için katıldığınız, eğlence ve zevk aldığınız, fakat bunun için özel bir çalışma ve çaba harcamadığınız bir aktiviteyi seçiniz ve yazınız.**  
(Lütfen sadece 1 etkinlik yazınız);  
.....

Lütfen arka sayfaya geçiniz

**\*\*Lütfen bir önceki sayfada yazdığınız etkinliği göz önüne alarak yanıtlayınız.**

	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1-Yoğun olsam bile seçtiğim boş zaman etkinliğine katılırım.	5	4	3	2	1
2-Yorgun olmama rağmen seçtiğim boş zaman etkinliğine katılırım.	5	4	3	2	1
3-Seçtiğim etkinliğin zorluklarıyla ısrarla başa çıkarırım.	5	4	3	2	1
4-Seçtiğim etkinlik ile ilgili engellerle karşılaşsam bile üstesinden gelmek için mücadele ederim.	5	4	3	2	1
5-Seçtiğim etkinlikte kendimi artık daha bilgili hissediyorum.	5	4	3	2	1
6-Seçtiğim etkinlikte gelişme gösterdiğimi hissediyorum.	5	4	3	2	1
7-Bu etkinlik ile ilgili çeşitli başarılarla imza attığımı düşünüyorum.	5	4	3	2	1
8-Bu etkinlikte nasıl daha iyi olabilirim diye düşünüyorum.	5	4	3	2	1
9-Bu etkinlikte beni bir basamak daha iyiye taşıyacak herşeye açığım.	5	4	3	2	1
10-Seçtiğim etkinlik için kayda değer bir çaba harcıyorum.	5	4	3	2	1
11-Seçtiğim etkinlik ile ilgili kitap, CD vb. materyaller alırım.	5	4	3	2	1
12-Seçtiğim etkinlik ile ilgili kendimi geliştirmek için çok çalışırım.	5	4	3	2	1
13-Seçtiğim etkinlik ile ilgili daha fazla bilgi sahibi olabilmek için çeşitli kaynaklardan araştırmalar yaparım.	5	4	3	2	1
14-Seçtiğim etkinlik ile ilgili daha iyi olabilmek için zaman harcarım.	5	4	3	2	1
15-Bu etkinliğe dahil olduğumdan beri özgüvenim arttı.	5	4	3	2	1
16-Bu etkinliğe ilgi duyan diğer kişiler ile arkadaşlıklar kuruyorum.	5	4	3	2	1
17-Bu etkinliğe dahil olmak belli bir sosyal statü kazandırıyor.	5	4	3	2	1
18-Bu etkinlik sayesinde sosyal çevrem genişliyor.	5	4	3	2	1
19-Bu etkinlik ile bilinen biri olmak beni mutlu ediyor.	5	4	3	2	1
20-Bu etkinliğe ait bir grubun parçası olmak beni mutlu ediyor.	5	4	3	2	1
21-Bu etkinliğe katılmak bana mutluluk veriyor.	5	4	3	2	1
22-Bu etkinlikle kendimi yenilenmiş hissediyorum.	5	4	3	2	1
23-Bu etkinlik psikolojik olarak kendimi daha iyi hissetmemi sağlıyor.	5	4	3	2	1
24-Bu etkinlik sayesinde stresten uzaklaşıyorum.	5	4	3	2	1
25-Bu etkinlik esnasında kendimi farklı bir dünyadaymış gibi hissediyorum.	5	4	3	2	1
26-Bu etkinliğe ilgi duyan kişilerle benzer fikirlere sahibim.	5	4	3	2	1
27-Bu etkinliğe ilgi duyan kişilerle ortak düşüncelere sahibim.	5	4	3	2	1
28-Bu etkinliğe ilgi duyan kişilerle ortak değerlere sahibim.	5	4	3	2	1
29-Bu etkinliğin diğer katılımcıları ile benzer mantaliteye (hayat görüşü, düşünce tarzı vb.) sahibim.	5	4	3	2	1
30-Seçtiğim bu etkinliğin yerini hiçbir boş zaman aktivitesi tutamaz.	5	4	3	2	1
31-Beni tanıyan herkes, bu etkinliğin beni ben yapan şeylerden biri olduğunu bilir.	5	4	3	2	1
32-Bu etkinliğe olan tutkum ile tanınan biriymişimdir.	5	4	3	2	1
33-Bu etkinlik neredeyse hayatımın merkezinde yer alıyor.	5	4	3	2	1
34-Bu etkinliğe katılmak belli bir düzeyde yetenek gerektiriyor.	5	4	3	2	1
35-Bu etkinliğe katılmak istekli olmayı gerektiriyor.	5	4	3	2	1
36-Bu etkinliğe katılmak belli bir düzeyde beceri gerektiriyor.	5	4	3	2	1
37-Bu etkinliğe katılmak belli bir düzeyde bilgi sahibi olmayı gerektiriyor.	5	4	3	2	1
38-Bu etkinliğe katılmak etkinliğe ilişkin belli bir düzeyde yeterlilik hissi gerektiriyor.	5	4	3	2	1
39-Bu etkinliğin benim kişiliğime uyduğunu düşünüyorum.	5	4	3	2	1
40-Bu etkinliğin karakter yapıma uygun bir etkinlik olduğunu düşünüyorum.	5	4	3	2	1
41-Bu etkinliğin kişiliğimle örtüştüğünü düşünüyorum.	5	4	3	2	1
42-Kişiliğime uymasa bu etkinliğe katılmaya devam edemezdim.	5	4	3	2	1

Aşağıda insanların bazı özelliklerini tanımlayan cümleler verilmiştir. Lütfen dikkatlice okuyarak her ifadenin sizi tanımlamakta ne derece uygun olduğunu belirten seçeneklerden bir tanesini işaretleyiniz.

Eğer cümle sizi tanımlamakta;

<b>Tamamen Uygunsa</b>	baş harfleri olan	" <b>TU</b> " yu	<input checked="" type="radio"/> TU	<input type="radio"/> BU	<input type="radio"/> ?	<input type="radio"/> PUD	<input type="radio"/> HUD
<b>Biraz Uygunsa</b>	baş harfleri olan	" <b>BU</b> " yu	<input type="radio"/> TU	<input checked="" type="radio"/> BU	<input type="radio"/> ?	<input type="radio"/> PUD	<input type="radio"/> HUD
<b>Pek Uygun Değilse</b>	baş harfleri olan	" <b>PUD</b> " yi	<input type="radio"/> TU	<input type="radio"/> BU	<input type="radio"/> ?	<input checked="" type="radio"/> PUD	<input type="radio"/> HUD
<b>Hiç Uygun Değilse</b>	baş harfleri olan	" <b>HUD</b> " yi	<input type="radio"/> TU	<input type="radio"/> BU	<input type="radio"/> ?	<input type="radio"/> PUD	<input checked="" type="radio"/> HUD

daire içine alın. Eğer hiç bir seçenek size uymuyorsa veya **kararsızsanız** “ ? ” ni daire içine alınız. Lütfen karar vermekte çok zorlanmadığınız sürece soru işaretini ( ? ) kullanmayınız.

Bu anketteki hiç bir sorunun doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Bizim için önemli olan sizin samimi görüşünüzü almaktır. Lütfen cevaplarınızı **genel halinize göre, çoğunlukla nasıl olduğunuzu** düşünerek veriniz. Ayrıca olmak istediğinize göre değil, şu anda kendinizi nasıl görüyorsanız ona göre cevaplayınız.

<b>Tamamen Uygun</b> <b>TU</b>	<b>Biraz Uygun</b> <b>BU</b>	<b>Kararsız</b> <b>?</b>	<b>Pek Uygun Değil</b> <b>PUD</b>	<b>Hiç Uygun Değil</b> <b>HUD</b>
1. Çekingen bir insanım.	TU BU ? PUD HUD		14. Emirlere uyarım.	TU BU ? PUD HUD
2. Her şeyi son dakikada yaparım.	TU BU ? PUD HUD		15. Başkalarının göremediği güzellikleri fark ederim.	TU BU ? PUD HUD
3. Etrafımdaki insanları eğlendiririm.	TU BU ? PUD HUD		16. Her şeyi sorun haline getiririm.	TU BU ? PUD HUD
4. Farklı düşünen insanları anlarım.	TU BU ? PUD HUD		17. Yabancı ortamlarda rahatımdır.	TU BU ? PUD HUD
5. Otoriteye saygı duyarım.	TU BU ? PUD HUD		18. Zamanımı boşa harcarım.	TU BU ? PUD HUD
6. Düşüncelerimi hayata geçiremem.	TU BU ? PUD HUD		19. Bağışlayıp unutmaya çalışırım.	TU BU ? PUD HUD
7. Coşkulu bir grupta olmaktan hoşlanırım.	TU BU ? PUD HUD		20. Hayatımın bir yönü olmadığını hissediyorum.	TU BU ? PUD HUD
8. Başkalarını bağışlamakta güçlük çekerim.	TU BU ? PUD HUD		21. Çılgın hayallere dalmaktan hoşlanırım.	TU BU ? PUD HUD
9. İnsanlara acı konuşurum.	TU BU ? PUD HUD		22. Kolayca kızmam.	TU BU ? PUD HUD
10. Değişiklik fikrinden hoşlanmam.	TU BU ? PUD HUD		23. Kendimi olduğumdan daha aşağıda görürüm.	TU BU ? PUD HUD
11. Çalışırken sıklıkla canım sıkılır.	TU BU ? PUD HUD		24. Şiddetli arzularımı kontrol edebilirim.	TU BU ? PUD HUD
12. Derin umutsuzluklara kapılırım.	TU BU ? PUD HUD		25. Benden beklenenden fazlasını yaparım.	TU BU ? PUD HUD
13. Her şeye endişelenirim.	TU BU ? PUD HUD		26. Hiç okula gitmedim.	TU BU ? PUD HUD



Tamamen Uygun TU	Biraz Uygun BU	Kararsız ?	Pek Uygun Değil PUD	Hiç Uygun Değil HUD
27. Yalnız olmaktan hoşlanırım.	TU BU ? PUD HUD		57. Kin tutarım.	TU BU ? PUD HUD
28. Başkalarına tepeden bakarım.	TU BU ? PUD HUD		58. Kurallara sıkı sıkıya bağlıyım.	TU BU ? PUD HUD
29. Geçmiş hatalarımı düşünerek zaman harcarım.	TU BU ? PUD HUD		59. Olayları analiz etmeye çalışırım.	TU BU ? PUD HUD
30. Disiplinli bir insanım.	TU BU ? PUD HUD		60. Ruh halim çok sık değişir.	TU BU ? PUD HUD
31. Rekabetten çok işbirliğine önem veririm.	TU BU ? PUD HUD		61. Kendi fikirlerimi oluşturmak isterim.	TU BU ? PUD HUD
32. Hayal kırıklıklarımın acısını başkalarından çıkarırım.	TU BU ? PUD HUD		62. Aynı anda birçok şeyi idare edebilirim.	TU BU ? PUD HUD
33. Macera ararım.	TU BU ? PUD HUD		63. Kahkahayla gülerim.	TU BU ? PUD HUD
34. Yapacağım işlerin listesini çıkarırım.	TU BU ? PUD HUD		64. Eleştirileri kızmadan kabul edebilirim.	TU BU ? PUD HUD
35. Fırsatını buldum mu gösteriş yaparım.	TU BU ? PUD HUD		65. Duygularımın altında ezilirim.	TU BU ? PUD HUD
36. Az konuşurum.	TU BU ? PUD HUD		66. Sivri dilliyim.	TU BU ? PUD HUD
37. Duygusal davranan insanları anlayamam.	TU BU ? PUD HUD		67. Vücut ağırlığım yüz elli kilonun altındadır.	TU BU ? PUD HUD
38. Düşünmeye iten filmleri severim.	TU BU ? PUD HUD		68. Göze girmek için insanlara yaranırım.	TU BU ? PUD HUD
39. Kalabalıktan hoşlanmam.	TU BU ? PUD HUD		69. Her zaman faalimdir.	TU BU ? PUD HUD
40. Başkalarını memnun etmek isterim.	TU BU ? PUD HUD		70. Amaçlarıma ulaşmak için sıkı çalışırım.	TU BU ? PUD HUD
41. Her zaman görüldüğüm gibi değilimdir.	TU BU ? PUD HUD		71. Her zaman söylediğimi yapmam.	TU BU ? PUD HUD
42. Hazır cevap biriyimdir.	TU BU ? PUD HUD		72. Yeni hiçbir şey söylemem.	TU BU ? PUD HUD
43. Özürleri kolayca kabul ederim.	TU BU ? PUD HUD		73. Kolayca etki altında kalırım.	TU BU ? PUD HUD
44. Arkadaşlarımı güldürürüm.	TU BU ? PUD HUD		74. Harekete bayılırım.	TU BU ? PUD HUD
45. Başkalarına çok fazla önem veririm.	TU BU ? PUD HUD		75. Genellikle eşyaları yerine koymayı unuturum.	TU BU ? PUD HUD
46. Hiç baş ağrısı yaşamadım.	TU BU ? PUD HUD		76. Okumaktan hoşlanırım.	TU BU ? PUD HUD
47. Olaylara yalnız tek bir açıdan bakarım.	TU BU ? PUD HUD		77. Kolayca kendimi baskı altında hissederim.	TU BU ? PUD HUD
48. Kendimi bir şeylere veremem.	TU BU ? PUD HUD		78. Duygularımı yoğun yaşarım.	TU BU ? PUD HUD
49. Kendimi anlamaya çalışırım.	TU BU ? PUD HUD		79. Tehlikeli şeyler yaparım.	TU BU ? PUD HUD
50. İnsanları kolayca bağışlayabilirim.	TU BU ? PUD HUD		80. Bazen yalan söylemek zorunda kalırım.	TU BU ? PUD HUD
51. İşleri planlayarak yaparım.	TU BU ? PUD HUD		81. Cesaretim çabuk kırılır.	TU BU ? PUD HUD
52. Yakalanmayacağımı bilsem dahi vergi kaçırmam.	TU BU ? PUD HUD		82. Sonradan pişman olacağım şeyler yaparım.	TU BU ? PUD HUD
53. Sanata ilgi duymam.	TU BU ? PUD HUD		83. Konuşkan bir insanım.	TU BU ? PUD HUD
54. Sürekli aynı şeyleri yapmaktan hoşlanmam.	TU BU ? PUD HUD		84. Başkaları için uğraşmaktan hoşlanmam.	TU BU ? PUD HUD
55. Kolayca huzursuz olurum.	TU BU ? PUD HUD		85. İnsanlara güvenirim.	TU BU ? PUD HUD
56. Düzensizlikten rahatsızolma	TU BU ? PUD HUD			

## EK 4: İZİN VE RESMİ YAZILAR



T.C.  
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ  
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ



Sayı : 91647215/ 84  
Konu : Bilimsel Çalışma İzni HK.

25/ 11 / 2013

## İLGİLİ MAKAMA

Üniversitemiz, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında Y.Lisans Öğrencisi olan Utku IŞIK yürütmekte olduğu "*Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulunda Okuyan Ciddi Boş Zaman Katılımcılarının Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi*" konulu Y.Lisans Tez çalışması kapsamında; Üniversitenizde Anket Çalışması Yapacaktır.

Üniversitenizde uygulanacak olan anket çalışması ekte sunulmuştur.

Gereğini Bilginize Arz Ederim.

Doç. Dr. Mehmet ACET  
Bed. Egt.ve Spor Anabilim Dalı Başkanı



EK 6: VERİLER

KATILIMCILARIN GENEL ÖZELLİKLERİ		CİDDİ VE KAYITSIZ BOŞ ZAMAN ÜÇLERİ	
Sıra	Yaş	Sıra	Yaş
1	19.00	1	19.00
2	19.00	2	19.00
3	24.00	3	24.00
4	19.00	4	19.00
5	22.00	5	22.00
6	20.00	6	20.00
7	20.00	7	20.00
8	20.00	8	20.00
9	21.00	9	21.00
10	19.00	10	19.00
11	20.00	11	20.00
12	20.00	12	20.00
13	23.00	13	23.00
14	21.00	14	21.00
15	21.00	15	21.00
16	28.00	16	28.00
17	20.00	17	20.00
18	17.00	18	17.00
19	21.00	19	21.00
20	20.00	20	20.00
21	21.00	21	21.00
22	01.00	22	01.00
23	01.00	23	01.00
24	19.00	24	19.00
25	20.00	25	20.00
26	20.00	26	20.00
27	22.00	27	22.00
28	19.00	28	19.00
29	19.00	29	19.00
30	20.00	30	20.00
31	20.00	31	20.00
32	20.00	32	20.00
33	20.00	33	20.00
34	20.00	34	20.00
35	20.00	35	20.00
36	20.00	36	20.00
37	20.00	37	20.00
38	22.00	38	22.00
39	22.00	39	22.00
40	19.00	40	19.00
41	20.00	41	20.00
42	21.00	42	21.00
43	21.00	43	21.00
44	21.00	44	21.00
45	18.00	45	18.00
46	19.00	46	19.00
47	20.00	47	20.00
48	19.00	48	19.00

























































## EK 7: İSTATİSTİKSEL SONUÇLAR

## 4.1.1. Katılımcıların Yaşlarının Dağılımı

yasnew				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	17-19	96	9,9	9,9
	20-22	578	59,8	69,8
	23-25	236	24,4	94,2
	26 ve üstü	56	5,8	100,0
	Total	966	100,0	100,0

## 4.1.2. Katılımcıların Cinsiyetlerinin Dağılımı

cinsiyet				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	kız	386	40,0	40,0
	erkek	580	60,0	100,0
	Total	966	100,0	100,0

## 4.1.3. Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Üniversiteler

üniversite				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	bartın	91	9,4	9,4
	gazi	92	9,5	18,9
	atatürk	157	16,3	35,2
	dicle	110	11,4	46,6
	DPU	150	15,5	62,1
	sakarya	186	19,3	81,4
	antalya	180	18,6	100,0
	Total	966	100,0	100,0

## 4.1.4. Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Bölümler

bolum				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ogretmenlik	319	33,0	33,0
	antrenorluk	189	19,6	52,6
	sporyonetimi	273	28,3	80,8
	rekreasyon	185	19,2	100,0
	Total	966	100,0	100,0



## 4.1.5. Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Sınıfları

sınıf				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
1,00	106	11,0	11,0	11,0
2,00	353	36,5	36,5	47,5
Valid 3,00	302	31,3	31,3	78,8
4,00	205	21,2	21,2	100,0
Total	966	100,0	100,0	

## 4.1.6. Katılımcıların Yaşamlarının Çoğunu Geçirdikleri Yerleşim Yeri

yerlesimyer				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
koy/kasaba	74	7,7	7,7	7,7
ilçe	187	19,4	19,4	27,0
Valid il	425	44,0	44,0	71,0
buyukşehir	269	27,8	27,8	98,9
yurtdışı	11	1,1	1,1	100,0
Total	966	100,0	100,0	

## 4.1.7. Katılımcıların Refah Düzeylerinin Dağılımı

aileaylık				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
1000tl ve altı	235	24,3	24,3	24,3
1001-2000	362	37,5	37,5	61,8
Valid 2001-3000	227	23,5	23,5	85,3
3001-4000	84	8,7	8,7	94,0
4001-5000	26	2,7	2,7	96,7
5000 ve ustı	32	3,3	3,3	100,0
Total	966	100,0	100,0	

## 4.1.8. Katılımcıların Haftalık Boş Zaman Süreleri

boszamansaat				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
1-5	208	21,5	21,5	21,5
6-10	313	32,4	32,4	53,9
Valid 11-15	194	20,1	20,1	74,0
16 saat ve ustı	251	26,0	26,0	100,0
Total	966	100,0	100,0	

#### 4.1.9. Katılımcılara Göre Üniversitelerin Sağladığı Rekreatif İmkan Yeterliliği

rekrealanyet

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
kesinlikle yeterli	28	2,9	2,9	2,9
yeterli	103	10,7	10,7	13,6
kısmen	313	32,4	32,4	46,0
yetersiz	299	31,0	31,0	76,9
kesinlikle yeterli	223	23,1	23,1	100,0
Total	966	100,0	100,0	

#### 4.1.10. Yaşa Göre Sahip Olunan Boş Zaman Süresi

yasnew \* boszamansaat Crosstabulation

		boszamansaat				Total	
		1-5	6-10	11-15	16 saat ve üstü		
yasnew	Count	19	30	19	28	96	
	17-19	% within yasnew	19,8%	31,3%	19,8%	29,2%	100,0%
	% within boszamansaat	9,1%	9,6%	9,8%	11,2%	9,9%	
	% of Total	2,0%	3,1%	2,0%	2,9%	9,9%	
	Count	122	177	126	153	578	
	20-22	% within yasnew	21,1%	30,6%	21,8%	26,5%	100,0%
	% within boszamansaat	58,7%	56,5%	64,9%	61,0%	59,8%	
	% of Total	12,6%	18,3%	13,0%	15,8%	59,8%	
	Count	55	83	40	58	236	
	23-25	% within yasnew	23,3%	35,2%	16,9%	24,6%	100,0%
	% within boszamansaat	26,4%	26,5%	20,6%	23,1%	24,4%	
	% of Total	5,7%	8,6%	4,1%	6,0%	24,4%	
Count	12	23	9	12	56		
26 ve üstü	% within yasnew	21,4%	41,1%	16,1%	21,4%	100,0%	
% within boszamansaat	5,8%	7,3%	4,6%	4,8%	5,8%		
% of Total	1,2%	2,4%	0,9%	1,2%	5,8%		
Count	208	313	194	251	966		
Total	% within yasnew	21,5%	32,4%	20,1%	26,0%	100,0%	
% within boszamansaat	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
% of Total	21,5%	32,4%	20,1%	26,0%	100,0%		

## 4.1.11. Sınıflara Göre Haftalık Boş Zaman Süresi

sınıf \* boszamansaat Crosstabulation

		boszamansaat				Total	
		1-5	6-10	11-15	16 saat ve üstü		
sınıf	1,00	Count	18	28	25	35	106
		% within sınıf	17,0%	26,4%	23,6%	33,0%	100,0%
		% within boszamansaat	8,7%	8,9%	12,9%	13,9%	11,0%
		% of Total	1,9%	2,9%	2,6%	3,6%	11,0%
	2,00	Count	85	108	76	84	353
		% within sınıf	24,1%	30,6%	21,5%	23,8%	100,0%
		% within boszamansaat	40,9%	34,5%	39,2%	33,5%	36,5%
		% of Total	8,8%	11,2%	7,9%	8,7%	36,5%
	3,00	Count	51	115	55	81	302
		% within sınıf	16,9%	38,1%	18,2%	26,8%	100,0%
		% within boszamansaat	24,5%	36,7%	28,4%	32,3%	31,3%
		% of Total	5,3%	11,9%	5,7%	8,4%	31,3%
4,00	Count	54	62	38	51	205	
	% within sınıf	26,3%	30,2%	18,5%	24,9%	100,0%	
	% within boszamansaat	26,0%	19,8%	19,6%	20,3%	21,2%	
	% of Total	5,6%	6,4%	3,9%	5,3%	21,2%	
Total	Count	208	313	194	251	966	
	% within sınıf	21,5%	32,4%	20,1%	26,0%	100,0%	
	% within boszamansaat	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	21,5%	32,4%	20,1%	26,0%	100,0%	

## 4.1.12. Üniversitelerinin Sağladığı İmkanların Yeterliliği

üniversite \* rekreasyon Crosstabulation

			rekreasyon				Total	
			kesinlikle yeterli	yeterli	kısmen	yetersiz		kesinlikle yeterli
üniversite	bartın	Count	0	4	26	22	39	91
		% within üniversite	0,0%	4,4%	28,6%	24,2%	42,9%	100,0%
		% within rekreasyon	0,0%	3,9%	8,3%	7,4%	17,5%	9,4%
		% of Total	0,0%	0,4%	2,7%	2,3%	4,0%	9,4%
	gazi	Count	3	11	21	26	31	92
		% within üniversite	3,3%	12,0%	22,8%	28,3%	33,7%	100,0%
		% within rekreasyon	10,7%	10,7%	6,7%	8,7%	13,9%	9,5%
		% of Total	0,3%	1,1%	2,2%	2,7%	3,2%	9,5%
	atatürk	Count	6	26	52	45	28	157
		% within üniversite	3,8%	16,6%	33,1%	28,7%	17,8%	100,0%
		% within rekreasyon	21,4%	25,2%	16,6%	15,1%	12,6%	16,3%
		% of Total	0,6%	2,7%	5,4%	4,7%	2,9%	16,3%
dicle	Count	1	2	30	39	38	110	
	% within üniversite	0,9%	1,8%	27,3%	35,5%	34,5%	100,0%	
	% within rekreasyon	3,6%	1,9%	9,6%	13,0%	17,0%	11,4%	
	% of Total	0,1%	0,2%	3,1%	4,0%	3,9%	11,4%	
DPU	Count	3	1	21	65	60	150	
	% within üniversite	2,0%	0,7%	14,0%	43,3%	40,0%	100,0%	
	% within rekreasyon	10,7%	1,0%	6,7%	21,7%	26,9%	15,5%	
	% of Total	0,3%	0,1%	2,2%	6,7%	6,2%	15,5%	
sakarya	Count	4	17	91	58	16	186	
	% within üniversite	2,2%	9,1%	48,9%	31,2%	8,6%	100,0%	
	% within rekreasyon	14,3%	16,5%	29,1%	19,4%	7,2%	19,3%	
	% of Total	0,4%	1,8%	9,4%	6,0%	1,7%	19,3%	
antalya	Count	11	42	72	44	11	180	
	% within üniversite	6,1%	23,3%	40,0%	24,4%	6,1%	100,0%	
	% within rekreasyon	39,3%	40,8%	23,0%	14,7%	4,9%	18,6%	
	% of Total	1,1%	4,3%	7,5%	4,6%	1,1%	18,6%	
Total	Count	28	103	313	299	223	966	
	% within üniversite	2,9%	10,7%	32,4%	31,0%	23,1%	100,0%	
	% within rekreasyon	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	2,9%	10,7%	32,4%	31,0%	23,1%	100,0%	

## 4.1.13 Katılımcıların Ciddi Boş Zamana Katılım Düzeyleri

ciddiboskatılımı

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	evet	806	83,4	83,4	83,4
	hayır	160	16,6	16,6	100,0
	Total	966	100,0	100,0	

## 4.2. Ciddi ve Kayıtsız Boş Zaman Ölçeği Puanları

		boşzamankari yeri	yeterlilikhissi	psikososyalfa yda	terapatikfayda	sosyaldünya	bağlılık	kişilik	azim	kişiselcaba
N	Valid	806	806	806	806	806	806	806	806	806
	Missing	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mean		4,0141	2,9139	4,0542	4,0504	3,6514	3,6917	3,9373	3,9420	3,8486

## 4.3. 5 Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu Ölçek Puanları

Statistics					
	K.F.Dışadönüklük	K.F.Yumuşakbaşlılık/	K.F.Öz-	K.F.Duygusal	K.F.Gelişime Açıklık
	Ortalama Puanı	Geçimlilik Ortalama	Denetim/Sorumluluk	Tutarsızlık Ortalama	Ortalama Puanı
		Puanı	Ortalama Puanı	Puanı	
N	Valid	806	806	806	806
	Missing	0	0	0	0
Mean		3,532878	3,577931	3,542694	2,765840
Std. Deviation		,5947239	,5976868	,5433710	,7434661

		boşzamankariyeri	yeterlilikhissi	psikososyal fayda	terapatikfayda	sosyaldünya	bağlılık	kişilik	azim	kişiselcaba
N		806	806	806	806	806	806	806	806	806
Normal Parameters <sup>a,b</sup>	Mean	4,0141	2,9139	4,0542	4,0504	3,6514	3,6917	3,9373	3,9420	3,8486
	Std. Deviation	,74128	,72333	,81206	,79251	,82387	,90804	,84356	,75354	,77703
Most Extreme Differences	Absolute	,098	,082	,122	,115	,093	,081	,130	,101	,114
	Positive	,092	,079	,122	,115	,064	,074	,104	,080	,070
	Negative	-,098	-,082	-,106	-,105	-,093	-,081	-,130	-,101	-,114
Kolmogorov-Smirnov Z		2,779	2,315	3,466	3,276	2,646	2,294	3,694	2,879	3,249
Asymp. Sig. (2-tailed)		,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000

(CKBZ için Normallik Testi)

## 4.4. Hipotez1: Cinsiyete Göre Ciddi Boş Zaman Düzeyleri

Group Statistics					
	cinsiyet	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
bağlılık	kız	327	3,6636	,93787	,05186
	erkek	479	3,7109	,88759	,04056
boşzamankariyeri	kız	327	3,9822	,73576	,04069
	erkek	479	4,0358	,74500	,03404
yeterlilikhissi	kız	327	2,9957	,65559	,03625
	erkek	479	2,8580	,76178	,03481
psikososyal fayda	kız	327	4,0499	,81171	,04489
	erkek	479	4,0571	,81314	,03715
terapatikfayda	kız	327	4,1046	,76484	,04230
	erkek	479	4,0134	,80956	,03699
sosyaldünya	kız	327	3,7087	,81553	,04510
	erkek	479	3,6122	,82809	,03784
kişilik	kız	327	4,0176	,79846	,04415
	erkek	479	3,8826	,86959	,03973
azim	kız	327	3,9717	,68154	,03769
	erkek	479	3,9217	,79904	,03651
kişiselcaba	kız	327	3,8960	,78221	,04326
	erkek	479	3,8163	,77261	,03530

	boşzamankariyeri	yeterlilikhissi	psikososyal fayda	terapatik fayda	sosyal dünya	bağlılık	kişilik	azim	kişisel caba
Mann-Whitney U	74490,000	67341,500	77706,500	73447,500	72844,500	76021,500	71826,000	77294,500	72433,000
Wilcoxon W	128118,000	182301,500	131334,500	188407,500	187804,500	129649,500	186786,000	192254,500	187393,000
Z	-1,183	-3,397	-,189	-,1509	-,1695	-,710	-,2016	-,317	-,1824
Asymp. Sig. (2-tailed)	,237	,001	,850	,131	,090	,478	,044	,751	,068

#### 4.5. Hipotez 2: Yaşa Göre Ciddi Boş Zaman Düzeyleri

Ranks			
	yasnew	N	Mean Rank
boşzamankariyeri	1,00	80	419,23
	2,00	492	398,00
	3,00	189	401,14
	4,00	45	445,59
	Total	806	
yeterlilikhissi	1,00	80	407,93
	2,00	492	408,00
	3,00	189	402,25
	4,00	45	351,70
	Total	806	
psikososyal fayda	1,00	80	439,91
	2,00	492	397,89
	3,00	189	398,26
	4,00	45	422,08
	Total	806	
terapatik fayda	1,00	80	431,65
	2,00	492	393,31
	3,00	189	410,28
	4,00	45	436,36
	Total	806	
sosyal dünya	1,00	80	437,18
	2,00	492	403,20
	3,00	189	390,57
	4,00	45	401,24
	Total	806	
bağlılık	1,00	80	413,69
	2,00	492	405,65
	3,00	189	383,61
	4,00	45	445,46
	Total	806	
kişilik	1,00	80	403,26
	2,00	492	401,05
	3,00	189	409,46
	4,00	45	405,66
	Total	806	

azim	1,00	80	408,97
	2,00	492	399,77
	3,00	189	411,26
	4,00	45	401,92
	Total	806	
kişiselcaba	1,00	80	444,41
	2,00	492	399,35
	3,00	189	384,92
	4,00	45	454,24
	Total	806	

	boşzamankariyeri	yeterlilikhissi	psikososyal fayda	terapatik fayda	sosyaldünya	bağlılık	kişilik	azim	kişiselcaba
Chi-Square	2,145	2,468	2,651	3,204	2,286	3,060	,185	,387	6,045
df	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Asymp. Sig.	,543	,481	,449	,361	,515	,382	,980	,943	,109

#### 4.6. Hipotez 3: Öğrenim Gördükleri Bölümlere Göre Ciddi Boş Zaman Düzeyleri

Ranks			
	bolum	N	Mean Rank
boşzamankariyeri	ogretmenlik	253	415,44
	antrenorluk	168	390,91
	sporyonetimi	227	402,01
	rekreasyon	158	399,91
	Total	806	
yeterlilikhissi	ogretmenlik	253	388,03
	antrenorluk	168	402,74
	sporyonetimi	227	418,24
	rekreasyon	158	407,90
	Total	806	
psikososyal fayda	ogretmenlik	253	420,62
	antrenorluk	168	400,24
	sporyonetimi	227	393,45
	rekreasyon	158	393,99
	Total	806	
terapatik fayda	ogretmenlik	253	414,78
	antrenorluk	168	373,86
	sporyonetimi	227	407,15
	rekreasyon	158	411,71
	Total	806	
sosyaldünya	ogretmenlik	253	406,58

	antrenorluk	168	414,64
	sporyonetimi	227	411,84
	rekreasyon	158	374,73
	Total	806	
	ogretmenlik	253	419,10
bağlılık	antrenorluk	168	403,70
	sporyonetimi	227	401,18
	rekreasyon	158	381,64
	Total	806	
	ogretmenlik	253	408,25
kişilik	antrenorluk	168	383,13
	sporyonetimi	227	415,23
	rekreasyon	158	400,70
	Total	806	
	ogretmenlik	253	399,01
azim	antrenorluk	168	413,18
	sporyonetimi	227	398,41
	rekreasyon	158	407,70
	Total	806	
	ogretmenlik	253	411,32
kişiselcaba	antrenorluk	168	408,32
	sporyonetimi	227	405,74
	rekreasyon	158	382,64
	Total	806	

Test Statistics<sup>a,b</sup>

	boşzamankariyeri	yeterlilikhissi	psikososyalfayda	terapatikfayda	sosyaldünya	bağlılık	kişilik	azim	kişiselcaba
Chi-Square	1,212	2,104	2,110	3,611	3,168	2,572	2,024	,552	1,668
df	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Asymp. Sig.	,750	,551	,550	,307	,367	,462	,568	,907	,644

## 4.7. Hipotez 4: Öğrenim Gördükleri Üniversitelere Göre Ciddi Boş Zaman Düzeyleri

Ranks

	üniversite	N	Mean Rank
boşzamankariyeri	bartın	81	336,80
	gazi	61	487,31
	atatürk	145	382,89
	dicle	76	435,30
	DPU	134	464,63
	sakarya	158	377,42



	antalya	151	382,25
	Total	806	
yeterlilikhissi	bartın	81	402,54
	gazi	61	446,86
	atatürk	145	341,48
	dicle	76	319,47
	DPU	134	425,21
	sakarya	158	465,98
	antalya	151	403,71
	Total	806	
psikososyalfayda	bartın	81	346,53
	gazi	61	457,79
	atatürk	145	388,67
	dicle	76	441,81
	DPU	134	479,63
	sakarya	158	360,32
	antalya	151	384,71
	Total	806	
terapatikfayda	bartın	81	322,66
	gazi	61	466,16
	atatürk	145	395,40
	dicle	76	418,39
	DPU	134	461,40
	sakarya	158	398,50
	antalya	151	375,69
	Total	806	
sosyaldünya	bartın	81	386,19
	gazi	61	381,97
	atatürk	145	427,76
	dicle	76	371,98
	DPU	134	431,38
	sakarya	158	378,26
	antalya	151	415,73
	Total	806	
bağlılık	bartın	81	351,27
	gazi	61	433,17
	atatürk	145	407,72
	dicle	76	402,53
	DPU	134	472,77
	sakarya	158	353,41
	antalya	151	406,91
	Total	806	
kişilik	bartın	81	319,68

	gazi	61	478,93
	atatürk	145	419,51
	dicle	76	428,22
azim	DPU	134	446,59
	sakarya	158	372,85
	antalya	151	384,01
	Total	806	
	bartın	81	371,22
	gazi	61	457,01
	atatürk	145	388,26
	dicle	76	408,31
	DPU	134	466,50
	sakarya	158	375,07
	antalya	151	385,25
	Total	806	
kişiselcaba	bartın	81	361,58
	gazi	61	439,75
	atatürk	145	398,38
	dicle	76	461,22
	DPU	134	435,12
	sakarya	158	377,88
	antalya	151	385,95
	Total	806	

**Test Statistics<sup>a,b</sup>**

	boşzaman kariyeri	yeterlilik hissi	psikososyal fayda	terapötik fayda	sosyal dünya	bağıllık	kişilik	azim	kişiselcaba
Chi-Square	29,797	35,170	31,889	25,472	8,220	24,524	27,267	18,778	14,271
df	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Asymp. Sig.	,000	,000	,000	,000	,222	,000	,000	,005	,027

**One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test**

		K.F. Dışadönüklük Ortalama Puanı	K.F. Yumuşakbaşlılık/Geçimlilik Ortalama Puanı	K.F. Öz-Denetim/Sorumluluk Ortalama Puanı	K.F. Duygusal Tutarsızlık Ortalama Puanı	K.F. Gelişime Açıklık Ortalama Puanı
N		806	806	806	806	806
Normal Parameters <sup>a,b</sup>	Mean	3,532878	3,577931	3,542694	2,765840	3,742999
	Std. Deviation	,5947239	,5976868	,5433710	,7434661	,5656527
Most Extreme Differences	Absolute	,034	,058	,034	,031	,055
	Positive	,034	,058	,034	,028	,054
	Negative	-,034	-,045	-,022	-,031	-,055
Kolmogorov-Smirnov Z		,966	1,659	,973	,872	1,575
Asymp. Sig. (2-tailed)		,308	,008	,300	,432	,014

5FKE-KF için normallik testi

#### 4.8. Hipotez 5: Cinsiyete Göre Kişilik Özellikleri

##### Mann-Whitney Test

Ranks

	cinsiyet	N	Mean Rank	Sum of Ranks
K.F.Gelişime Açıklık Ortalama Puanı	kız	327	435,51	142411,00
	erkek	479	381,65	182810,00
	Total	806		
K.F. Yumuşakbaşlılık/Geçimlilik Ortalama Puanı	kız	327	412,00	134724,50
	erkek	479	397,70	190496,50
	Total	806		

Test Statistics<sup>a</sup>

	K.F.Gelişime Açıklık Ortalama Puanı	K.F. Yumuşakbaşlılık/Geçimlilik Ortalama Puanı
Mann-Whitney U	67850,000	75536,500
Wilcoxon W	182810,000	190496,500
Z	-3,227	-,857
Asymp. Sig. (2-tailed)	,001	,391

Group Statistics

	cinsiyet	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
K.F.Dışadönüklük Ortalama Puanı	kız	327	3,603102	,6071841	,0335774
	erkek	479	3,484939	,5818471	,0265853
K.F.Öz-Denetim/Sorumluluk Ortalama Puanı	kız	327	3,549379	,5683701	,0314309
	erkek	479	3,538131	,5261782	,0240417
K.F.Duygusal Tutarsızlık Ortalama Puanı	kız	327	2,777982	,7421145	,0410390
	erkek	479	2,757550	,7450490	,0340422

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
K.F.Dışadönüklük Ortalama Puanı	Equal variances assumed	,464	,496	2,781	804	,006	,1181629	,0424846	,0347690	,2015568
	Equal variances not assumed			2,759	680,465	,006	,1181629	,0428277	,0340725	,2022533
K.F.Öz-Denetim/Sorumluluk Ortalama Puanı	Equal variances assumed	4,299	,038	,288	804	,773	,0112485	,0390005	-,0653063	,0878032
	Equal variances not assumed			,284	664,039	,776	,0112485	,0395715	-,0664519	,0889489
K.F.Duygusal Tutarsızlık Ortalama Puanı	Equal variances assumed	,986	,321	,383	804	,702	,0204312	,0533602	-,0843105	,1251729
	Equal variances not assumed			,383	702,226	,702	,0204312	,0533204	-,0842554	,1251178

## 4.9. Hipotez 6: Yaşa Göre Kişilik Özellikleri

## Descriptives

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum	
					Lower Bound	Upper Bound			
K.F.Dışadönüklük Ortalama Puanı	1,00	80	3,652679	,5511482	,0616202	3,530027	3,775331	2,2857	4,7143
	2,00	492	3,513211	,5832727	,0262960	3,461545	3,564878	1,6429	5,0000
	3,00	189	3,525321	,6298767	,0458168	3,434940	3,615702	1,7143	4,7857
	4,00	45	3,566667	,6342132	,0945429	3,376128	3,757205	2,2143	4,7143
	Total	806	3,532878	,5947239	,0209483	3,491759	3,573998	1,6429	5,0000
K.F.Öz-Denetim/Sorumluluk Ortalama Puanı	1,00	80	3,597794	,4826674	,0539639	3,490382	3,705206	2,2353	4,6471
	2,00	492	3,516619	,5401043	,0243498	3,468776	3,564461	1,7059	5,0000
	3,00	189	3,562092	,5634102	,0409821	3,481248	3,642935	2,1765	4,9412
	4,00	45	3,648366	,5880332	,0876588	3,471701	3,825031	2,5294	4,9412
	Total	806	3,542694	,5433710	,0191394	3,505125	3,580264	1,7059	5,0000
K.F.Duygusal Tutarsızlık Ortalama Puanı	1,00	80	2,851667	,7178633	,0802596	2,691914	3,011419	1,2000	4,7333
	2,00	492	2,815447	,7297982	,0329018	2,750801	2,880093	1,0000	4,8000
	3,00	189	2,615168	,7460094	,0542642	2,508123	2,722213	1,2000	4,6000
	4,00	45	2,703704	,8507342	,1268200	2,448115	2,959293	1,2000	4,3333
	Total	806	2,765840	,7434661	,0261875	2,714436	2,817243	1,0000	4,8000

## ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
K.F.Dışadönüklük Ortalama Puanı	Between Groups	1,401	3	,467	1,322	,266
	Within Groups	283,325	802	,353		
	Total	284,726	805			
K.F.Öz-Denetim/Sorumluluk Ortalama Puanı	Between Groups	1,151	3	,384	1,301	,273
	Within Groups	236,527	802	,295		
	Total	237,678	805			
K.F.Duygusal Tutarsızlık Ortalama Puanı	Between Groups	6,265	3	2,088	3,818	,010
	Within Groups	438,693	802	,547		
	Total	444,957	805			

## Tukey HSD

Dependent Variable	(I) yasnew	(J) yasnew	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
K.F.Dışadönüklük Ortalama Puanı	1,00	2,00	,1394672	,0716516	,210	-,044994	,323929
		3,00	,1273573	,0792785	,376	-,076739	,331454
		4,00	,0860119	,1107539	,865	-,199116	,371140
	2,00	1,00	-,1394672	,0716516	,210	-,323929	,044994
		3,00	-,0121099	,0508646	,995	-,143057	,118837
		4,00	-,0534553	,0925665	,939	-,291761	,184850
	3,00	1,00	-,1273573	,0792785	,376	-,331454	,076739
		2,00	,0121099	,0508646	,995	-,118837	,143057
		4,00	-,0413454	,0985885	,975	-,295154	,212463
	4,00	1,00	-,0860119	,1107539	,865	-,371140	,199116
		2,00	,0534553	,0925665	,939	-,184850	,291761
		3,00	,0413454	,0985885	,975	-,212463	,295154
K.F.Öz-Denetim/Sorumluluk Ortalama Puanı	1,00	2,00	,0811753	,0654672	,602	-,087365	,249716
		3,00	,0357026	,0724358	,961	-,150778	,222183
		4,00	-,0505719	,1011945	,959	-,311090	,209946
	2,00	1,00	-,0811753	,0654672	,602	-,249716	,087365
		3,00	-,0454727	,0464743	,762	-,165117	,074172
		4,00	-,1317472	,0845768	,404	-,349484	,085990
	3,00	1,00	-,0357026	,0724358	,961	-,222183	,150778
		2,00	,0454727	,0464743	,762	-,074172	,165117
		4,00	-,0862745	,0900791	,773	-,318176	,145627
	4,00	1,00	,0505719	,1011945	,959	-,209946	,311090
		2,00	,1317472	,0845768	,404	-,085990	,349484
		3,00	,0862745	,0900791	,773	-,145627	,318176
K.F.Duygusal Tutarsızlık Ortalama Puanı	1,00	2,00	,0362195	,0891587	,977	-,193313	,265752
		3,00	,2364991	,0986491	,078	-,017466	,490464
		4,00	,1479630	,1378151	,706	-,206832	,502758
	2,00	1,00	-,0362195	,0891587	,977	-,265752	,193313
		3,00	,2002796 <sup>*</sup>	,0632926	,009	,037337	,363222
		4,00	,1117435	,1151838	,767	-,184789	,408276
	3,00	1,00	-,2364991	,0986491	,078	-,490464	,017466
		2,00	-,2002796 <sup>*</sup>	,0632926	,009	-,363222	-,037337
		4,00	-,0885362	,1226772	,888	-,404359	,227287
	4,00	1,00	-,1479630	,1378151	,706	-,502758	,206832
		2,00	-,1117435	,1151838	,767	-,408276	,184789
		3,00	,0885362	,1226772	,888	-,227287	,404359

\*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

## Ranks

	yasnew	N	Mean Rank
K.F.Gelişime Açıklık Ortalama Puanı	1,00	80	439,73
	2,00	492	393,52
	3,00	189	406,81
	4,00	45	434,28
	Total	806	
K.F.Yumuşakbaşlılık/Geçimlilik Ortalama Puanı	1,00	80	410,76
	2,00	492	403,07
	3,00	189	391,26
	4,00	45	446,69
	Total	806	

Test Statistics<sup>a,b</sup>

	K.F.Gelişime Açıklık Ortalama Puanı	K.F.Yumuşakbaşlılık/Geçimlilik Ortalama Puanı
Chi-Square	3,670	2,153
df	3	3
Asymp. Sig.	,299	,541

## 4.10. Hipotez 7: Öğrenim Gördükleri Bölümlere Göre Kişilik Özellikleri

## Ranks

	bolum	N	Mean Rank
K.F.Gelişime Açıklık Ortalama Puanı	ogretmenlik	253	422,39
	antrenorluk	168	401,25
	sporyonetimi	227	390,22
	rekreasyon	158	394,73
	Total	806	
K.F. Yumuşakbaşlılık/Geçimlili k Ortalama Puanı	ogretmenlik	253	423,66
	antrenorluk	168	415,30
	sporyonetimi	227	381,41
	rekreasyon	158	390,40
	Total	806	

Test Statistics<sup>a,b</sup>

	K.F.Gelişime Açıklık Ortalama Puanı	K.F. Yumuşakbaşlılık/Geçimlilik Ortalama Puanı
Chi-Square	2,647	4,877
df	3	3
Asymp. Sig.	,449	,181

## Descriptives

		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
						Lower Bound	Upper Bound		
K.F.Dışadönüklük Ortalama Puanı	ogretmenlik	253	3,469509	,6381456	,0401199	3,390496	3,548522	1,6429	5,0000
	antrenorluk	168	3,584184	,5673680	,0437734	3,497763	3,670604	1,6429	4,8571
	sporyonetimi	227	3,580868	,5829673	,0386929	3,504623	3,657113	2,0000	5,0000
	rekreasyon	158	3,510850	,5613984	,0446625	3,422633	3,599067	2,1429	4,9286
	Total	806	3,532878	,5947239	,0209483	3,491759	3,573998	1,6429	5,0000
K.F.Öz-Denetim/Sorumluluk Ortalama Puanı	ogretmenlik	253	3,584748	,5662089	,0355972	3,514642	3,654854	2,0588	5,0000
	antrenorluk	168	3,563375	,5487448	,0423366	3,479791	3,646959	2,2353	5,0000
	sporyonetimi	227	3,524229	,5234238	,0347409	3,455772	3,592686	2,1765	4,7647
	rekreasyon	158	3,479896	,5261555	,0418587	3,397217	3,562575	1,7059	4,7059
	Total	806	3,542694	,5433710	,0191394	3,505125	3,580264	1,7059	5,0000
K.F.Duygusal Tutarsızlık Ortalama Puanı	ogretmenlik	253	2,711726	,7307485	,0459418	2,621247	2,802205	1,2000	4,7333
	antrenorluk	168	2,768651	,7437627	,0573825	2,655362	2,881939	1,2000	4,6000
	sporyonetimi	227	2,773275	,7641233	,0507166	2,673337	2,873213	1,1333	4,8000
	rekreasyon	158	2,838819	,7334381	,0583492	2,723568	2,954069	1,0000	4,5333
	Total	806	2,765840	,7434661	,0261875	2,714436	2,817243	1,0000	4,8000

## ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
K.F.Dışadönüklük Ortalama Puanı	Between Groups	2,058	3	,686	1,946	,121
	Within Groups	282,668	802	,352		
	Total	284,726	805			
K.F.Öz-Denetim/Sorumluluk Ortalama Puanı	Between Groups	1,220	3	,407	1,379	,248
	Within Groups	236,458	802	,295		
	Total	237,678	805			
K.F.Duygusal Tutarsızlık Ortalama Puanı	Between Groups	1,596	3	,532	,962	,410
	Within Groups	443,361	802	,553		
	Total	444,957	805			

## Tukey HSD

Dependent Variable	(I) bölüm	(J) bölüm	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
K.F.Dışadönüklük Ortalama Puanı	ogretmenlik	antrenorluk	-,1146749	,0590850	,212	-,266785	,037435
		sporyonetimi	-,1113597	,0542748	,170	-,251086	,028367
		rekreasyon	-,0413412	,0601982	,902	-,196317	,113635
	antrenorluk	ogretmenlik	,1146749	,0590850	,212	-,037435	,266785
		sporyonetimi	,0033152	,0604202	1,000	-,152232	,158862
		rekreasyon	,0733338	,0657926	,681	-,096044	,242712
	sporyonetimi	ogretmenlik	,1113597	,0542748	,170	-,028367	,251086
		antrenorluk	-,0033152	,0604202	1,000	-,158862	,152232
		rekreasyon	,0700186	,0615092	,666	-,088332	,228369
	rekreasyon	ogretmenlik	,0413412	,0601982	,902	-,113635	,196317
		antrenorluk	-,0733338	,0657926	,681	-,242712	,096044
		sporyonetimi	-,0700186	,0615092	,666	-,228369	,088332
K.F.Öz-Denetim/Sorumluluk Ortalama Puanı	ogretmenlik	antrenorluk	,0213724	,0540401	,979	-,117750	,160495
		sporyonetimi	,0605187	,0496406	,615	-,067277	,188315
		rekreasyon	,1048520	,0550582	,227	-,036891	,246595
	antrenorluk	ogretmenlik	-,0213724	,0540401	,979	-,160495	,117750
		sporyonetimi	,0391463	,0552613	,894	-,103120	,181412
		rekreasyon	,0834796	,0601749	,508	-,071436	,238395
	sporyonetimi	ogretmenlik	-,0605187	,0496406	,615	-,188315	,067277
		antrenorluk	-,0391463	,0552613	,894	-,181412	,103120
		rekreasyon	,0443333	,0562573	,860	-,100497	,189164
	rekreasyon	ogretmenlik	-,1048520	,0550582	,227	-,246595	,036891
		antrenorluk	-,0834796	,0601749	,508	-,238395	,071436
		sporyonetimi	-,0443333	,0562573	,860	-,189164	,100497
K.F.Duygusal Tutarsızlık Ortalama Puanı	ogretmenlik	antrenorluk	-,0569248	,0739976	,868	-,247426	,133576
		sporyonetimi	-,0615486	,0679734	,802	-,236541	,113444
		rekreasyon	-,1270926	,0753917	,332	-,321183	,066998
	antrenorluk	ogretmenlik	,0569248	,0739976	,868	-,133576	,247426
		sporyonetimi	-,0046238	,0756698	1,000	-,199430	,190182
		rekreasyon	-,0701678	,0823981	,830	-,282296	,141960
	sporyonetimi	ogretmenlik	,0615486	,0679734	,802	-,113444	,236541
		antrenorluk	,0046238	,0756698	1,000	-,190182	,199430
		rekreasyon	-,0655440	,0770336	,830	-,263861	,132773
	rekreasyon	ogretmenlik	,1270926	,0753917	,332	-,066998	,321183
		antrenorluk	,0701678	,0823981	,830	-,141960	,282296
		sporyonetimi	,0655440	,0770336	,830	-,132773	,263861

## 4.11.Öğrenim Gördükleri Üniversitelere Göre Kişilik Özellikleri

## Descriptives

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum	
					Lower Bound	Upper Bound			
K.F.Dışadönüklük Ortalama Puanı	bartın	81	3,578483	,5194685	,0577187	3,463619	3,693347	2,2857	4,8571
	gazi	61	3,771663	,5367165	,0687195	3,634203	3,909122	2,4286	4,7143
	atatürk	145	3,410345	,5750000	,0477511	3,315961	3,504729	1,7143	5,0000
	dicle	76	3,401316	,6073212	,0696645	3,262537	3,540095	2,0000	4,6429
	DPU	134	3,602345	,6310497	,0545144	3,494518	3,710173	1,6429	4,8571
	sakarya	158	3,644665	,5856371	,0465908	3,552640	3,736691	1,6429	5,0000
	antalya	151	3,417219	,5887316	,0479103	3,322552	3,511885	2,2143	4,7857
	Total	806	3,532878	,5947239	,0209483	3,491759	3,573998	1,6429	5,0000
K.F.Öz-Denetim/Sorumluluk Ortalama Puanı	bartın	81	3,566449	,5002114	,0555790	3,455843	3,677055	2,1176	4,8235
	gazi	61	3,708775	,5353077	,0685391	3,571677	3,845874	2,5294	4,7647
	atatürk	145	3,559432	,5305506	,0440598	3,472344	3,646520	2,2941	4,9412
	dicle	76	3,591331	,4507479	,0517043	3,488331	3,694332	2,5294	4,7059
	DPU	134	3,672081	,5233262	,0452085	3,582660	3,761501	2,2941	4,7647
	sakarya	158	3,462025	,6012361	,0478318	3,367549	3,556502	2,0588	5,0000
	antalya	151	3,391897	,5345669	,0435024	3,305940	3,477854	1,7059	4,5882
	Total	806	3,542694	,5433710	,0191394	3,505125	3,580264	1,7059	5,0000
K.F.Duygusal Tutarsızlık Ortalama Puanı	bartın	81	2,754733	,7391307	,0821256	2,591297	2,918168	1,2000	4,5333
	gazi	61	2,565027	,7811299	,1000134	2,364971	2,765084	1,0000	4,0667
	atatürk	145	2,992644	,7906130	,0656568	2,862868	3,122419	1,2000	4,8000
	dicle	76	2,728070	,6643304	,0762039	2,576264	2,879876	1,4000	4,6000
	DPU	134	2,684080	,7606412	,0657094	2,554109	2,814050	1,1333	4,7333
	sakarya	158	2,659072	,7046896	,0560621	2,548338	2,769805	1,2000	4,1333
	antalya	151	2,838411	,6980369	,0568054	2,726168	2,950653	1,2667	4,7333
	Total	806	2,765840	,7434661	,0261875	2,714436	2,817243	1,0000	4,8000

## ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
K.F.Dışadönüklük Ortalama Puanı	Between Groups	11,780	6	1,963	5,747	,000
	Within Groups	272,946	799	,342		
	Total	284,726	805			
K.F.Öz-Denetim/Sorumluluk Ortalama Puanı	Between Groups	8,654	6	1,442	5,032	,000
	Within Groups	229,024	799	,287		
	Total	237,678	805			
K.F.Duygusal Tutarsızlık Ortalama Puanı	Between Groups	13,529	6	2,255	4,176	,000
	Within Groups	431,428	799	,540		
	Total	444,957	805			



Dependent Variable	(I) üniversite	(J) üniversite	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
K.F.Dışadönüklük Ortalama Puanı	bartın	gazi	-,1931795	,0990835	,448	-,486057	,099698
		atatürk	,1681384	,0810760	,369	-,071511	,407788
		dicle	,1771675	,0933394	,482	-,098732	,453066
		DPU	-,0238622	,0822600	1,000	-,267012	,219288
		sakarya	-,0661822	,0798716	,982	-,302272	,169908
		antalya	,1612647	,0804966	,413	-,076673	,399202
	gazi	bartın	,1931795	,0990835	,448	-,099698	,486057
		atatürk	,3613179*	,0891968	,001	,097664	,624972
		dicle	,3703470*	,1004739	,005	,073360	,667334
		DPU	,1693173	,0902744	,497	-,097522	,436156
		sakarya	,1269973	,0881035	,779	-,133425	,387420
		antalya	,3544442*	,0886705	,001	,092346	,616542
	atatürk	bartın	-,1681384	,0810760	,369	-,407788	,071511
		gazi	-,3613179*	,0891968	,001	-,624972	-,097664
		dicle	,0090290	,0827694	1,000	-,235626	,253684
		DPU	-,1920006	,0700374	,090	-,399022	,015021
		sakarya	-,2343206*	,0672161	,009	-,433003	-,035639
		antalya	-,0068737	,0679576	1,000	-,207747	,194000
	dicle	bartın	-,1771675	,0933394	,482	-,453066	,098732
		gazi	-,3703470*	,1004739	,005	-,667334	-,073360
		atatürk	-,0090290	,0827694	1,000	-,253684	,235626
		DPU	-,2010296	,0839296	,202	-,449114	,047055
		sakarya	-,2433497*	,0815900	,046	-,484519	-,002180
		antalya	-,0159028	,0822020	1,000	-,258881	,227075
	DPU	bartın	,0238622	,0822600	1,000	-,219288	,267012
		gazi	-,1693173	,0902744	,497	-,436156	,097522
		atatürk	,1920006	,0700374	,090	-,015021	,399022
		dicle	,2010296	,0839296	,202	-,047055	,449114
		sakarya	-,0423200	,0686397	,996	-,245210	,160570
		antalya	,1851269	,0693659	,108	-,019910	,390163
	sakarya	bartın	,0661822	,0798716	,982	-,169908	,302272
		gazi	-,1269973	,0881035	,779	-,387420	,133425
		atatürk	,2343206*	,0672161	,009	,035639	,433003
		dicle	,2433497*	,0815900	,046	,002180	,484519
		DPU	,0423200	,0686397	,996	-,160570	,245210
		antalya	,2274469*	,0665161	,012	-,030834	,424060
	antalya	bartın	-,1612647	,0804966	,413	-,399202	,076673
		gazi	-,3544442*	,0886705	,001	-,616542	-,092346
		atatürk	,0068737	,0679576	1,000	-,194000	,207747
		dicle	,0159028	,0822020	1,000	-,227075	,258881
		DPU	-,1851269	,0693659	,108	-,390163	,019910
		sakarya	-,2274469*	,0665161	,012	-,424060	-,030834

K.F.Öz- Denetim/Sorumluluk Ortalama Puanı	bartın	gazi	-,1423265	,0907620	,703	-,410607	,125954
		atatürk	,0070168	,0742668	1,000	-,212506	,226540
		dicle	-,0248825	,0855003	1,000	-,277610	,227845
		DPU	-,1056320	,0753514	,801	-,328361	,117097
		sakarya	,1044235	,0731636	,787	-,111838	,320685
		antalya	,1745516	,0737361	,214	-,043402	,392506
	gazi	bartın	,1423265	,0907620	,703	-,125954	,410607
		atatürk	,1493433	,0817056	,530	-,092168	,390854
		dicle	,1174440	,0920356	,863	-,154601	,389489
		DPU	,0366945	,0826927	,999	-,207734	,281123
		sakarya	,2467500*	,0807041	,037	,008199	,485301
		antalya	,3168782*	,0812235	,002	,076792	,556964
	atatürk	bartın	-,0070168	,0742668	1,000	-,226540	,212506
		gazi	-,1493433	,0817056	,530	-,390854	,092168
		dicle	-,0318992	,0758180	1,000	-,256007	,192209
		DPU	-,1126487	,0641553	,578	-,302283	,076986
		sakarya	,0974067	,0615710	,694	-,084589	,279402
		antalya	,1675349	,0622502	,102	-,016468	,351538
	dicle	bartın	,0248825	,0855003	1,000	-,227845	,277610
		gazi	-,1174440	,0920356	,863	-,389489	,154601
		atatürk	,0318992	,0758180	1,000	-,192209	,256007
		DPU	-,0807495	,0768807	,942	-,307999	,146500
		sakarya	,1293060	,0747377	,596	-,091609	,350221
		antalya	,1994341	,0752982	,113	-,023137	,422006
	DPU	bartın	,1056320	,0753514	,801	-,117097	,328361
		gazi	-,0366945	,0826927	,999	-,281123	,207734
		atatürk	,1126487	,0641553	,578	-,076986	,302283
		dicle	,0807495	,0768807	,942	-,146500	,307999
		sakarya	,2100555*	,0628749	,015	,024205	,395905
		antalya	,2801836*	,0635402	,000	,092367	,468000
	sakarya	bartın	-,1044235	,0731636	,787	-,320685	,111838
		gazi	-,2467500*	,0807041	,037	-,485301	-,008199
		atatürk	-,0974067	,0615710	,694	-,279402	,084589
		dicle	-,1293060	,0747377	,596	-,350221	,091609
		DPU	-,2100555*	,0628749	,015	-,395905	-,024205
		antalya	,0701282	,0609297	,912	-,109972	,250228
	antalya	bartın	-,1745516	,0737361	,214	-,392506	,043402
		gazi	-,3168782*	,0812235	,002	-,556964	-,076792
		atatürk	-,1675349	,0622502	,102	-,351538	,016468
		dicle	-,1994341	,0752982	,113	-,422006	,023137
		DPU	-,2801836*	,0635402	,000	-,468000	-,092367
		sakarya	-,0701282	,0609297	,912	-,250228	,109972

K.F. Duygusal Tutarsızlık Ortalama Puanı		bartın	gazi	atatürk	dicle	DPU	sakarya	antalya
			,1897052	,1245712	,731	-,178511	,557921	
			-,2379112	,1019315	,229	-,539207	,063385	
			,0266623	,1173495	1,000	-,320207	,373532	
			,0706529	,1034201	,994	-,235043	,376349	
			,0956608	,1004173	,964	-,201160	,392481	
			-,0836781	,1012031	,982	-,382821	,215465	
	gazi	bartın	-,1897052	,1245712	,731	-,557921	,178511	
		atatürk	-,4276164 <sup>*</sup>	,1121413	,003	-,759091	-,096142	
		dicle	-,1630429	,1263192	,856	-,536426	,210340	
		DPU	-,1190523	,1134961	,942	-,454532	,216427	
		sakarya	-,0940444	,1107667	,980	-,421456	,233367	
		antalya	-,2733833	,1114796	,179	-,602902	,056136	
	atatürk	bartın	,2379112	,1019315	,229	-,063385	,539207	
		gazi	,4276164 <sup>*</sup>	,1121413	,003	,096142	,759091	
		dicle	,2645735	,1040606	,146	-,043016	,572163	
		DPU	,3085641 <sup>*</sup>	,0880535	,009	,048290	,568838	
		sakarya	,3335719 <sup>*</sup>	,0845064	,002	,083782	,583362	
		antalya	,1542331	,0854386	,545	-,098312	,406778	
	dicle	bartın	-,0266623	,1173495	1,000	-,373532	,320207	
		gazi	,1630429	,1263192	,856	-,210340	,536426	
		atatürk	-,2645735	,1040606	,146	-,572163	,043016	
		DPU	,0439906	,1055191	1,000	-,267910	,355891	
		sakarya	,0689984	,1025778	,994	-,234208	,372205	
		antalya	-,1103404	,1033471	,937	-,415821	,195140	
	DPU	bartın	-,0706529	,1034201	,994	-,376349	,235043	
		gazi	,1190523	,1134961	,942	-,216427	,454532	
		atatürk	-,3085641 <sup>*</sup>	,0880535	,009	-,568838	-,048290	
		dicle	-,0439906	,1055191	1,000	-,355891	,267910	
		sakarya	,0250079	,0862961	1,000	-,230072	,280088	
		antalya	-,1543310	,0872092	,569	-,412110	,103448	
	sakarya	bartın	-,0956608	,1004173	,964	-,392481	,201160	
		gazi	,0940444	,1107667	,980	-,233367	,421456	
		atatürk	-,3335719 <sup>*</sup>	,0845064	,002	-,583362	-,083782	
		dicle	-,0689984	,1025778	,994	-,372205	,234208	
		DPU	-,0250079	,0862961	1,000	-,280088	,230072	
		antalya	-,1793389	,0836263	,328	-,426527	,067849	
	antalya	bartın	,0836781	,1012031	,982	-,215465	,382821	
		gazi	,2733833	,1114796	,179	-,056136	,602902	
		atatürk	-,1542331	,0854386	,545	-,406778	,098312	
		dicle	,1103404	,1033471	,937	-,195140	,415821	
		DPU	,1543310	,0872092	,569	-,103448	,412110	
		sakarya	,1793389	,0836263	,328	-,067849	,426527	

## Ranks

üniversite	N	Mean Rank
K.F. Gelişime Açıklık Ortalama Puanı	81	410,94
bartın	61	508,54
gazi	145	371,51
atatürk	76	424,39
dicle	134	424,54
DPU	158	439,13
sakarya	151	321,33
antalya	806	
Total		
K.F. Yumuşakbaşlılık/Geçimlilik Ortalama Puanı	81	409,54
bartın	61	404,91
gazi	145	369,16
atatürk	76	454,34
dicle	134	449,35
DPU	158	417,00
sakarya	151	352,26
antalya	806	
Total		

Test Statistics<sup>a,b</sup>

	K.F. Gelişime Açıklık Ortalama Puanı	K.F. Yumuşakbaşlılık/Geçimlilik Ortalama Puanı
Chi-Square	39,506	19,896
df	6	6
Asymp. Sig.	,000	,003

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: üniversite

## 4.12 Hipotez 9: Ciddi Boş Zaman Sınıflandırması

## Descriptives

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
boşzamankariyeri	1	4,4301	,48451	,02247	4,3860	4,4743	2,17	5,00
	2	3,4467	,64892	,03514	3,3776	3,5158	1,00	5,00
	Total	806	4,0141	,74128	,02611	3,9628	4,0653	1,00
yeterlilikhissi	1	2,8654	,67071	,03110	2,8043	2,9265	1,00	4,60
	2	2,9801	,78565	,04255	2,8964	3,0637	1,00	9,40
	Total	806	2,9139	,72333	,02548	2,8639	2,9639	1,00
psikososyalfayda	1	4,5219	,47928	,02223	4,4782	4,5655	2,17	5,00
	2	3,4164	,73538	,03982	3,3381	3,4948	1,00	5,00
	Total	806	4,0542	,81206	,02860	3,9980	4,1103	1,00
terapatikfayda	1	4,5071	,46919	,02176	4,4643	4,5499	2,40	5,00
	2	3,4276	,71575	,03876	3,3513	3,5038	1,20	5,00
	Total	806	4,0504	,79251	,02791	3,9956	4,1052	1,20
sosyaldünya	1	4,0328	,69082	,03204	3,9698	4,0957	2,00	5,00
	2	3,1312	,69677	,03773	3,0570	3,2054	1,00	5,00
	Total	806	3,6514	,82387	,02902	3,5944	3,7083	1,00
bağıllık	1	4,1575	,70600	,03274	4,0932	4,2219	1,00	5,25
	2	3,0565	,75533	,04090	2,9760	3,1369	1,00	5,00
	Total	806	3,6917	,90804	,03198	3,6289	3,7545	1,00
kişilik	1	4,4156	,56022	,02598	4,3645	4,4666	1,00	5,00
	2	3,2852	,71912	,03894	3,2086	3,3618	1,00	5,00
	Total	806	3,9373	,84356	,02971	3,8790	3,9957	1,00
azim	1	4,2726	,59499	,02759	4,2184	4,3268	1,75	5,00
	2	3,4912	,71275	,03860	3,4153	3,5671	1,00	5,00
	Total	806	3,9420	,75354	,02654	3,8899	3,9941	1,00
kişiselcaba	1	4,2645	,56446	,02618	4,2131	4,3160	2,25	5,00
	2	3,2815	,65999	,03574	3,2112	3,3518	1,25	4,75
	Total	806	3,8486	,77703	,02737	3,7949	3,9024	1,25

## Final Cluster Centers

	Cluster	
	1	2
boşzamankariyeri	3,45	4,43
yeterlilikhissi	2,98	2,87
psikososyalfayda	3,42	4,52
terapatikfayda	3,43	4,51
sosyaldünya	3,13	4,03
bağlılık	3,06	4,16
kişilik	3,29	4,42
azim	3,49	4,27
kişiselcaba	3,28	4,26

## ANOVA

	Cluster		Error		F	Sig.
	Mean Square	df	Mean Square	df		
boşzamankariyeri	190,247	1	,314	804	606,751	,000
yeterlilikhissi	2,587	1	,521	804	4,970	,026
psikososyalfayda	240,405	1	,361	804	665,467	,000
terapatikfayda	229,267	1	,344	804	667,075	,000
sosyaldünya	159,906	1	,481	804	332,636	,000
bağlılık	238,510	1	,529	804	450,940	,000
kişilik	251,384	1	,400	804	628,748	,000
azim	120,114	1	,419	804	286,575	,000
kişiselcaba	190,095	1	,368	804	516,448	,000

The F tests should be used only for descriptive purposes because the clusters have been chosen to maximize the differences among cases in different clusters. The observed significance levels are not corrected for this and thus cannot be interpreted as tests of the hypothesis that the cluster means are equal.

## Number of Cases in each Cluster

Cluster	1	341,000
	2	465,000
Valid		806,000
Missing		,000

## 4.13. Hipotez 10: Ciddi Boş Zaman Sınıflandırmaları Bakımından Kişilik Özellikleri

## Group Statistics

	Cluster	Number of Case	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
K.F. Dışadönüklük Ortalama Puanı	1		465	3,673118	,5928440	,0274925
	2		341	3,341642	,5424083	,0293731
K.F. Öz-Denetim/Sorumluluk Ortalama Puanı	1		465	3,682226	,5505269	,0255301
	2		341	3,352424	,4717004	,0255440
K.F. Duygusal Tutarsızlık Ortalama Puanı	1		465	2,624373	,7761399	,0359926
	2		341	2,958749	,6495493	,0351751

## Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
K.F. Dışadönüklük Ortalama Puanı	Equal variances assumed	2,300	,130	8,127	804	,000	,3314761	,0407853	,2514177	,4115344
	Equal variances not assumed			8,239	765,923	,000	,3314761	,0402320	,2524980	,4104541
K.F. Öz-Denetim/Sorumluluk Ortalama Puanı	Equal variances assumed	11,407	,001	8,919	804	,000	,3298028	,0369780	,2572179	,4023876
	Equal variances not assumed			9,132	784,743	,000	,3298028	,0361148	,2589097	,4006959
K.F. Duygusal Tutarsızlık Ortalama Puanı	Equal variances assumed	15,017	,000	-6,466	804	,000	-,3343760	,0517114	-,4358813	-,2328708
	Equal variances not assumed			-6,644	790,057	,000	-,3343760	,0503265	-,4331654	-,2355866

## Mann-Whitney Test

### Ranks

	Cluster Number of Case	N	Mean Rank	Sum of Ranks
K.F.Gelişime Açıklık Ortalama Puanı	1	465	469,72	218421,50
	2	341	313,20	106799,50
	Total	806		
K.F. Yumuşakbaşlılık/Geçimlilik Ortalama Puanı	1	465	442,65	205833,50
	2	341	350,11	119387,50
	Total	806		

### Test Statistics<sup>a</sup>

	K.F.Gelişime Açıklık Ortalama Puanı	K.F. Yumuşakbaşlılık/Geçimlilik Ortalama Puanı
Mann-Whitney U	48488,500	61076,500
Wilcoxon W	106799,500	119387,500
Z	-9,436	-5,578
Asymp. Sig. (2-tailed)	,000	,000

a. Grouping Variable: Cluster Number of Case